

TRZYDZIEŚCI OSIEM NIE DRUKOWANYCH
ORYGINAŁÓW PERGAMINOWYCH
ARCHIWUM DIEC. WE WŁOCŁAWKU
Z PIERWSZEJ POŁOWY XV WIEKU

OPRACOWAŁ I WYDAŁ
KS. STANISŁAW LIBROWSKI

LUBLIN 1988

I. UWAGI WSTĘPNE

1. ILOŚĆ I JAKOŚĆ DOKUMENTÓW

W 56-tym tomie niniejszego półrocznika traktuję pergaminy włocławskie pierwszej połowy XV wieku w dwóch symetrycznych płaszczyznach. W pierwszej części tomu przedstawiłem ich inwentarz realny. W drugiej jego części publikuję z tego inwentarza dokumenty jeszcze nie drukowane za wyjątkiem dwóch mocno zniszczonych nie-szawskich (sygn. 264, 297), przewidzianych na czas późniejszy. Łącznie zinventaryzowałem 91 dokumentów tego półwiecza, oznaczonych nowymi sygnaturami od 208 do 298, a drukuję ich 38.

Przeto poniżej publikuję następujące dokumenty: sygn. 208, 215, 217, 221, 224, 227, 231, 233, 234, 239, 242, 245, 248, 249, 250, 251, 252, 255, 256, 258, 259, 262, 265, 266, 267, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 284, 285, 286, 287, 289, 294, 298.

Spośród nich dokumentami prostymi czyli bez insertów są o takich sygnaturach: 208, 224, 227, 231, 233, 239, 250, 255, 256, 258, 262, 266, 275, 278, 279, 281, 285, 287, 289, 298 — razem 20.

Dokumenty załączające w sobie inne, ale formalnie nie transumujące ich, to sygnatury: 217 (przytaczające 2), 221 (2), 245 (2), 248 (2), 249 (2), 265 (1), 277 (1), 294 (1) — łącznie 8.

Dokumenty transumujące po jednym insercie posiadają te sygnatury: 242, 251, 252, 267, 276, 284, 286 — razem 7.

Dokumentem transumującym dwa inne jest 259-ty.

Dokument 234-ty transumuje 4 poprzednie.

Drukowane same transumpty posiadają sygnatury 215 i 242.

Zatem w owych publikowanych poniżej 38 dokumentach przewodnich znajduje się jeszcze 28 innych dokumentów. Wskutek tego niniejszy zbiorek w rzeczywistości zawiera 66 dokumentów szczegółowych.

Z formułą notarialną jest tu 18 dokumentów: sygn. 215, 221, 227, 234, 242, 245, 248, 249, 251, 255, 259, 267, 275, 276, 284, 286, 294, 298.

W pełni instrumentami notarialnymi są 3 dokumenty: sygn. 231, 278, 289.

2. SKRÓCONE REGESTY DOKUMENTÓW

1 (nr w publikacji) — 208 (sygn. archiwalna). Umowa pomiędzy Franciszkanami a cechem rybaków w Toruniu.

2 (215). Drugi transumpt przywileju papieskiego dla Cystersów polskich.

3 (217). Papieskie zatwierdzenie biskupiej donacji Wolborszczyzny dla kapituły włocławskiej.

- 4 (221). Pozwanie przed trybunał papieski okupujących Wolborszczyznę.
- 5 (224). Obietnica rozgraniczenia wsi Błogie i Zarzęcin.
- 6 (227). Wyrok w sprawie dziesięciny z Sieroszewa.
- 7 (231). Biskup włocławski i kapituła w sporze o Wolborszczyznę wybierają arbitrów.
- 8 (233). Przywrócenie jurysdykcji opactwu witowskiemu nad wspólnotą zakonną w Busku.
- 9 (234). Zatwierdzenie papieskie funduszów związanych z uposażeniem kapituły włocławskiej oraz z rezydencją prałatów i kanoników.
- 10 (239). Fundacja ołtarza w kościele parafialnym w Pyzdrach.
- 11 (242). Transumpt dokumentu ks. Mszczuja II z 16 września 1284 r.
- 12 (245). Zawiązanie sporu z powództwa kanonika Mikołaja przeciwko pozwanemu biskupowi Janowi o dziesięcinę.
- 13 (248). Kanonik Mikołaj wygrywa sprawę z biskupem Janem wobec audytora papieskiego Hartunga.
- 14 (249). Po apelacji biskupa włocławskiego audytor pap. Jan utrzymuje poprzedni wyrok.
- 15 (250). Mandat egzekucyjny pap. Marcina V odnośnie do dziesięciny z Witowa.
- 16 (251). Wyrok egzekucyjny co do dziesięciny z Witowa biskupa Piotra.
- 17 (252). Egzekucja wyroku odnośnie do dziesięciny z Witowa oficjała poznańskiego.
- 18 (255). Darowizna biskupa Pelli na podniesienie kultu w katedrze.
- 19 (256). Sprzedaż lub wydzierżawienie zabudowania w Wieluniu.
- 20 (258). Erekcja beneficjum ołtarzowego w kolegiacie N. Maryi P. w Kaliszu.
- 21 (259). Zatwierdzenie papieskie fundacji i erekcji kaplicy w Borysławicach i ołtarza w Łęczycy.
- 22 (262). Książęta mazowieccy zastawiają Wiśniewo w ziemi bełskiej.
- 23 (265). Fundacja i erekcja beneficjum ołtarzowego w Krzepicach.
- 24 (266). Dekret królewski w sprawie krzywd materialnych wyrządzanych Kościołowi.
- 25 (267). Oficjał Bogusław transumuje dokument biskupa Jana zw. Kropidło.
- 26 (275). Potwierdzenie ładu ziemi w Rudzie dzwonnikom wieluńskim.
- 27 (276). Oficjał Świętosław transumuje dokument wydany przez poprzedniego oficjała Macieja dla kol. wikariuszy kat.
- 28 (277). Fundacja i erekcja wikarii wieczystej w kolegiacie kaliskiej.
- 29 (278). Testament plebana parafii Ozarów.
- 30 (279). Fundacja i erekcja kaplicy i mansjonarii w kolegiacie warszawskiej.
- 31 (281). Restytucja pól Stęпина Niwa farze w Gąbinie.
- 32 (284). Andrzej z Łyszkowic potwierdza zachwiany wyrok Stanisława z Karnkowa, wydany na plebana Mikołaja z Inowrocławia.
- 33 (285). Przeniesienie wsi Dziewa z prawa polskiego na niemieckie (magdeburskie).
- 34 (286). Wikariusz gen. Maciej z Raciążka transumuje dokument fundacyjny ołtarza Niep. Poczęcia NMP w katedrze.

- 35 (287). Ekskomunika na władze miejskie Brzegu n. Odrą.
 36 (289). Kompromis pomiędzy kapitułą wrocławską a proboszczem inowrocławskim.
 37 (294). Rozstrzygnięcie sporu o patronat kościoła w Sławoszewie.
 38 (298). Spór o dziesięcinę pieniężną z Witoszyna rozstrzygnięty na korzyść wikariuszów włocł.

3. PRZYTACZANE WYDAWNICTWA ŹRÓDŁOWE

Acta capitulorum I — Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta. Ed. B. Ulanowski. Vol. I: Acta capitulorum Gneznensis, Poznaniensis et Vladislaviensis (1408—1530). Kraków 1894.

Chodyński: Wikaryusze — St. Chodyński: Wikaryusze katedry wrocławskiej (Collegium Vicariorum). Dokumenty. Włocławek 1912.

Cod. dipl. Pruss. II — Codex diplomaticus Prussicus... Hrsg. von J. Voigt. Bd 2. Königsberg 1842.

Kod. dypl. Pol. II/1 — Kodex dyplomatyczny Polski... Wyd. L. Ryszczewski i A. Muczkowski. T. drugi, cz. pierwsza. Warszawa 1848.

Mon. Vat. Boh. IV — Monumenta Vaticana res gestas Bohemicas illustrantia. Ed. L. Klicman i in. T. 4. Pragae 1953.

Pommerell. Ub. — Pommerellisches Urkundenbuch. Bearb. M. Perlbach. Danzig 1882.

4. INSTRUKCJE WYDAWNICZE

Poniższe dokumenty publikuję w oparciu o wskazania: 1) *Instrukcja wydawnicza dla średniowiecznych źródeł historycznych*. Oprac. Komisja Historyczna Polskiej Akademii Umiejętności przy współudziale towarzystw naukowych we Lwowie, Poznaniu, Warszawie i Wilnie. W: Arch. Komis. Hist. Ser. 2, t. 2. Kraków 1930 s. 1—40. (Odb. Kraków 1925 ss. 40). — 2) A. Wolff: *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*. „Stud. źródł.” t. 1: 1957 s. 155—181.

II. POSZCZEGÓLNE DOKUMENTY

1

Umowa między Franciszkanami a cechem rybaków w Toruniu.

Toruń, 4 października 1401

Maciej kustosz, Bartłomiej gwardian, Mikołaj lektor klasztoru Najśw. Maryi Panny Franciszkanów w Toruniu zawierają umowę z wyliczonymi imiennie starszymi cechu miejscowych rybaków, w której za jałmużną roczną dwóch grzywien pruskich na rzecz klasztoru zobowiązują się odprawiać codziennie mszę przed ołtarzem św. Andrzeja Apostoła za żywych i zmarłych tego bractwa oraz uczestniczyć w pogrzebach jego członków.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 208.

Obszerny opis — ks. Stanisław Librowski: *Archiwum Diecezjalne we Włocławku. Dział I: Dokumenty. Seria I: Inwentarz realny. Z. 3: Oryginalne dokumenty samoistne z pierwszej połowy XV wieku.* „Arch. Bibl. Muz.” t. 56: 1988 dok. 208 (dalej cyt. Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok.*).

^aWyssentlich sey alle den, dy desen bryf seen horen adir lesen, daz wir brudir dez ordens der mynr brudir dez clostirs vnser liben Wronwen | czu Thorun ¹: brudir Mathyas custos ², brudir Bartholomeus gardian ³, brudir Nycolaus goldaw altlesemeyster ⁴, vnde alle dy gemeyn dersamennige | der brudir dez genanten ordens ven clostirs ausende, daz guth daz vns dy ubarre leute der brudirschaft der vyscher derselben stad czu Thorun ⁵ | gethan haben ven noch thuen werden. Smidirlich, daz sy sych vns vor baden ven vorpflicht haben, vnser gemeyn der vorbenu-meten brudir czugeben dorth Got, czu almosey alle quatuor tempora czu ewegenge czeyten: jo czu der quatuortempore eyne halbe marg; daz ist jo daz jar czwu marg Pruscher moncze. Unde dor vme, daz sy sych vns dor czu vrey dord Got verbunden haben. So welle wer en czu salekeyt wedir geben eyne selik weder gelt geystliches gutes. Unde haben vns ven alle vnser nothkomelinge den ubaren eldesten: Bogusch ⁶, Nycolao lynken ⁷, Johani mathtenbind ⁸, Jacobo phyesko ⁹. Unde alle den beyde kegenwertegen ven czukomstegen, dy in dyselbe vrogenante brudirschaft der vyscher gehoren weder verbinden, ven vorplich alle tage czu ewegen czeyten en allen czu selekeyt eyne messe obir deme altari dez gro-szen apostoli sente Andree ¹⁰ czu halden. Daz sal syn eyne der sechs

^a Inicjał na wysokość 3 wierszy.

¹ Klasztor Franciszkanów z kościołem Zwiastowania NMP w Toruniu, obecnie nie istniejący.

² O. Maciej kustosz, pewnie kustodii pruskiej, a nie miejscowego klasztoru.

³ Ojciec Bartłomiej gwardian toruński.

⁴ O. Mikołaj starszy lektor.

⁵ Cech (bractwo) rybaków w Toruniu.

⁶ Bogusz starszy cechu.

⁷ Mikołaj Linken względnie leworęczny.

⁸ Jan wyrabiający maty rybackie.

⁹ Jakub fizyk albo lekarz, znachor.

¹⁰ Cttarz św. Andrzeja Ap. w kościele klasztornym służący bractwu rybaków.

messen, dy wer dez morgens halden. Czvm ersten in vnser kirchen dyselbege messe werde gesongen adir gelesen. Dor boben sal derselbe altar sente Andree vreybleyben. Gleych anderen altaren vnser kirchen, alzo her waz se^b wer czu der vorgenanten messen vns vorbinden. Ober alle dese dyng veme grosser trowe welle, dy dy dickebenvmeten ubarre leute der brudirschaft der vyscher vel czeyt czu vns gehabet, han ven alle czeyt haben. So czwehoc wer dy vorgenante erbaren eldesten, ven alle dye ven eyne yczlichin beyde kegenwertege, ven czukomstegen dye yn dyselbege brudirschaft der vyscher gehoren. Ven dy in derselben brudirschaft synt erstorben, yn vnser brudirschaft vnser ganczen gemeyn vnser closters, unde machen sye volteylhafteg aller messen, gebeten, vasten, vigilien, kasteyunge. Unde alle der guten werg, dy dorth vns ven vnser nochvolgere nv ven verner gerucht, czu wirken der almechtege Got myt syner guthe unde genaden. Unde wen ymmat styrbet von der dickegenante brudirschaft, unde vns wuth myt gewonlichen almosen bevolen. So solle wer en begen myt vigilien, ven myt messen. Alzo eyner vnser bruder deser dyng czu ganczer bevestenge, ven czu eweger bestetegunge habe wer vnser yngesegele. Dez custodis, dez gardianis ven dez gemeyene closters an desen bryf gehangen. Gegeben czu Thorun in der jarczal der gebort vnseres Herren towsunt virhundirt jar ven in dem ersten jare am tage dez heylegen vatirs sancti Francisci.

^b *Lekcja wyrazu prawdopodobna.*

2

Drugi transumpt przywileju papieskiego dla Cystersów polskich.

Wroclaw, 4 lutego 1405

Leonard z Ząbkowic Śląskich prepozyt i oficjał wrocławski, na prośbę opata Gerarda i konwentu Cystersów z Łądu w archidiec. gnieźnieńskiej, transumuje dokument papieża Grzegorza XI, wydany — na prośbę opata i konwentu Cystersów z Lubiąża w diec. wrocławskiej — w Awinionie 2 lipca 1373 r., zatwierdzający z kolei przywilej papieża Grzegorza IX wystawiony w Rzymie na Lateranie 11 stycznia 1228. W dokumencie tym Grzegorz IX postanawiał tak dla macierzystego opactwa w Cistercium (Citau), jak również dla ogółu opactw zakonu Cystersów, że dobrami ruchomymi i nieruchomymi, które ofiarują tymże wierni chrześcijanie, mogą oni, ale nie muszą dzielić się z innymi.

Dokument w formie instrumentu notarialnego sporządził Maciej syn śp. Mikołaja ze Złotoryi not. publ. z ustan. ces. i pisarz Kons. Wrocl.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 215.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 215.*

^aIn Christi nomine amen. Universis et singulis presens transsumptum sive transcriptum seu publicum instrumentum inspecturis. Nos Leonardus de Frankenstein prepositus et officialis | Wratislaviensis¹ volumus

^a *Inicjał na wysokość 13 wierszy.*

¹ *Leonard z Ząbkowic Śląskich prepozyt i oficjał wrocławski.*

esse notum, quod coram nobis, constitutis nobis in Consistorio Iudicio pro tribunali sedentibus, religiosus vir frater Tylmannus prior monasterii | in Lynda ordinis Cisterciensis², nomine venerabilis viri domini Girhardi .. abbatis³ et conventus monasterii predicti, quasdam literas apostolicas felicis recordacionis quondam | sanctissimi in Christo patris et domini dni Gregorii pape XI⁴, eius vera bulla plumbea cum filis sericeis rubei et glauci colorum dependente bullatis, salvas, sanas et integras omnique suspicione carentes, ut prima facie apparebat, exhibuit asserens dictos dominos abbatem et conventum literis eisdem in diversis locis necessario^b indigere, ad que propter viarum distermiam et casus fortuitos, qui in predicacione dictarum literarum possent evenire, deferre et deducere, nequirent. Quapropter literas easdem auctoritate nostra ordinaria per nos decerni, transsumi et transscribi de verbo ad verbum ac sigillo nostro roborare et sigillare petivit. Quarum literarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

[*następuje transumpt papieża Grzegorza XI, a w nim jako insert przywilej pap. Grzegorza IX — oba drukowane w Mon. Vat. Boh. IV nr 690*].

Nos igitur Leonardus prepositus et officialis supradictus attendentes debite, quod iuste petentibus non sit denegandus assensus, visis quoque dictis literis atque bulla ac sigillo diligenter, eisque peromnia pro veris et iustis reputatis, ac vicio et suspicione carentes, ut prima facie nobis videbatur, inventis. ipsasque per Mathiam quondam Nicolai de Goltberg notarium causarum Consistorii Wratislaviensis et scribam nostrum⁵ de verbo ad verbum transsumi, transscribi et exemplare decrevimus et fecimus. Diligenter quibus eciam transsumptis, transcriptis et exemplatis invenimus transsumptum et transcriptum cum ipsis literis originalibus peromnia concordare. Propter quod volentes et auctoritate nostra ordinaria presentibus decernentes, ut huic transsumpto et transcripto iuridico^c et extra deinceps et inantea tanta fides adhibeatur ac si litere ipse originales peromnia apparerent. Quibus omnibus et singulis nostram auctoritatem ordinariam interponimus pariter et decretum. Actum et datum in Consistorio Wratislaviensi, hora terciarum vel quasi die Mercurii quarta mensis Februarii, sub anno Nativitatis Domini M^o quandringsesimo quinto, Indicione tredecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et dni Innocencii pape septimi⁶ anno primo. Presentibus scientificis viris: Michale Briger de Magna Glogovia⁷, Alberto Vper de Legnicz⁸, Nicolao Slbidnicz⁹ magistris et advocatis: Nicolao Martini de Olsna¹⁰, Iohanne Slbeidnicz¹¹ et Iohanne Kosman¹² presentibus Consistorii Wratislaviensis predicti testibus ad premissa.

^b Lekcja prawdopodobna.

^c Lekcja niepewna.

² Tylman przeor klasztoru Cystersów w Łądzie.

³ Gerard opat Cystersów w Łądzie.

⁴ Papież Grzegorz XI rządził Kościołem (z Awinionu) w latach 1371—1378.

⁵ Maciej syn śp. Mikołaja ze Złotoryi notariusz publiczny z ustan. cesarskiego i pisarz Konsystorza Wrocławskiego w dykasterii sądowej.

⁶ Papież Innocenty VII rządził Kościołem w l. 1404—1406.

⁷ Mgr Michał Brieger z W. Głogowa.

⁸ Mgr Albert Ufer z Legnicy.

⁹ Mgr Mikołaj Złbidnicz.

¹⁰ Mikołaj s. Marcina z Olesznej.

¹¹ Jan Złbidnicz.

¹² Jan Kosman.

Z. N. ^dEt ego Mathias quondam Nicolai de Goltberg Wratislaviensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius et scriba causarum Consistorii Wratislaviensis, preinsertarum^e literarum apostolicarum exhibitioni, petitioni aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premititur, fierent et agerentur, una cum prenomnatis testibus presens fui, prescriptas literas de mandato dni prepositi et officialis transscripsi et exemplavi de verbo ad verbum, nil addendo vel minuendo, quod sensum immutet aut variet intellectionem. Set quia aliis meis negociis prepeditus presens transsumptum et transscriptum per alium ingrossare procuravi, habita quaque collacione diligenti, inveni presens transsumptum et exemplarium cum literis originalibus peromnia concordare. Ideoque me hic subscripsi et in hanc formam publicam redegi, signo et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli dni prepositi et officialis supradicti consignavi, rogatus et requisitus, consignavi in fidem et testimonium omnium premissorum.

^d Inicjal przekraczający wysokość tekstu całej klauzuli.

^e Lekcja prawdopodobna.

3

Papieskie zatwierdzenie biskupiej donacji Wolborszczyzny dla kapituły wrocławskiej.

Siena, 16 stycznia 1408

Grzegorz XII papież, na prośbę kapituły katedralnej we Włocławku, zatwierdza przywilej wystawiony dla niej (w Subkowach 29 sierpnia 1406 r.) przez biskupa Jana „Kropidłę” (sporządzony w formie instrumentu notarialnego przez Mikołaja kłeryka diec. wrocławskiej). Mocą tego dokumentu biskup przekazuje kapitule na podziały chórowe dla rezydujących prałatów i kanoników kompleks posiadłości wolborskich biskupstwa na czas, dopóki Stolica Apostolska nie wcieli do jej uposażenia bogatego beneficjum prepozyta w kolegiacie św. Michała na zamku krakowskim (należącego nominalnie ciągle jeszcze do biskupiej mensy wrocławskiej) a ta nie obejmie go w posiadanie.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 217.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 217.*

|| Gregorius episcopus servus servorum Dei' ad perpetuam rei memoriam. || Iis, que pro Divini cultus augmento provide facta sunt et presertim, ut cathedrales ecclesie sui cleri presenciam iugiter frequententur, libenter annuimus eisque, cum a nobis petitur, adicimus apostolici muniminis firmitatem. Exhibita siquidem | nobis nuber pro parte dilectorum filiorum canonicorum et capituli ecclesie Wladislaviensis peticio continebat, quod cum canonici pro tempore eiusdem ecclesie et in ea dignitates quaslibet obtinentes non sint soliti ibidem continuam facere residenciam | ab antiquo, sed in villis aut prediis ipsorum patrimonialia-

¹ Papież Grzegorz XII rządził Kościołem w latach 1406—1415.

libus seu etiam aliorum beneficiorum locis, que alibi forsitan obtinebant seu obtinent de presenti, consueverint residere, venerabilis frater noster Iohannes episcopus Wladislaviensis² pie considerans et dolenter attendens diminucionem Divini cultus et neglectum ipsius ecclesie, qui ex huiusmodi ausencia causabantur, ac volens canonicos et personas eiusdem ecclesie, preter premium retribucionis eterne, etiam temporalibus comodis ad huiusmodi residenciam invitare, opidum cum castro et districtu dictum Woyborz³ Gneznensis diocesis, ad ipsius mensam episcopalem Wladislaviensem pertinens, cum omnibus villis, iuribus et pertinentiis suis, quorum sexaginta, prefatis capitulo, canonicis et personis ac ipsorum capitulari mense, cuius triginta marcarum argenti fructus, redditus et proventus secundum communem extimacionem valorem annum, ut ipsi asserunt, non excedunt, donavit pro quotidianis refectionibus et distributionibus inter residentes tantummodo faciendis. Voluitque ac statuit eandem donacionem tamdiu valere, donec prepositura ecclesie sancti Michaëlis in castro Cracoviensi⁴ capitulari mense eiusdem Wladislaviensis ecclesie apostolica auctoritate incorporaretur eiusque pacificam possessionem idem capitulum assequeretur. Exinde vero donacionem ipsam nullius esse voluit roboris vel momenti, prout in publico instrumento inde confecto⁵, cuius tenorem de verbo ad verbum presentibus inseri fecimus plenius continetur et qui est talis:

In nomine Domini amen. Sub anno Nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo sexto, Indicione tredecima, die vicesima nona mensis Augusti, hora quasi nonarum, in sala curie episcopalis ville Sobkaw⁶ Wladislaviensis diocesis, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri dni Innocencii divina providencia pape septimi⁷ anno secundo, in mei notarii publici testiumque infrascriptorum ad hoc vocatorum et rogatorum presencia, personaliter constitutus reverendus in Christo pater dnus Iohannes episcopus Wladislaviensis et dux Opoliensis, ut asserebat, ecclesiam suam Wladislaviensem, fundatam et sitam in loco horroris et vaste solitudinis⁸, ita quoque et canonicos ipsius ecclesie Wladislaviensis adeo in redditibus et possessionibus deficere, neque posse comode absque gravi rerum victualium penuria circa ipsam ecclesiam facere residenciam personalem. Propter quod ipsis^a bis in anno ipsam ecclesiam, prout eum experientia edocuit, satagunt consolare et sic optimus cultus Divinus diminuitur et cura negligitur animarum. Volens igitur dictus reverendus pater, prout asserebat, et in armario^b gessit et gerit ac sincera et humili devocione optavit, sicut exoptat, de facultatibus sue mense episcopalis et alias competentibus remediis, iuxta debitum pastoralis officii, ipsum etiam ad hoc, ut asserebat, urgente consciencia salubriter, quantum in eo est, providere ac prelatos et canonicos ipsius ecclesie quibusdam allectivis muneribus ad residenciam

^a Na miejscu ubytku pergaminu następowały około 3 wyrazy tekstu.

^b Na miejscu ubytku pergaminu następowały ok. 2 słowa tekstu.

² Jcn zw. Kropidło książę opolski był powtórnie biskupem wrocławskim w l. 1402—1411.

³ Wolbórz ośrodek wielkiej własności biskupstwa wrocławskiego w ziemi łączyckiej.

⁴ Beneficjum prepozytury w kolegiacie św. Michała na zamku krakowskim wchodziło w skład uposażenia biskupów wrocławskich od 1 poł. XII w.

⁵ Mniejszy instrument notarialny nie istnieje we Wrocławku w oryginale.

⁶ Subkowy wtenczas ośrodek kościelny i gospodarczy na Pomorzu „wrocławskim”.

⁷ Papiież Innocenty VII rządził Kościołem w l. 1404—1406.

⁸ Ok. 10 wyrazów w tej okolicy odtworzono przy pomocy kopiańszczy z XVI stulecia, zresztą nie wszystkie.

invitare personalem cultumque Divinum adaugere et saluti consulere animarum omnibus melioribus modo, via, iure, facto et forma, quibus potuit de sua certa sciencia, pro cultus Divini incremento et pro communibus refectionibus prelatorum et canonicorum circa ipsam Wladislaviensis [ecclesie] residenciam faciencium tantummodo applicandis, dedit, donavit, contulit et assignavit ac dat, donat, confert et assignat venerabilibus viris dominis .. preposito, decano ceterisque prelati et canonicis ac capitulo Wladislaviensi, presentibus et futuris, castrum Woyborzs cum opido sub eodem castro situato necnon universas et singulas villas tam in terra Lanciensi, quam extra situatas Gneznensis diocesis, ad dictum castrum et opidum Woyborzs hactenus et non alias spectantibus et pertinentibus, et que spectare et pertinere dinoscuntur et dinoscebantur cum omnibus et singulis ipsorum terris, territoriis, districtibus, tenutis, prediis tam rusticis, quam urbanis necnon fructibus, censibus, redditibus, iuribus, iurisdictionibus, agris cultis et incultis, pratis, pascuis, mellificiis, nemoribus, borris, silvis, virgultis, robetis, molendinis, paludibus, fluviis, rivolis, aquis, aquarum decursibus, piscinis, stagnis, venacionibus, serviciis, honoribus et emolumentis universis ex dictis castro et opido et villis provenientius in quibuscunque consistunt et nominibus nuncupentur, nullis exceptis penitus aut exclusis, ac eciam eo iure, dominio et libertate, prout ipse dominus Iohannes episcopus Wladislaviensis et sui predecessores usque modo habuerunt, tenuerunt et possiderunt, ac habere et tenere potuerunt. Et quemadmodum in ipsorum metis et gadibus hincinde ab aliis bonis circumferencialiter sunt distincta pro refectionibus et quotidianis distributionibus residentibus prelati et canonicis ecclesie predictae Wladislaviensis, duntaxat distribuendis, per dictos dominos .. prepositum, decanum ceterosque prelatos et canonicos et capitulum ecclesie Wladislaviensis tenenda, habenda, utifruenda, gubernanda, defendenda, levanda, percipienda ac eciam distracta reformanda et recuperanda legitime et possidenda tamdiu, quousque prepositura sancti Michaëlis sita in castro Cracoviensi eisdem dominis preposito et decano ceterisque prelati et canonicis ac capitulo Wladislaviensi per Sedem Apostolicam fuerit incorporata et ipsius possessionem realem et actualem fuerint assecuti et adepti pacifice et quiete. Qua assecuta et adepta extunc castrum et opidum et ville dicti districtus Woyborzs cum eorum territoriis, censibus, redditibus et proventibus superius descriptis ad dictum reverendum patrem dominum Iohannem episcopum Wladislaviensem, suos successores ac mensam et ecclesiam Wladislaviensem absque quavis contradiccione et difficultate revertantur. Quo facto voluit et decrevit dictam donacionem et presentes literas desuper confectas nullius esse roboris vel momenti. Promisit insuper idem reverendus pater dominus Iohannes episcopus Wladislaviensis michi notario publico subscripto, ut persone autentice stipulanti et recipienti predictam donacionem ratam et gratam tenere et eam modo premissis inviolabiliter observare. Super qua quidem donacione ac omnibus allis et singulis premissis, ut premittitur factis, venerabilis vir dominus Andreas Lascarii prepositus Wladislaviensis⁹, suo et capituli Wladislaviensis ecclesie sepius dicte nominibus, a me notario publico subscripto unum vel plura publicum instrumentum seu publica fieri petiit instrumenta. Acta sunt hec anno, indiccione, die, mense, hora, loco et pontificatu quibus supra, presentibus venerabilibus in Christo pa-

⁹ *Sławny Andrzej syn Łaskarza h. Godziemba, wtedy m.in. prepozyt wrocławski.*

tribus et dominis, dnis Stephano Cholmensi¹⁰, Iohanne Thaurisiensi¹¹ episcopis et honorabilibus viris dominis Dadzibog cantore et canonico Plocensi¹² et Nicolao Ramperti plebano in Melibancz presbytero Wladislaviensis diocesis¹³, testibus ad premissa fidedignis.

Et ego Nicolaus quondam Nicolai de Schoneborn clericus Wratislaviensis diocesis, publicus apostolica et imperiali auctoritate notarius¹⁴, predictorum bonorum donacioni, assignacioni omnibusque aliis et singulis, dum sic, ut premittiatur, fierent et agerentur, una cum prenomina-tis testibus presens fui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi requisitus, manu mea propria scripsi et in hanc publicam formam re-degi, signo et nomine meis solitis et consuetis consignando in fidem et testimonium omnium premissorum¹⁵.

Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, prefati canonici et capitulo timeant se super huiusmodi donacione, voluntate ac statuto posse imposterum molestari, pro parte eorundem canonicorum et capituli nobis fuit humiliter supplicatum, ut donacioni, voluntati et statuto huiusmodi robur Apostolice confirmacionis adicere de speciali gracia dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicacionibus inclinati donacionem, voluntatem ac statutum predicta et omnia inde secuta tenore presencium auctoritate Apostolica ex certa sciencia confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmacionis et comunicacionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem Omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Senis¹⁶, XVII Kalendas Februarii, pontificatus nostri anno secundo.

[*Na zakladce:*] Registrata gratis. Io(annes) de Tremosvicz etc.

¹⁰ Stefan biskup chełmski pracujący w diecezjach zarządzanych przez księcia Jana Kropidłę.

¹¹ Jan Kaldeborn biskup tyt. taurijski, m.in. sufragan wrocławski.

¹² Dadzibog prałat kantor i kanonik płocki.

¹³ Mikołaj s. Remberta pleban z Miłobądzia k. Tczewa.

¹⁴ Mikołaj s. Mikołaja kleryk diec. wrocławskiej, redaktor tego instrumentu.

¹⁵ Transumpt, siłą rzeczy, nie zamieścił Z. N. Mikołaja.

¹⁶ Siena (Sjena) miasto w środkowej Italii.

4

Pozwanie przed trybunał papieski okupujących Wolborszczyznę.

Bononia (Bolonia) 19 lutego 1410

Jan Abeczter audytor papieski, pozywa — z polecenia papieża Aleksandra V, a na prośbę prepozyta i kapituły katedralnej wrocławskiej oraz jej prokuratora kan. kruszw. Mikołaja z Rusinowa, któremu zezwala na prowadzenie pewnych partii procesu poza Kurią Rzymską — przed trybunał papieski w Bononii kasztelana wiślickiego Klemensa z Moskarzewa i wojewodę sandomierskiego Piotra Kmitę ze Słivnik jak również ich sukcesorów za bezprawne zajęcie posiadłości wolborskich przekazanych tejże kapitule w 1406 r. przez biskupa włocł. Jana Kropidłę (por. nr 3). Z dalszego ciągu dokumentu wynika, że powodowie — na skutek akcji podjętej przez poprzedniego audytora papieskiego Ja-

kuba de Camplo — odzyskali już wspomniane posiadłości. Chodzi jeszcze o ściągnięcie od pozwanych czterech tysięcy złotych florenów z tytułu poniesionych przez kapitułę strat w dochodach z tychże dóbr, które mają być podzielone w połowie pomiędzy kamerę apostolską i kapitułę.

Dokument ten spisał w formie instrumentu notarialnego Konrad Cooper z Nordwitz kleryk diecezji utrechckiej, notariusz publ. z ustan. pap. i ces. oraz tegoż audytora.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. — Sygn.: Dokument 221.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 221.*

|| ^aIohannes A || beczier decretorum doctor, domini nostri pape capellanus et ipsius sacri palatii apostolici causarum et cause ac partibus infra | scriptis ab eodem domino nostro papa auditor specialiter deputatus¹, universis et singulis dominis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, scholasticis, thesaurariis, canto | ribus, custodibus, sacristis, succentoribus tam cathedralium, quam collegiatarum canonicis parochialiumque ecclesiarum rectoribus et locatentibus eorundem, plebanis, viceplebanis, capellanis | curatis et non curatis, vicariis perpetuis, clericis, notariis et tabellionibus publicis per civitates et dioceses Cracoviensem et Wladislaviensem ac aliis ubilibet constitutis et eorum cuilibet insolidum, ad quem vel ad quos presentes nostre litere pervenerint, salutem in Domino et mandatis nostris, ymo verius apostolicis, firmiter obedire. Nuper sanctissimus in Christo pater et dominus noster, dnus Alexander divina providencia papa quintus² quandam commissionem sive supplicationis cedula[m] nobis per certum suum curso-rem presentari fecit, quam nos cum ea, qua decuit reverencia, recepisse. Noveritis tenorem, qui sequitur, continentem:

Beatisime Pater. Dudum venerabilis et circumspectus vir dominus Iacobus de Camplo, utriusque iuris doctor et sacri palatii apostolici causarum auditor³, vigore commissionis sibi pro parte devotorum virorum prepositi, canonicorum et capituli ecclesie Wladislaviensis sibi facte, decrevit monitorium ad partes contra quemdam Clementem de Moskorzewo castellanum Wisliciensis⁴ et Petrum Kmytha de Slywniky palatinum Sandomiriensem⁵ Cracoviensis diocesis, occupatores opidi Woyborzs eiusque districtus et villarum, olim ad mensam episcopalem dicte ecclesie et tempore dicti monitorii ad eosdem prepositum, canonicos et capitulum pertinentes, per quos inter alia eosdem Clementem et Petrum et quemlibet eorum, sub excommunicationis et quatuor milium florenorum auri de camera, una camere Apostolice et reliqua medieta-ribus dictis dominis preposito, canonicis et capitulo applicandorum sentenciis et penis, quas contrafacientes incurrunt^b, volvit ipso facto. Monuit et requisivit seu monere et requirere mandavit, quatenus infra XXX dierum spacium post presentacionem seu notificacionem eiusdem monitorii eis seu alteri eorum factam, quorum X pro primo, decem pro secun-

^a Inicjal na wysokość 24 wierszy.

^b incurrit oryg.

¹ Jan Abeczier dr dekretów, audytor kurii papieskiej, biskup warmiński w latach 1415—1424.

² Papiież Aleksander V rządził Kościołem w l. 1409—1410.

³ Jakub de Camplo poprzednik Abecziera na urzędzie audytorskim.

⁴ Klemens z Moskarzewa kasztelan wiślicki.

⁵ Piotr Kmity ze Słwnik wojewoda sandomierski.

do et reliquos decem dies eis et eorum cuilibet pro tercio ac peremptorio termino assignavit dictum opidum cum castro et districtu omnium villarum et pertinenciarum ac pertinenciis suis cum omnibus fructibus, redditibus et proventibus per eos et quemlibet ipsorum ex dicto opido et eius districtu a tempore occupacionis et detencionis per eos facte perceptis, ipsorumque opidi et castrum et districtus liberam, vacuum et expeditam possessionem, omni excepcione remota, eisdem dominis preposito, canonicis et capitulo dimitterent, realiter et cum effectu atque fructus, redditus et proventus huiusmodi restituerent eisdem. Alioquin et ipsos citari mandavit, quatenus infra certum alium terminum, tunc expressum, comparerent coram eo, uti surrogando in causa huiusmodi ad videndum et audiendum se declarare dictas penas incidisse, prout hec et alia in dicto monitorio, cuius tenorem S(anctitas) V(estra) hic habere dignetur pro sufficienter expresso plenius continetur. Verum, Pater Sancte, quod postquam huiusmodi monitorium fuerat eisdem Clementi et Petro debite publicatum et intimatum, iidem Clemens et Petrus, post lapsum terminum monitorii huiusmodi, in quo tamen dicto monitorio minime paruerunt, et antequam monitorium cum eius execucione in publicum reproduceretur, vel ipsi declarentur easdem penas incidisse, sicut Deo placuit, decesserunt. Et quidam Martinus Clementis Mostozw⁶, Nicolaus et Kunak Kmithe de Slewynik⁷ et quidam alii tanquam heredes proximorum ipsorum ab intestato in bonis eorundem ad quantitatem fructuum, reddituum et proventuum ac pene pecuniarie predictorum et longe ultra ascendentibus successerunt eisdem. Supplicatur igitur Sanctitati Vestre pro parte dictorum prepositi, canonicorum et capituli, qui possessionem dictorum opidi, castrum et districtus recuperarunt, quatenus venerabili et circumsperto viro dno Iohanni Abeczier, nunc dicto dno Iacobo in causa huiusmodi surrogato, committere dignemini et mandare, ut dictos Martinum, Nicolaum et Kunak ac alios heredes et quemlibet eorum sub dictis excommunicacionis et pecuniariae penis, quas contrafacientes similiter incurrant, ipso facto moneat et requirat, quatenus infra certum terminum peremptorie per ipsum dnum auditorem eis statuendum satisfaciant dictis dominis preposito, canonicis et capitulo de fructibus, redditibus et proventibus ac pena supradicta. Alioquin lapso termino huiusmodi declarat ipsos dictas penas incidisse causamque et causas, que inter ipsos dominos prepositum, canonicos et capitulum et eosdem^c heredes coniunctim et divisim de et super premissis et eorum occasione vertitur, seu verti et esse speratur, audiat, cognoscat, decidat et fine debito terminet, cum omnibus et singulis suis emergentibus incidendi dependenciis et connexiis, cum potestate citandi dictos Martinum, Nicolaum et Kunak et alios heredes et quemlibet eorum coniunctim et divisim in Romana Curia et extra et ad partes quociens opus fuerit non obstante, quod cause huiusmodi forsitan non fuerint ad dictam Curiam legitime devolute neque in eadem de iuris necessitate tractande seu finiende constitutionibus apostolicis et aliis contrariis quibuscunque. In fine vero dicte commissionis sive supplicacionis cedule scripta erant de alia manu et litera superiori litera ipsius cedule penitus et omnino dissimili ac diversa hec verba, videlicet: De mandato dni nostri Pape audiat idem Iohannes magister, citet, ut petitur, continuet processum contra dictos heredes et iusticiam faciat.

^c eiusdem *oryg.*

⁶ *Marcin syn Klemensá z Moskarzewa.*

⁷ *Mikołaj i Kunak s. Piotra Kmitý ze Słównik.*

Post cuius quidem commissionis sive supplicacionis cedule presentacionem et recepcionem fuimus per discretum virum dnum Nicolaum Sassini de Russinowo canonicum ecclesie collegiate Cruschviciensis Wladislaviensis diocesis⁸, dictorum dominorum prepositi, canonicorum et capituli ecclesie Wladislaviensis principalium in dicta nobis facta commissione principaliter nominatorum procuratorem, de cuius procuracionis mandato nobis legitime constabat, prout constat, documentum coram nobis constitutum, debita cum instancia requisitum, quatenus sibi citacionem extra Romanam Curiam et ad partes contra prefatos Martinum, Nicolaum et Kunak ac alios heredes ex adverso principales, eciam in audiencia commissionis principaliter nominatos, coniunctim et divisim iuxta vim, formam et tenorem predictae commissionis in forma solita et consueta decernere et concedere dignaremur.

Nos igitur Iohannes auditor prefatus attendentes requisicionem huiusmodi fore iustam et consonam rationi, volentesque in causa et causis huiusmodi rite et legitime procedere ac partibus predictis, dante Domino, iusticiam ministrare, ut tenemur, auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa vos omnes et singulos supradictos communiter et divisim tenore presencium requirimus et monemus primo, secundo et tercio peremptorie vobis et vestrum cuilibet, in virtute sancte obediencie et sub excommunicacionis pena, quam in vos et vestrum quemlibet, si ea, que vobis in hac parte committimus et mandamus, distuleritis, neglexeritis aut recusaveritis contumaciter adimplere, suprascripta canonica monicione premissa, ferimus in hiis scriptis districte precipiendo mandantes, quatenus infra septem dierum spacium post presentacionem seu notificacionem presencium vobis vel alteri vestrum factam. Et postquam pro parte dictorum dominorum prepositi, canonicorum et capituli principalium vigore presencium super hoc fueritis requisiti, seu aliquis vestrum fuerit requisitus immediate sequendo. Ita tamen, quod in hiis exequendis alter vestrum alterum non expectet, nec unus pro alio se excuset. Quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo et reliquos duos vobis universis et singulis supradictis pro tercio et peremptorio termino ac monicione canonica assignamus. Prefatos Martinum, Nicolaum et Kunak et alios heredes ex adverso principales in eorum propriis personis, si ipsorum presencias commode habere poteritis. Alioquin in hospiciis habitacionum suarum, si ad ea tutus pateat accessus. Et in cathedrali ecclesia Cracoviensi, sin autem in eadem cathedrali et parochialibus ecclesiis, sub quibus morantur, infra missarum sollempnia, dum ibidem populi multitudo convenerit ad divina, aliisque locis publicis et ydoneis civitatum et diocesis predictarum, ubi quociens et quando visum fuerit expedire, ex parte nostra, ymmo verius apostolica, publice alta et intelligibili voce peremptorie citare curetis. Quos nos eciam tenore presencium citamus, quatenus sextagesima die post citacionem nostram huiusmodi immediate sequentem, si iuridica fuerit et nos vel alius forsan loco nostri surrogandus auditor ad iura reddenda pro tribunali sederimus aut sederit. Alioquin prima die iuridica, extunc immediate sequenti, qua nos vel surrogandus auditor huiusmodi Bononie⁹ vel alibi, ubi tunc forsan dnum noster Papa cum sua Curia residebit, ad iura reddenda pro tribunali sedere contigerit, compareant in iudicio legitime coram nobis vel surrogando auditore predicto, in ecclesia sancti Petronii¹⁰, pro audiencia causarum apostolicarum spe-

⁸ *Mikołaj s. Sasina z Rusinowa kanonik kruszwicki, prokurator kapituły włoc.*

⁹ *Bononia (Bologna) miasto we Włoszech.*

¹⁰ *Kościół św. Petrusza w Bononii.*

cialiter deputata, in qua iura reddi solent, mane hora causarum, per se vel procuratorem seu procuratores suos ydoneos, ad causam et causas huiusmodi sufficienter instructos, cum omnibus et singulis actis acticatis literis, scripturis, instrumentis, iuribus et munimentis, causam et causas huiusmodi tangentibus, prefatis dominis preposito, canonicis et capitulo ecclesie Wladislaviensis principalibus aut eorum legitimo procuratore, pro eis de et super omnibus et singulis in dicta nobis facta commissione contentis, de iusticia responsurum ac in causa et causis huiusmodi ad omnes et singulos actus gradatim et successive et usque ad deffinitivam sententiam inclusive, debitis et consuetis terminis et dilacione precedendi processuri et procedi visuri, aliasque dicturi, facturi, audituri et recepturi, quod iustum fuerit et ordo dictaverit rationi, certificantes nichilominus eosdem citatos, quod sive in dicto citacionis termino, ut premissum est, comparere curaverint sive non. Nos nichilominus vel surrogandus auditor huiusmodi ad premissa omnia et singula et alias, prout iuris fuerit, procedemus seu procedet, dictorum citatorum absencia seu contumacia in aliquo non obstante. Diem vero citacionis nostre huiusmodi atque formam et quidquid in premissis feceritis, nobis per vestras patentes literas seu publicum instrumentum, harum seriem seu designacionem in se continentes seu continens, remissis presentibus, fildeliter intimare curetis. Absolucionem vero omnium singulorum, qui prefatas nostras sentencias incurrerint, quoquomodo nobis vel superiori nostro tantummodo reservamus. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas seu presens publicum instrumentum, huiusmodi nostram citacionem in se continentem seu continens, exinde fieri et per Conradum notarium publicum nostrumque et huiusmodi cause coram nobis scribam infrascriptum¹¹ subscribi et publicari mandavimus nostrique sigilli fecimus appensione communiri. Datum et actum Bononie in ecclesia sancti Petronii, pro audientia causarum apostolica specialiter deputata, in qua iura reddi solent, mane hora causarum ad iura reddenda, in loco nostro solito pro tribunali sedendo, sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo, Indictione tertia, die Marcurii decima nona mensis Februarii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri dni Alexandri divina providencia pape quinti predicti anno primo, presentibus ibidem discretis viris magistris Cuniperto Fabri et Iohanne Vanrode alias de Colonia notariis publicis scribisque nostris, clericis Maguntinensis¹² et Leodiensis¹³ diocesis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis etc.

Z. N. Ego Conradus Coper de Nortwyc clericus Traiectensis diocesis, apostolica et imperiali auctoritate dictique dni Iohannis auditoris in huiusmodi causa notarius, premissis interfui ea occupatus, scribi feci et publicavi, ipsiusque sigillo ac signo et nomine meis ad fidem predictorum rogatus corroboravi.

¹¹ *Konrad Coper notarius publiczny — jak w tekście i regeście.*

¹² *Kunibert s. Fabra (czy rzemieślnika) kleryk archidiec. mogunckiej, not. publ. w Bolonii.*

¹³ *Jan Van Rode kleryk diec. leodyjskiej, not. publ. w Kolonii.*

Obietnica rozgraniczenia wsi Błogie i Zarzęcin.

Błogie, 16 października 1411

Piotr z Widawy generalny sędzia ziemi sieradzkiej zaręcza kapitule katedralnej we Włocławku, że Dobiesław dziedzic z Błokiego i równocześnie cześnik sieradzki do Wielkanocy roku przyszłego (1412) postara się o urzędowe wytyczenie granic pomiędzy własną wsią Błogie a wsią kapituły Zarzęcin (należącą do zespołu posiadłości wolborskich). Przy tej okazji proponuje osoby, które mogłyby tego dokonać, oraz bieg wiadomych granic.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. — Sygn.: Dokument 224.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 224.*

Nos Petrus de Vydawa iudex terre Syradiensis generalis¹ promittimus bona et pura fide ac fideiubemus tenore presencium venerabilibus | viris dominis capitulo Wladislaviensi pro strenuo milite domino Dobeslao de Blöge pincerna Syradiensi² ac ipsius heredibus liberis | et proximioribus, quod limites et granicies intra villam suam predictam Blöge³ ex una et villam Szarzanczino⁴ dictorum dominorum | capituli Wladislaviensis parte ex altera infra hinc et festum Pasche proximum⁵ faciet et terminabit realiter et cum effectu, perpetuis temporibus inviolabiliter duraturas, recepto adhoc de iudicio terrestri domino subcamerario Sandomiriensi vel eius camerario ac ministeriali. Et huiusmodi limites et granicies debent taliter fieri et ordinari, videlicet: quod debent incipi supra ripam versus villam Szarzanczino a fine rivuli seu fluvii, qui Blöga⁶ vulgariter nominatur, ubi intrat flumen Pylcza⁷ et ulterius ac superius dicti rivuli Blöga per silvam progressive, que Olszini⁸ nuncupatur et deinde per borram et mericam non nimis remote a dicto rivulo Blöga. Postquam autem ascensum fuerit per borram et mericam ultra campos ville Szarzanczino, ipsos campos non tangendo, usque ad viam, que ducit villa Szarzanczino versus Blöge, tunc ulterius per eandem borram et mericam progressive, non tangendo in aliquo campos utriusque ville tam Blöge, quam Szarzanczino, sed progressive per borram versus molendinum ville Trzebatow⁹, quod iacet super rivulum seu fluvium Trzeska¹⁰ et tenendo ad manum sinistram viam, que ducit de Szarzanczino versus villam Twarda¹¹, quousque fuerit deventum ad locum circa eandem viam, ubi dividitur borra inter villas Blöge et Trzebatow et alias iuxta annotationes et signa, que nos Petrus

¹ Piotr z Widawy sędzia generalny sieradzki.

² Dobiesław z Błokiego cześnik sieradzki.

³ Błogie wieś par. w diec. sandomierskiej, po prawej stronie Pilicy na zachód od Wolborza.

⁴ Zarzęcin wieś w par. Błogie.

⁵ Wielkanoc w 1412 r. wypadła 3 kwietnia.

⁶ Rzeczka Blöga prawy dopływ Pilicy.

⁷ Pilica lewy (zachodni) dopływ Wisty.

⁸ Las Olszyny na terenie par. Błogie.

⁹ Trzebatów wieś w par. Błogie.

¹⁰ Trzeska rzeczka płynąca k. Trzebatowa.

¹¹ Twarda wieś w sąsiedniej par. Sołek.

de Vidavia iudex predictus una cum dominis Petro plebano de Potrkow¹², et Chebda de Neweszeh¹³ fecimus seu fieri mandavimus. Si autem prefatus dominus Dobeslaus pincerna limites et granicies huiusmodi infra hinc et festum Pasche predictum non fecerit, ut prefertur, extunc nos fideiussor predictus prefatis dominis capitulo Wladislaviensi in centum marcis grossorum numeri polonicalis, quadraginta octo grossos pro marca qualibet computando, obligamur. Et insuper huiusmodi limites et granicies debent literis iudicialibus terre Sandomiriensis conscribi et confirmari. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in Bloge die beati Galli Confessoris anno Domini millesimo CCCC^{mo} undecimo, presentibus hiis testibus dominis Chebda de Neweszeh, Stanislaw de Drusbicze notario terre Syradiensis generali¹⁴, Andrea Strachoczsky Rozdzal dicto¹⁵, Poman de Wla¹⁶, Iohanne Rzekeczsky¹⁷ et Iohanne Radoszewsky¹⁸ ac aliis pluribus fidedignis.

¹² Piotr pleban z Piotrkowa.

¹³ Chebda (Hebda) z Niewiesza k. Uniejowa.

¹⁴ Stanislaw z Druźbic notariusz gen. ziemi sieradzkiej.

¹⁵ Andrzej Strachocki zw. Rozdział.

¹⁶ Pomian z Woli.

¹⁷ Jan Rzekiecki.

¹⁸ Jan Radoskiewski (Radoszewski).

6

Wyrok w sprawie dziesięciny z Sieroszewa.

Włocławek, 2 czerwca 1413

Bogusław ze Swinek oficjał włocławski, z powództwa kanonika włocł. Mikołaja Wielowiejskiego, wydaje wyrok przeciwko Dzierżce z Sieroszewa (w par. Choczeń), wdowie po Dominiku, skazujący ją na zwrot i uiszczenie dziesięciny przynależnej do probendy kanonickiej powodafunduszu Popowice w katedrze włocławskiej. Mianowicie w połowie odnośnie zwrotu słomy, a w całości, jeżeli chodzi o len.

Dokument ów w formie instrumentu notarialnego sporządził notariusz publiczny Szymon s. Wstemka z Osna kleryk diecezji włocławskiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 227.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 227.

|| ^aIn nomine Domini amen. || Nos Boguslaus Przibislai de Swynky officialis Wladislaviensis¹ ad perpetuam rei memoriam universis et singulis, | tam presentibus quam futuris, significamus per presentes, quod cum inter honorabilem virum dominum Nicolaum Welawessky canonicum Wladislaviensis ecclesiae² actorem ex una, | et nobilem dominam Derschkam relictam olim Dominici de Syroschewo³ ream super medietate straminum decime post araturas rusticorum ibidem in Syrosche | wo⁴

^a Inicjał na wysokość 26 wierszy.

¹ Bogusław s. Przybystawa ze Swinek oficjał włocławski.

² Mikołaj Welaweski (Wielowiejski) kanonik włocławski.

³ Dzierżka wdowa po Dominiku dziedzicu w Sieroszewie.

⁴ Sieroszewo wieś w par. Choczeń w b. pow. włocławskim.

et decima lini duorum mansorum rusticalium, quos ipsa domina dicebatur colere in ibidem, parte ex altera coram nobis fuisset suscitata materia questionis. Pro qua causa, cum ipse dominus Nicolaus canonicus memoratus simpliciter et de plano egisset per modum poste in dictam dominam sub hiis verbis: Coram vobis honorabili viro domino Boguslao officiali Wladislaviensi ego Nicolaus canonicus ecclesie Wladislaviensis ago in nobilem dominam Derschkam relictam Dominici de Syroschewo, quod licet ego ipsam dominam de anno proxime preterito coram vobis huc in iudicium traxerim atque super recepcione medietatis straminum decime manipularis ibidem in Syroschewo post kmethonum araturas, ipsamque dominam nolens peremptorie fatigare, bona fide hic in vestro iudicio promisit per amplius dicta stramina dimittere in quiete nec eadem recipere quovismodo, sicque et non aliter, ut alio modo, ipsam tunc dimissam in quiete. Hoc tamen non advertens ipsa domina Dzerschka de anno presenti et currenti straminum decime eiusdem in Syroschewo ad me spectantis et pertinentis medietatem recepit pro se decimamque lini de duobus agris kmethonalibus, quos adiunxit suo predio, denegat, de quibus michi decima lini perantea continue solvebatur. Unde peto ipsam compelli ad restituenda vel ad solvenda eadem stramina, que recepit, ac ad dandam et solvendam decimam lini eorundem duorum agrorum iuris remediis opportunis. Qua quidem accione facta et directa per ipsum dominum Nicolaum canonicum memoratum, mox prefata domina Dzerschka animo litem contestandi confessa est se recepisse medietatem eorundem straminum, prout in accione secundum observanciam totius terre Cuyawie Regnique Polonie, ad quam se et referebat. Item confessa est se non dedisse decimam lini de eisdem duobus agris kmethonalibus, ut deducitur in accione, pro eo et ex eo, quia nobiles secundum consuetudinem et observanciam terre Cuyawie totiusque Regni Polonie de talibus agris ad dandam et solvendam huiusmodi decimam non tenentur. Qua litis contestacione, sicut premittitur, per ipsam dominam Dzerschkam facta, nos ob spem concordie faciende inter partes ipsas, terminum satis longum assignavimus ad ferendam sentenciam diffinitivam seu preceptoriam super huiusmodi confessatis, neque subsequenter pendente et adveniente eodem termino, non valentibusque partibus predictis amicabiliter concordare, coram nobis quoque comparentibus sentenciamque per nos ferri petentibus. Nos habita et premissa deliberacione sufficienti, sentenciam ipsam pronunciamus, pro tribunali sedentes, hoc, qui sequitur, sub tenore: Christi nomine invocato, in causa presenti pronunciamus, sentenciamus et diffinimus prefatam dominam Dzerschkam relictam Dominici de Syroschewo confessam se recepisse medietatem straminum decime in Syroschewo ipsius domini Nicolai canonici Wladislaviensis et hoc sibi non licuisse, et ideo eandem dominam ad solucionem dicte medietatis straminum, quorum straminum ipse dominus Nicolaus canonicus estimacionem probabit munimento. Item dictam dominam ad solucionem decime lini de duobus mansis rusticalibus, quos ipsa pro allodio suo ibidem in Syroschewo, rusticis duobus depulsis, colit et suo allodio convexuit, iuxta confessionem suam, condemnamus ad tantum, quantum quivis rusticus in ipsis residens solvere teneatur, nostra diffinitiva sentencia mediante. Lecta, lata et in scriptis pronunciatum est per nos Boguslaum officialem predictum predicta diffinitiva sentencia sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo tredecimo, Indiccione sexta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Iohannis divina providencia pape vicesimi tercii anno quarto, die secunda mensis Iunii, horum terminorum seu

causarum, in domo nostre habitacionis sita prope ecclesiam Wladislaviensem, ubi tunc habebatur audiencie locus tempore estivali. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presens instrumentum publicum per Simonem notarium et causarum coram nobis scribam⁵ scribi et subscribi fecimus, officiolatusque^b sigilli appensione mandavimus communiri una cum insercione nostre diffinitive sentencie supradicte, presentibus ibidem venerabili et discretis viris dominis Sandkone decano Cruswiciensis collegiate sancti Petri⁶, Stanislao de Wynecz rectore⁷ Stanislaoque commendatario in Coszceschicze⁸ parochialium eccleciarum, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis et nonnullis aliis fidedignis.

Z. N. Et ego Symon Wsthémkonis de Ossno clericus Wladislaviensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius dictique honorabilis viri domini Boguslai officialis Wladislaviensis causarum coram eo scriba, quia dicte accionis proposicioni atque confessioni necnon et sentencie diffinitive seu preceptorie prolacioni omnibusque et singulis premissis interfui una cum testibus prenotatis, sicque omnia et singula, ut prescribitur, fieri vidi et audivi et in notam recepi. Ideo de mandato eiusdem domini Boguslai officialis memorati presens instrumentum exinde confeci, una cum insercione diffinitive sentencie propria manu subscripsi, publicavi et in hanc formam publicam redegei, signo et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli officialatus Wladislaviensis consignando in testimonium premissorum.

^b Tak w oryg.

^c Inicjal przekraczający tekst klauzuli not.

⁵ Szymon s. Wstemka z Osna na Kujawach kleryk diec. włocł., notariusz publ. z ustan. ces. i pisarz oficjalu Boguslawa.

⁶ Sędek prałat dziekan kolegiaty św. Piotra w Kruszwicy.

⁷ Stanisław rektor kościoła par. w Wieńcu.

⁸ Stanisław komendarz kościoła par. w Kościeszkach.

7

Biskup włocławski i kapituła w sporze o Wolborszczyznę wybierają arbitrów.

Włocławek, prawdop. 8 lutego 1419

I. N. Zygmunt z Kanigowa notariusz publ. sporządza dokument (instrument), mocą którego biskup włocławski Jan zw. Kropidło i tamtejsza kapituła katedralna, w sporze o korzystanie z dóbr wolborskich (zamku, miasta i wsi), odzyskanych przez kapitułę z rąk świeckich (por. nr 4), powierzają rozstrzygnięcie sporu wybranym przez siebie arbitrom w osobach: Jakub biskup płocki, Andrzej biskup poznański, Piotr Wolfram scholastyk gnieźnieński i Dadźbog kantor płocki. Dokument zawiera mnóstwo szczegółów prawnych i przewiduje karę dwóch tysięcy grzywnę praskich dla strony, która nie podporządkowałaby się orzeczeniu.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 231.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 231.

Wyrazy znajdujące się kiedyś w miejscach obecnych ubytków pergaminu odtworzono w druku następująco: słowa odtworzone przez wydawcę w całości oddano w nawiasach okrągłych; natomiast o częściach licznych wyrazów w ogóle nie meldowano, odtwarzając je bez nawiasów.

^aIn nomine Domini amen. Sub anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo decimo nono, | Indicione duodecima, die vero ^b (mensis) Februarii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini | nostri dni Martini divina providencia pape quinti ¹ anno ipsius secundo, hora terciarum vel | quasi, in civitate Wladislaviensi et in ecclesia cathedrali eiusdem civitatis ac in choro dicte ecclesie circa maius altare. In mei notarii publici subscripti testiumque infrascriptorum, ad hoc vocatorum specialiter et rogatorum, presencia constitutus personaliter reverendus in Christo pater ac magnificus princeps dominus et dnus Iohannes Dei gracia episcopus Wladislaviensis et dux Opoliensis ², suo et ecclesie sue ac mense sue episcopalis nominibus ex una, necnon venerabiles ac honorabiles viri domini Nicolaus de Lubanye prepositus ³, Iohannes de Newesch decanus ⁴, Iohannes de Młodawino archidiaconus ⁵, Przedwogius de Grandi cantor ⁶, Swanthoslaus Bandkowsky ⁷, Iohannes Pomeranus ⁸, Iohannes Pella ⁹, Iohannes Crossky ¹⁰, Jarandus de (Biernacice) ¹¹, Stanislaus de Comorniky ¹², prelati et canonici Wladislaviensis et Cruschwiciensis ecclesiarum totumque capitulum Wladislaviense parte ex altera, capitulum communiter et divisim, ad pulsum campane congregati, capitulum Wladislaviense facientes et (representantes), nolentes per strepitus littium et displicenciarum amplius fatigari, sed volentes hincinde parcere displicenciis, fatigis ^c, sumptibus et expensis, de voluntate ipsorum communi libera, de alto et basso in reverendos in Christo patres ac honorabiles viros dominos Iacobum Plocensem ¹³, Andream Poznaniensem ¹⁴ episcopos, Petrum licenciatum in decretis, scolasticum Gneznensis et in Regno Polonie functum Camere Apostolice collectorem generalem ¹⁵ ac Dadzbyogium cantorem et canonicum Plocensis ¹⁶ ecclesiarum tanquam in arbitros arbitratores et amicabilem compositores. In causa et causis, que vertitur seu vertuntur inter prefatos dominos .. episcopum ac omnes et singulos communiter et divisim prelatos et canonicos ac totum capitulum Wladislaviense, de et super quodam castro ac opido Woyborzsch ¹⁷ Gneznensis diocesis ac omnibus et singulis villis,

^a Inicjal na wysokość 18 wierszy.

^b Brak dwóch słów, z których pierwszym był dzień lutego.

^c Tak w oryginalne.

¹ Papież Marcin V rządził Kościołem w latach 1417—1431.

² Jan zw. Kropidło biskup włocławski i książę opolski.

³ Mikołaj z Lubania prepozyt włocławski.

⁴ Jan z Niewiesza dziekan włocł.

⁵ Jan z Młodawina archidiacon włocł.

⁶ Przedwoj z Grąd kantor włocł.

⁷ Świętosław Bądkowski (z Bądkowa) kanonik włocł.

⁸ Jan Pomorzanin (z Pomorza) kanonik włocł.

⁹ Jan Pella (z Niewiesza) kanonik włocł.

¹⁰ Jan Kroski (z Kruszy) kanonik włocł.

¹¹ Jarand z Biernacice kanonik włocł.

¹² Stanisław z Komornik kanonik włocł.

¹³ Jakub Syrokomla z Korzkwi biskup płocki.

¹⁴ Andrzej Łaskarza z Gostawic biskup poznański.

¹⁵ Piotr Wolfram scholastyk gnieźnieński.

¹⁶ Dadzbyg kantor i kanonik płocki.

¹⁷ Wolborszczyzna „włocławska” znajdowała się w archidiec. gnieźnieńskiej a w woj. sieradzkim, łęczyckim i sandomierskim.

molendinis cum eorum omnibus et singulis fructibus, redditibus ac universis utilitatibus et toto districtu, ad prefatos castrum et opidum Woyborzsch quomodolibet et quocunque nomine censeantur communiter et divisim spectantibus et pertinentibus, quarum villarum et molendinorum nomina ipse partes hincinde voluerunt et volunt habere hic sufficienter pro expressis, compromiserunt et quilibet eorum communiter et divisim compromisit, dantes et concedentes, communiter et divisim, dicte partes dictis ipsorum arbitratoribus et amicabilibus compositoribus plenam, liberam et omnimodam potestatem laudandi, procedendi, arbitrandi, pronunciandi, diffiniendi, sentenciandi et amicabiliter componendi, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii ac ordine et sollempnitate iuris servatis vel non servatis, stando vel sedendo, verbo vel in scriptis, diebus feriatis vel non feriatis, partibus vocatis vel non vocatis, vel una parte presente et alia absente, visis tamen iuribus, litteris, instrumentis, privilegiis et quibuscunque munitentis, allegacionibus, instruccionibus et probacionibus ex utraque parte factis vel fiendis. Necnon ad statuendum, ordinandum, disponendum ipsis prelati et canonicis ac capitulo Wladislaviensi supradictis, communiter et divisim, modum et formam, continuam residenciam circa ipsam ecclesiam Wladislaviensem ac refecciones et cottidianas distribuciones faciendas ac super litteris apostolicis et ordinarii, de et super premissis castro et opido Woyborzsch, villis et eorum occasione, prefatis dominis prelati et canonicis et capitulo Wladislaviensi datis, ut asseritur, et assignatis ac personali residencia circa ecclesiam Wladislaviensem per prelatos, canonicos et capitulum Wladislaviense supradictos faciendi, necnon cottidianis distribucionibus, ordinandis pro dominis dnis residentibus, seu residendi, disponendi et constituendi, prout eis et cuilibet eorum melius et utilius pro honore ecclesie videbitur expedire. Promittuntque dicte partes sub pena duorum millium marcarum Pragensium eorum laudo, diffinicioni, pronunciacioni, sentencie seu amicali compositioni stare, parere et obedire et non appellare nec appellacionem prosequi. Que pena tociens committatur, quociens per aliquam dictarum partium fuerit contra premissa et quodlibet premissorum contraveniendum. Cuius pene medietas parti dictum compromissum servanti per partem ipsum compromissum in parte vel in toto non servantem, et alia medietas pro fabrica ecclesie convertendum realiter persolvatur. Nichilominus presens compromissum ac omnia et singula premissa in sua permaneant firmitate. Renunciantes insuper dicte partes huiusmodi communiter et divisim omnibus excepcionibus, dilacionibus, peremptoriis ac iuris et facti ac mali doli et cuiuslibet appellacionis, suplicacionis ac iuridicenti generalem racionem et a communi non valentem et iurisdiccionem^d ac omnibus et singulis auxillis, remediis iuris canonici vel civilis, quibuscunque nominibus censeantur ac obtineri possint, ac privilegiis seu rescriptis quibuscunque, per que compromissum, laudum sive prejudicatum huiusmodi in parte vel in toto infringi possit seu quomodolibet viciari. Preterea prefati domini . . . episcopus et capitulum Wladislaviense dederunt et contulerunt, et quilibet eorum communiter et divisim dedit et contulit omnimodam potestatem dictis dominis arbitratoribus et amicabilibus compositoribus eorum pronunciacionem, sentenciam et diffinicionem, si casus dubitacionis evenerit, declarandi, instituendi tociens, quociens necessarium fuerit, seu etiam quodlibet opportunum. Super quibus (omnibus) et singulis prefati domini . . . epi-

^d Tak w oryg.

scopus et capitulum Wladislaviense predicti petierunt ipsis a me notario publico subscripto fieri et confici unum vel plura publica instrumenta. Acta sunt hec anno, Indiccione, pontificatu, die, mense, hora et loco, quibus supra. Presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus viris dominis Sandivogio decano¹⁸, Bodzantha cantore¹⁹ Cruschwiciensis, Stanislao cancellario Plocensis²⁰ et Boguslao canonico et officiali Poznaniensis²¹ ecclesiarum, testibus ad premissa vocatis et rogatis etc.

Z. N. °Et ego Sigismundus (Pauli de) Kanigowo clericus Plocensis diocesis, imperiali auctoritate notarius publicus²² (quia dictis) arbitris arbitratorum et amicabilibus compositorum compromisso (laudo)^f aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, agerentur et fierent, una cum prenominitis testibus presens interfui, eaque^g et singula sic fieri vidi et audivi. Ideo hoc presens publicum instrumentum me manu propria subscribens, aliis occupatus negociis, per alium fidelem scribi procuravi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi, rogatus et requisitus, (in fidem) et testimonium omnium et singulorum premissorum.

^e Inicjał na wysokość 3 wierszy.

^f Następuje wyraz widoczny w połowie i nie odczytany.

^g Po tym nie następuje żadne słowo.

¹⁸ Sędziwoj dziekan kruszwicki św. Piotra.

¹⁹ Bodzeta kantor kruszw. św. Piotra.

²⁰ Stanisław kanclerz (raczej biskupi niż kapitulny) płocki.

²¹ Bogusław kanonik i oficjał poznański.

²² Zygmunt s. Pawła z Kanigowa kleryk diec. płockiej, notariusz publ. z ustan. ces., autor nin. dokumentu.

8

Przywrócenie jurysdykcji opactwu witowskiemu nad wspólnotą zakonną w Busku.

Antwerpia, 7 listopada 1419

Piotr opat generalny Premonstratensów wzywa wszystkich kapłanów (prałatów i kanoników) wspomnianego zakonu w Polsce, ażeby dostępnymi sobie środkami przywrócili opatowi witowskiemu jurysdykcję nad klasztorami męskim i żeńskim tychże Norbertanów w Busku, którą przywłaszczył sobie opat z Brzeska (Nowego, zw. później Hebdowem).

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.—Sygn.: Dokument 233.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 233.

Z powodu znacznego zawilgocenia pergaminu i wyblaknięcia tekstu, przy kilku słowach melduję o prawdopodobieństwie tylko lekcji.

^aPetrus permissione divina Premonstratensium abbas¹ universis et singulis tam prelatibus, quam canonicis sacerdotibus nostri Premonstratensis | ordinis salutem in Domino ac mandatis nostris efficaciter obedire. Ad hoc potissime nostra versatur intencio, prout inquirendum nobis ex

^a Inicjał na wysokość 6 wierszy

¹ Piotr opat generalny Premonstratensów (piszący z Flandrii).

alto permittitur, | ecclesiarum nostri ordinis assistancie^b libertatibus et iurisdictionibus^c. Sane nobis ex parte venerabilis nobis in Christo fratris abbatis monasterii Withoviensis² | nostri ordinis Gnesensis diocesis relatum est, quod venerabilis nobis in Christo frater abbas monasterii Brezensis³, nostri predicti ordinis Cracoviensis diocesis, contra predicti abbatis libertatem ac sui monasterii Withoviensis iurisdictionem^d, nec non ordinis nostri statuta, paternitatem ecclesiasticam Buxenensem⁴, sibi ac monasterio suo predicto pertinentem, occupavit et adhuc de presenti occupat, nobis humiliter et cum instancia supplicando, quatenus succurrere remedio decenti sibi et monasterio suo dignemur providere, cum non liceat alicui falcem in alicuius messem ponere. Nos igitur visis et diligenter examinatis omnibus contentis^e super dicte paternitatis iure, confectisque quemadmodum et per registra nostra exprimere inquirenda, ex iniuncto nobis cure pastoralis officio, prout nostra auctoritate adiungimur^f, dissencionis in aliam mature sectionis falcem precipere ac omnes personas et ecclesias nostri ordinis in suis libertatibus et iurisdictionibus manutenere et permanere. Hinc est, quod vobis et vestrum cuilibet, qui super literis^g requisicionis vel requisiti fuerint vel fuerit, in virtute sancte obediencie districte precipientes mandavimus, quatenus ex parte nostra, sub pena excommunicationis, inhibeat dicto fratri nostro Brezensi ac suis in hac parte complicibus, ne de cetero de dicti monasterii Buzenensis paternitate in toto vel in parte quovismodo se intromittere presumat, sed penitus et omnino desistat. Insuper in sanctitate^h predicta precipiatis dicto fratri nostro Brezensi, quatenus concanonicos sui monasterii in dicto Buxenensi monasterio, pervincio divino inibi complendo, per ipsum deputatos, ad fines monasterii revocet, et demum fratrem nostrum Withoviensem de iure paternitatis memorati monasterii Buxenensis pacifice et quiete pandere ac canonicos sui monasterii locare, eorum revocatorum, prout ad ipsum spectat in sese dicta ecclesia Buxenensis, que est sua specialis filia, instituire et collocare permittatur, nec non pacificeⁱ, quicumque pro tempore fiunt ac sorores moniales antedicti monasterii Buxenensis, ad parendum seu obediendum suo predicto patri abbati, prout nostra statuta dictant. Si necesse fuerit, per censuram ecclesiasticam compellatis, invocato ad id, si opus fuerit, auxilii brachii secularis, sicut a nobis circa premissa forsan concessum, non obstantibus quibuscunque, quas per presentes revocamus, cassamus et adnullamus ac decernimus nullius esse roboris vel momenti. Datum Antwerpie⁵, sub sigillo nostro, anno Domini millesimo quadringentesimo decimo nono, septima die mensis Novembris.

^b Tak w oryginalu.

^c Tak w oryg.

^d Tak w oryg.

^e Lekcja prawdopodobna.

^f Lekcja prawdop.

^g Lekcja prawdop.

^h Lekcja prawdop.

ⁱ Lekcja prawdop.

² Opactwo Premonstratensów (Norbertanów) w Witowie, na południo-wschód od Piotrkowa (Tryb.).

³ Opactwo Premonstratensów w Brzesku (Nowym), na południo-wschód od Proszowic.

⁴ Klasztor (męski i żeński) Premonstratensów w Busku (Zdroju).

⁵ Antwerpia miasto wtenczas we Flandrii, obecnie w Belgii.

Zatwierdzenie papieskie funduszów związanych z uposażeniem kapituły wrocławskiej oraz rezydencją prałatów i kanoników.

Siedlimowo, 19 listopada 1419

Mikołaj (Trąba) arcybiskup gnieźnieński i prymas podaje do wiadomości zainteresowanych, że otrzymał od papieża Marcina V list apostolski (Florencja, 10 maja 1419 r.) dotyczący stałej rezydencji prałatów i kanoników wrocławskich oraz potrzebnych im do tego dochodów — w sumie sprawy ciągnącej się od dłuższego czasu pomiędzy biskupem wrocław. Janem a tamtejszą kapitułą kat., które to strony zwróciły się uprzednio do papieża (pewnie na przeł. lutego/marca 1419) z prośbą o potwierdzenie trzech związanych z tym dokumentów. Papież przedstawiając arcybiskupowi *meritum* kwestii, poleca mu zbadanie jej i zatwierdzenie. W następstwie tego prymas, zażądawszy od stron dowodów pisemnych i ustnych zeznań oraz zbadawszy je, rozstrzygnął dezyderaty zgodnie z prośbą petentów i sugestią papieża, zatwierdzając dostarczone w obu terminach dokumenty:

1) Jana biskupa wrocław. (Wrocławek, 1 maja 1410) zrównujący dochody beneficjów prałackich i kanonickich, zwany tu statutami;

2) wyrok czterech arbitrów (Wrocławek, 9 lutego 1419) zobowiązujący biskupa do przekazania kapitule majątności wolborskich do czasu papieskiego zatwierdzenia inkorporacji prepozytury św. Michała dla kapituły;

3) dokument inkorporacyjny biskupa Jana (Wrocławek, 11 lutego 1419 r.) krakowskiej prepozytury św. Michała na rzecz kapituły.

Dokument ten w formie instrumentu notarialnego zredagował Zbylut s. Świętosława z Sarbi kleryk archidiec. gnieźn.

Oryginał: Wrocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 234.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 234.*

“Nicolaus Dei gracia sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopus et primas¹. Ad futuram rei memoriam. Significamus, quibus expedit, universis tam presentibus, quam futuris presencium noticiam habituris, quomodo literas apostolicas sanctissimi in Christo patris et domini nostri dni Martini divina providencia pape quinti moderni², in pergameno scriptas et de eius vera bulla plumbea in cordula canapea appendens more Romane Curie bullata, salvas, sanas et | integras, non viciatas, non cancellatas nec aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carens, nos per venerabilem dominum Sandiwogium decanum ecclesie Cruswiciensis³ Wladislaviensis diocesis pro parte reverendi patris domini Iohannis episcopi⁴ necnon venerabilis capituli ecclesie Wladislaviensis⁵ coram notario publico et testibus cum ea, qua decuit, reverencia recepimus putato huiusmodi sub tenore:

¹ Inicjał wysunięty na margines i do góry.

² Mikołaj h. Trąby arcybiskup gnieźnieński w latach 1411—1422, pierwszy prymas.

³ Papież Marcin V rządził Kościołem w l. 1417—1431.

⁴ Sędziwoj prałat dziekan kruszwicki.

⁵ Jan książę opolski, biskup wrocławski po raz drugi w l. 1402—1421.

⁶ Kapituła katedralna we Wrocławku.

Martinus episcopus servus | servorum Dei venerabili fratri . . archiepiscopo Gneznensi salutem et apostolicam benedictionem. Ad ea, que ecclesiarum et presertim cathedralium Romane Ecclesie immediate subiectarum honorem et utilitatem ac etiam personarum ecclesiasticarum in illis degencium comodum^b et quietum statum concenuntur, libenter intendimus ac illa in quantum pro divini cultus augmento et personarum ipsarum oneribus et necessitatibus^c supportandis, provida deliboracione et potissime iudicio vel concordia terminata existant, ut firma et illibata persistent et ne in recidive contencionis scrupulum relabantur, apostolico decet presidio communiri. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum capituli ecclesie Wladislaviensis peticio continebat, quod olim venerabilis frater noster Iohannes episcopus Wladislaviensis provide considerans, quod dicta ecclesia in loco solitario et inculto consistens, mense capitularis ipsius ecclesie, fructuum et proventuum tenuitate perspecta, residencium inibi personarum copia exili suffulta foret, ad divini cultus augmentum solercius intendens, et ut ipsius ecclesie ministri apud illam residendo attemptarent propensius Altissimo famulari, preposituram ecclesie sancti Michaëlis in castro Cracoviensi, dudum mense sue episcopalis^d Wladislaviensis, cuius fructus, redditus et proventus duorum milium marcarum argenti vel citra valent annuatim. Incorporatam huiusmodi incorporacionem, dissolvendo quantum in eo fuit, eidem mense capitulari auctoritate ordinaria incorporavit, annexivit et univit. Statuens nichilominus inter cetera eorundem, capituli ad hoc accedente consensu, quod extunc inantea quamprimum preposituram et alias dignitates necnon canonicatus et prebendas eiusdem ecclesie Wladislaviensis qualitercunque vacare contingeret, omnes fructus, redditus et proventus prepositure necnon dignitatum ac canonicatum et prebendarum huiusmodi ad communem mensam capituli cederent pro adequando valore dignitatum ac canonicatum et prebendarum, ita ut progressu temporis talis succederet combinacio, videlicet quod per generalem capituli procuratorem preposito triginta et decano ac cuilibet aliorum prelatorum viginti necnon canonicorum, prebendarum eiusdem ecclesie in grosso pro corpore prebende sue quindecim, et literarum studio in loco, ubi tamen^e vigeret generale in sacra theologia aut in iure canonico studendo insistenti etiam triginta marce laterum grossorum monete Pragensis numeri Polonialis assignentur annuatim. Et reliqui superexstantes fructus, redditus et proventus ac facultates dignitatum necnon canonicatum et prebendarum ac mense capitularis [per] predictum procuratorem, quemadmodum in ecclesia Wratislaviensi in talibus fieri consuevit, diebus singulis distribuatur inter presentes et residentes apud ecclesiam Wladislaviensem antedictam. Et deinceps cum inter episcopum et capitulum prefatos, occasione incorporate prepositure ac distribucionis fructuum huiusmodi necnon super residencia apud eandem ecclesiam facienda et nonnullis aliis articulis tunc expressis questio exorta fuisset, ipsi in venerabiles fratres nostros Iacobum Plocensem^f et Andream Poznaniensem^g episcopos ac Petrum Wolframiam scolasticum Gneznensis, licenciatum in decretis^h necnon Dadzibo-

^b *Tak w tekście.*

^c *Zaraz po wykonaniu przekreślone drugie „c” na początku słowa.*

^d *episcopali w oryg.*

^e *Lekcja prawdopodobna.*

^f *Jakub z Korzkwi (z Kurdwanowa) dr dekretów, biskup płocki w l. 1396—1425.*

^g *Andrzej s. Łaskarza h. Godziemba dr dekretów, biskup poznański w l. 1414—1426.*

gium cantorem Plocensis⁹ ecclesiarum, tamquam in arbitros arbitratores et amicabilem compositores subiecta forma super premissis committere curaverunt. Ipsique Iacobus et Andreas episcopi ac Petrus et Dadzibogius huiusmodi arbitrio in se sponte suscepto et eius forma servata equum tulerunt arbitrium inter dictas partes, quod etiam ipse partes emologaverunt, approbaverunt et se observaturos^f promiserunt, prout in quodam instrumento publico inde confecto, cuius tenorem de verbo ad verbum presentibus inseri fecimus, plenius continetur. Quare pro parte Iohannis episcopi et capituli predictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut incorporationi, annexioni, unioni ac statuto et arbitrio huiusmodi ac omnibus aliis in dicto instrumento contentis robur apostolice confirmationis adicere de speciali gracia dignaremur. Nos itaque de premissis certam noticiam non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint evocandi, si ita esse, et incorporationem, annexionem et unionem de dicta prepositura, que curata et dignitas principalis in eadem ecclesia sancti Michaëlis existit et cuius sexaginta eidem mense capitulari, cuius viginti marcarum argenti puri fructus, redditus et proventus, secundum communem existimationem, valorem admittitur, ut asseritur, non excedunt, ut prefertur factas et utiles fore. Statutum et arbitrium predicta rite et provide facta fuisse reperiis, super quibus tuam conscienciam oneramus, ea auctoritate nostra approbes et confirmes. Tenor vero dicti instrumenti talis est:

[następuje insert dokumentu wystawionego przez sędziów arbitrów we Włocławku, 9 lutego 1419 r., opublikowany w 1894 przez B. Ulanowskiego w Acta capitulorum, I nr 1170, lecz nie z oryg. — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 232, ani z niniej. dyplomu przewodniego, w którym figuruje pod mylną datą 11 lutego, ale z kopii kapitulnej z 1453 r.]

Datum Florencie, VI Idus Maii, pontificatus nostri anno secundo¹⁰.

Post quarum quidem literarum apostolicarum presentationem et receptionem fuimus per dictum dominum Sandiwogium decanum Cruswiciensem cum debita instancia requisiti, quatenus ad executionem ipsarum et contentorum in eisdem procedere dignaremur. Nos vero volentes mandata apostolica nobis in hac parte commissa reverenter exequi, ut tenemur, contra reverendum patrem Iohannem episcopum ac venerabile capitulum ecclesie Wladislaviensis predictos omnesque alios et singulos, quorum interest et quos infrascriptum tangit negocium aut tangere poterit quomodolibet, in futurum citatorium dari decrevimus, ipsorum et eorum quemlibet per nos et nostras certi tenoris literas citavimus et citare mandavimus ad tertium peremptorium terminum et competentem ad dicendum et opponendum contra huiusmodi literas apostolicas, si quid dicere aut opponere vellent, verbo vel in scriptis, alias videndum et audiendum ad executionem literarum apostolicarum predictarum et in eis contentorum per nos procedi, necnon quedam statuta incorporationem prepositure sancti Michaëlis in castro Cracoviensi et arbitrium reverendorum patrum dominorum Iacobi Plocensis, Andree Poznaniensis

^f Tak w oryg.

⁹ Piotr s. Wolframa lic. dekretów, scholastyk gnieźn.

¹⁰ Dadźbog prałat kantor płocki.

¹⁰ Dacacją z Florencji kończy się list apostolski Marcina V do arcybiskupa Mikołaja.

episcoporum necnon venerabilium dominorum Petri Wolwram licenciati in iure canonico, scolastico Gneznensis et Daczbogý cantoris Plocensis ecclesiarum approbari et confirmari. Quo quidem termino adveniente, nobis pro tribunali sedentibus prefatus dominus Sandiwogius decanus, reverendi patris domini Iohannis episcopi Wladislaviensis predicti et honorabilis dominus Stanislaus custos Opoliensis¹¹ Wratislaviensis diocesis capituli Wladislaviensis procuratores, de quorum mandatis et procuracionis officio, videlicet domini Sandivogy per instrumentum publicum manu circumscriptum venerabilis Martini alias Witholdi Petri de Lowicz¹² Gneznensis diocesis, domini vero Stanislai custodis eciam per instrumentum publicum manu circumscriptum venerabilis Stanislai Budconis de Carnkowo¹³ Plocensis diocesis clericorum, publicorum imperiali auctoritate notariorum scripta et subscripta, nobis facta est plena fides dictorum citatorum debite executorum, demandatum una cum quibusdam literis statutorum necnon incorporacione prepositure sancti Michaëlis in castro Cracoviensi tenore infrascripto eidem capitulo Wladislaviensi per ipsum dominum Iohannem episcopum Wladislaviensem facta, ipsorum dominorum episcopi et capituli sigillis sigillatis, ac arbitrium reverendorum patrum dominorum Iacobi Plocensis et Andree Poznaniensis episcoporum ac venerabilium virorum dominorum magistri Petri scolastici Gneznensis et Daczbogý cantoris Plocensis ecclesiarum reproduxerunt coram nobis, debita cum instantia nobis supplicando, quatenus huiusmodi statuta et incorporacionem prepositure predictæ dicto capitulo per dictum dominum episcopum, ut premittitur, factam ac arbitrium approbare auctoritate apostolica et confirmare deberemus iuxta traditam seu directam a Sede Apostolica nobis formam. Nos itaque huiusmodi literis statutorum et incorporacionis ac arbitrio visis et receptis ac diligenter examinatis et mature recensitis, supplicacionibus dictorum dominorum Sandivogy decani et Stanislai custodis, utpote iustis in hac parte et consonis rationi, benigniter acclinati, quia dicta statuta necnon incorporacionem et arbitrium vidimus fore racionabilia et ipsi ecclesie Wladislaviensi accomoda^g et utilia riteque ac racionabiliter facta et concepta. Ideo omnia premissa, videlicet statuta, incorporacionem et arbitrium, auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa, approbavimus et confirmavimus ac tenore presencium approbamus ac eciam confirmamus. Tenor vero dictorum statutorum sequitur in hec verba:

[następuje insert dokumentu, zwanego tu statutami, wystawionego we Wloclawku 1 maja 1410 r. przez biskupa wlocl. Jana dla tamtejszej kapituly, drukowany w Kod. dypl. Pol. II/1 (r. 1848) nr CCCLII].

Tenor vero incorporacionis predictæ sequitur et est talis¹⁴:

Iohannes Dei gracia episcopus Wladislaviensis et dux Oppoliensis. Zelo devocionis accensi, cupientes in nostra ecclesia Wladislaviensi ministerium cultus divini adaugere et personas singulas: dignitates, personatus, officia et canonicatus et prebendas in dicta nostra ecclesia Wladislaviensi obtinentes ad residenciam personalem apud ipsam ecclesiam Wladislaviensem faciendam^h plus solito allicere, matura prehabita deli-

^g Tak w tekście.

^h facienda w oryg.

¹¹ Stanisław prałat kustosz kolegiaty w Opolu.

¹² Marcin albo Witold s. Piotra z Lowicza notariusz publ.

¹³ Stanisław s. Budka z Karnkowa notariusz publ.

¹⁴ Oryginału poniższego insertu nie ma w Arch. Diec. we Wloclawku.

beracione ac de voluntate et unanimi consensu venerabilium fratrum nostrorum capituli nostri Wladislaviensis, preposituram sancti Michaëlis in castro Cracoviensi, dudum mense nostre episcopali incorporatam, pro residencia personali et effectuali apud ecclesiam nostram Wladislaviensem antedictam fienda, secundum pronunciacionem et sentenciam arbitralem reverendorum in Christo patrum dominorum Iacobi Plocensis et Andree¹ Lascary Poznaniensis episcoporum necnon venerabilium virorum dominorum Petri Wolframii licenciati in decretis, scolastici Gnez-nensis et Daczbugy cantoris Plocensis, pefatamque preposituram sancti Michaëlis in castro Cracoviensi a mensa nostra episcopali ad mensam capitularem Wladislaviensem pretactam dissolvimus ac eandem preposituram cum omnibus pertinentiis, fructibus, iuribus et redditibus universis pefate mense capitulari, quantum in nobis est, auctoritate ordinaria unimus et incorporamus per presentes, colacionibus¹ beneficiorum in dicta prepositura dumtaxat exceptis, quas pro honore ecclesie nostre nobis et successoribus nostris reservamus. In cuius rei testimonium sigillum pontificatus nostri presentibus est appensum. Datum in Antiqua Wladislavia civitate nostra, die undecima mensis Februarii anno Domini millesimo quadringentesimo decimo nono¹⁵.

In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium¹⁶ premissorum presentes nostras approbacionis et confirmacionis litteras^k per notarium infrascriptum et facti huiusmodi coram nobis scribam scribi et publicari nostrique appensione sigilli iussimus communiri. Actum et datum in Schedlymowo¹⁷ nostre Gneznensis diocesis, XIX die mensis Novembris anno Domini millesimo quadringentesimo decimo nono, Indicione¹ duodecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri dni Martini divina providencia pape quinti anno secundo, horis terciarum vel quasi. Presentibus honorabilibus et discretis viris dominis: Iohanne de Wyelatowo Lanciensi¹⁸, Mathia Drya de Grodziec Uneoviensi¹⁹ canonicis, Gromkone rectoribus in Schedlymowo²⁰ parochialium ecclesiarum, Dobrogostio de Dzewyerzewo²¹ et Mathia Lyszyky de Zney-na²², presbyteris dicte nostre diocesis, et aliis quampluribus testibus fidedignis ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Z. N. Et ego Sbiluthus Swanthoslai de Sarb²³ clericus Gneznensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia dictorum statutorum, arbitrii, incorporacionis, produccioni ipsorumque approbacioni et confirmacioni aliisque omnibus et singulis, dum sic, ut premittitur, coram dicto reverendissimo in Christo patre domino Nicolao archiepiscopo Gneznensi et primate et per ipsum agerentur et fierent, una cum pre-nominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula premissa sic fieri vidi et audivi. Ideo manu propria conscribens, in hanc publicam

¹ Andrea w oryg.

¹ Tak w tekście.

^k Tak w tekście.

¹ Tak w tekście.

¹ Inicjal przekraczający wysokość formuły uwierzytelniającej notariusza.

¹⁵ Koniec dokumentu inkorporacyjnego biskupa Jana.

¹⁶ Zakończenie dokumentu konfirmacyjnego arcybiskupa.

¹⁷ Siedlimowo wieś parafialna na południe od Strzelna.

¹⁸ Jan z Wylatowa kanonik łączycycki.

¹⁹ Maciej Dryja z Grodzka kan. uniejowski.

²⁰ Gromko rektor kościoła par. w Siedlimowie.

²¹ Dobrogost rektor kościoła par. z Dziewierzewa pod Kcynią.

²² Maciej Łysicki rektor kościoła par. w Zninie.

²³ Zbylut s. Świętosława z Sarbi kleryk archidiec. gnieźn., not. publ.

formam redegī, signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli prefati reverendissimi in Christo patris domini Nicolai archiepiscopi Gneznensis consignando, vocatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

10

Fundacja ołtarza w kościele parafialnym w Pyzdrach.

Pyzdry, 17 marca 1424

Burmistrz i rajcy miasta Pyzdry podają do wiadomości, że starsi cechu rzeźniczego w Pyzdrach ufundowali w tamtejszym kościele parafialnym pw. Najświętszej Dziewicy Matki Bożej ołtarz pt. Ciała Chrystusowego oraz świętych Stanisława, Wojciecha i Wawrzyńca MM, wreszcie uposażyli przyszedłego jego ołtarzystę Mikołaja Kaszwoda i jego następców czynszem wynoszącym 5 grzywien rocznie. W rezultacie czego proszą biskupa poznańskiego Andrzeja względnie jego wikariusza generalnego o kanoniczne erygowanie tej altarii.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec. — Sygn.: Dokument 239.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 239.

^aIn nomine Domini amen. Ad perpetuam gestorum memoriam. Quia presentis evi lubrica condicio cunctis hominibus acciones longi | prescriptionis temporis obductas caligine in oblivionis abissum plerumque demergere consuevit, nisi perpetuis literarum | testimoniis roborentur, proinde nos Andreas Tarnowsky protunc proconsul¹, Petrassius Tarnowsky², Iacobus Ge- | weytsner³, Iacobus Walczkonis⁴, Nicolaus Falkenberg⁵ et Iohannes Cazvod⁶ consules civitatis Pysdrensis notificamus tenore presencium tam presentibus, quam futuris, quibus expedit, universis, qualiter Nicolaus Prasky⁷, Laurencius dictus Lordz⁸ magistri et seniores carnificum, una cum tota communitate eiusdem similitatis nostre civitatis Pysdrensis, ad nostram venientes presenciam, rationis compotes, sani mente et corpore validi nec quavis doli delusione seducti, sed ymmo matura deliberacione et longo sagacique tractu prehabitis, exposuerunt et confessi sunt publice coram nobis, quod ipsi in ergastulo huius vite nullam assecuracionem, sed omnem instabilitatem considerantes, suarum quapropter animarum necnon predecessorum et successorum suorum sempiternam in medelam, pia suffragia et antidotum preparare volentes salutarie, pro censibus et proventibus altaris in ecclesia nostra parochiali Beate Virginis Matris Domini Ihesu⁹ apud nos per ipsos de novo erecti, ad laudem Potentissimi Dei, in honorem Corporis Christi, sanctorum

^a Inicjał na wysokość 6 wierszy.

¹ Andrzej Tarnowski burmistrz miasta Pyzdry.

² Pietrasz Tarnowski rajca m. Pyzdry.

³ Jakub Geweytsner rajca m. Pyzdry.

⁴ Jakub s. Walczka rajca m. Pyzdry.

⁵ Mikołaj Falkenberg rajca m. Pyzdry.

⁶ Jan Kaswod rajca m. Pyzdry.

⁷ Mikołaj Praski współfundator ołtarza.

⁸ Wawrzyniec zw. Lorc (Wawrzek) współfundator ołtarza.

⁹ Kościół par. w Pyzdrach pt. Matki Bożej (Jezusa).

Stanislai, Adalberti et Laurencii Martirum¹⁰ dedicatum^b, fundaverunt, assignaverunt et assignant, dederunt et dant et assignaturos et daturos se exhibent ydoneo domino Nicolao Kaszvod presbytero Poznaniensis dyocesis¹¹ cuilibetque successori suo tempora ad eviterna quinque marcas menete currentis numeri Polonialis, quadraginta octo grossos quamlibet computando, perpetui anni census ad festum quodlibet sancti Martini [11 XI] tollere, habere, possidere et sublevare, videlicet in duobus maccellis residentibus inter alia ipsorum maccella carniū. Unum denominationis Mathie Zolthobrzuch¹² et aliud Marczikonis Bedrich¹³ dictum, vendita per eos pro eodem altari et tytulo reempcionis duas marcas cum media, quodlibet maccellum pro sedecim marcas. Et super domo Michaëlis textoris¹⁴, sita in platea Textorum¹⁵, unam marcam, eciām sub tytulo reempcionis, comparaverunt et assignaverunt. Residium vero, quodcunque defuerit in predictis quinque marcis, sic ex communitate et fraternitate ipsorum premissa et fabrica¹⁶ predicto domino Nicolao et cuilibet suo successori presentibus quolibet anno exsolvere firmissime promiserunt, quousque predictas quinque marcas in bonis fixis et perpetuatis demonstrare et ratificare ex integro potuerint, Deo suffragante. Et premissa coram nobis cum adprimum, nisi censum habere potuerint, ubi comode emere effective efficere, promiserunt. Quapropter reverendissimo in Christo patri domino et dno Andree Dei gracia episcopo Poznaniensi¹⁷, patri nostrarumque animarum pastori, vel vicario ipsius in spiritualibus¹⁸, duximus supplicando supplicamusque humiliter, quatenus ipsum altare, ut premittitur, erigere nostramque confirmacionem, donacionem confirmare dignetur sue paternitatis, ut moris est, literis patentibus, ob hoc meritum ab Omnipotenti Deo recepturum. Datum in Pysdri, feria sexta proxima ante dominicam Reminiscere sub anno nativitatis Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto, nostre civitatis sigillo appenso.

^b Tak jest w oryginalu.

¹⁰ Fundowany ołtarz pw. Bożego (Chrystusowego) Ciała oraz św. Stanisława, Wojciecha i Wawrzyńca MM.

¹¹ Mikołaj Kaszvod kandydat na ołtarzystę, pewnie krewny rajcy pod 6.

¹² Maciej Zółtobrzuch, który płacił czynsz ołtarzyście.

¹³ Fryderyk s. Marczka wypłacający czynsz ołtarzyście.

¹⁴ Michał sukiennik, który płacił czynsz ołtarzyście.

¹⁵ Ulica Sukiennicza w Pyzdrach.

¹⁶ Mowa o funduszu na konserwację ołtarza.

¹⁷ Andrzej (Łaskarz) h. Godziemba biskup poznański w latach 1414—1426.

¹⁸ Wikariusz gen. od spraw duchownych względnie oficjał.

Transumpt dokumentu ks. Mszczuja II z 16 września 1284 r.

Włocławek, 9 września 1424

Jan ze Słupowej archidiakon i oficjał włocławski, na przedłożenie biskupa włocł. Jana Pelli, transumuje dokument wystawiony w Wyszogrodzie 16 września 1284 r. przez księcia Pomorza Gdańskiego Mszczuja II (Mestwina), mocą którego różstrzygnął on spór toczący się pomiędzy biskupem włocławskim Wistawem i jego kapitułą a Konradem (von Thierberg) mistrzem krzyżackim i jego radą o młyn na rzece Wierzycy.

Transumpt ten sporządził w formie instrumentu notarialnego Stanisław s. Budka z Karnkowa kleryk diec. plockiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 242.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 242.*

In nomine Domini amen. Nos Iohannes de Slupowa archidiaconus et officialis Wladislaviensis¹ universis et singulis, quibus expedit, presentibus et futuris tenore | presencium significamus, quod constitutus personaliter coram nobis reverendus in Christo pater et dominus, dnus Iohannes Dei gracia episcopus Wladislaviensis², tenens in suis manibus | quasdam patentes literas seu quoddam privilegium illustris principis et domini, dni Mestwini Dei gracia olim Pommeranie ducis³ sanum, salvum et integrum, non viciatum, non | cancellatum nec in aliqua sui parte suspectum, sed omni prorsus vicio et suspicione carens, prout prima facie apparebat, exhibuit coram notario publico et testibus infrascriptis, cuius privilegii tenor sequitur de verbo ad verbum et est talis⁴:

[*następuje dokument Mszczuja II z daty: Wyszogród, 16 września 1284 — drukowany w: 1) Cod. dipl. Pruss. II (r. 1842) nr 7; 2) Pommerell. Ub. (r. 1882) nr 378*].

Post quarum quidem literarum seu privilegii presentationem et exhibitionem prefatus reverendus pater dominus Iohannes episcopus Wladislaviensis exposuit, quod dictum privilegium in dictis suis et ecclesiae sue negociis deberet transmittere ad partes remotas. Sed quia propter distanciam viarum et eventualitatis, et presertim longam distanciam, periculosum foret illi illud privilegium transmittere, ut deberet. Nobis cum debita instancia supplicavit, quatenus predictas literas seu privilegium per infrascriptum notarium publicum faceremus fideliter transcribi, transsumi et exemplari, interposita auctoritate ordinaria officii nostri et decreto. Nos igitur Iohannes archidiaconus et officialis predictus petitionem dicti reverendi patris, utpote iustam et rationi consonam attendentes, prefatas literas seu privilegium per notarium publicum infrascriptum transsumi fecimus fideliter de verbo ad verbum, nichil addendo vel minuendo, et transcribi. Et demum diligenti collatione per nos habita et facta, presens transsumptum cum originalibus suis invenimus per omnia concordare presenti transsumpto. Auctoritate officii nostri, qua fungimur, interposuimus et interponimus auctoritatem ordinariam pariter et decretum, valentes et eadem auctoritate decernentes, quod presenti transsumpto nunc et in evum credatur et fides plena adhibeatur ubique locorum ac si originalia predicta per omnia apportent. Quibus quidem literis seu privilegio sigillum magnum rotunda figure de cera naturali et alba in pressula pergameni erat appensum. In cuius sigilli medio quedam ymago virilis inter cyboreas erecta stans, in dextra manu hastam seu lanceam et in sinistra manu clipeum tenens, apparebat. Libere vero in sigillo circumferencialiter scripte taliter legebantur: * S DNI MSTIWGY DUCIS POMORANIE. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presens transsumptum per

¹ Jan ze Slupowej archidiakon i oficjal włocławski.

² Jan z Niewiesza zw. Pella h. Pomian, biskup włocławski w latach 1421—1428.

³ Mszczuj II (Mestwin) książę Pomorza Gdańskiego w l. 1266—1294.

⁴ Oryginał ten wydał Włocławek do Prus w 1822 r.

notarium publicum infrascriptum scribi et publicari et nostri fecimus sigilli appensione communiri. Actum et datum Wladislavie, anno Domini millesimo CCCC^o vicesimo quarto, Indiccione secunda, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Martini divina providencia pape quinti⁵ anno septimo, die vero nona mensis Septembris, horis terciarum vel quasi. Presentibus venerabilibus dominis Iohanne decano [Wladislaviensi⁶], Sandivogio decano Cruschwiciensi⁷, Petro Clawconis⁸ canonicis, Gregorio vicecustode ecclesie Wladislaviensis⁹, testibus ad premissa.

Z. N. ^aEt ego Stanislaus Budconis de Carnkowo clericus Plocensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius¹⁰, quia premissis omnibus et singulis, dum sic, ut premittitur, coram prefato venerabili viro domine Iohanne archidiacono et officiali Wladislaviensi fierent et agerentur, una cum prenominationis testibus presens interfui eaque omnia sic fieri vidi et audivi. Ideo presens transsumptum publicum instrumentum fideliter confeci, signo et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli eiusdem domini officialis consignando, in fidem et testimonium premissorum rogatus et requisitus.

^a Inicjal przekraczający wysokość formuły notariusza.

⁵ Papiież Marcin V rządził Kościołem w l. 1417—1431.

⁶ Jan prałat dziekan włocławski.

⁷ Sędziwoj prałat dziekan kruszwicki.

⁸ Piotr s. Klawka kanonik włocławski.

⁹ Grzegorz wicekustosz katedry włocł.

¹⁰ Stanisław s. Budka z Karnkowa kleryk diec. plockiej, notariusz publ. z ust. ces.

12

Zawiązanie sporu z powództwa kanonika Mikołaja przeciwko pozwanemu biskupowi Janowi o dziesięcinę.

Rzym, 16 stycznia 1426

Hartungus audytor papieski, z polecenia papieża Marcina V, rozpoczyna postępowanie sądowe w Rzymie i w Polsce z powództwa kanonika włocławskiego Mikołaja z Kik przeciwko swojemu biskupowi Janowi z Niewiesza o zabranie dziesięciny snopowej ze wsi Witowo. Na komisarzy (sędziów) w Polsce audytor powołuje biskupa poznańskiego (Andrzeja Łaskarza) względnie jego oficjała czy wikariusza generalnego (Mikołaja z Kik, przypuszczalnie innego). Plenipotentem (prokuratorem) powoda w Rzymie został Mikołaj z Hamburga, a pozwanego Henryk Hubing, pracownicy Kurii. Audytor obłożył dziesięcinę sekwestrem. (W dokumencie wiele wskazań prawnych i odwoływania się do kar).

Dokument w formie instrumentu notarialnego spisał Henryk s. Lupusa z Rodinberg, kleryk archidiec. mogunckiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 245.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 245.

||Reverendo|| ^aIn Christo patri et domino, dno Dei et Apostolice Sedis gracia episcopo Poznaniensi¹ eiusque in spiritualibus et temporalibus vicario seu officiali generali² ||Hartungus|| | de Cappel decretorum doctor, thesaurarius ecclesie Hildesennensis, domini nostri pape³ cappellanus et ipsius sacri palatii apostolici causarum et cause ac partibus infrascriptis ab eodem domino nostro papa auditor specialiter deputatus⁴. Salutem | in Domino et presentibus fidem indubiam adhibere ac mandatis et monicionibus nostris huiusmodi, ymo verius apostolicis, firmiter obedire. Noveritis, quod nuper sanctissimus in Christo pater et dominus noster, dnus Martinus divina providencia papa quintus quandam | commissionem sive supplicacionis cedulam nobis per certum suum cursorem presentari fecit, quam nos cum ea, qua decuit, reverencia recepimus, huiusmodi sub tenore:

Dignetur S(anctitas) V(estra) eam et eas, que vertitur, vertuntur seu verti et esse sperantur inter reverendum patrem dominum Iohannem episcopum Wladislaviensem⁵ ex una et dominum Nicolaum de Kyky canonicum ecclesie Wladislaviensis⁶ de et super quibusdam decimis manipularibus ex agris et terris ville Vithovo⁷ Wladislaviensis diocesis proveniencium et ad prefatum dominum episcopum et suam mensam episcopalem spectancium et earum pretensa spoliacione ac aliis deductis et eorum occasione parte ex altera committere alicui ex dominis vestri sacri palatii apostolici causarum auditoribus audiendum, decidendum et fine debito terminandum, cum omnibus et singulis suis emergendis, incidendis, dependendis et connexis, cum potestate citandi dictum dominum Nicolaum omnesque alios et singulos, sua interesse putandos, in Romana Curia, extra et ad partes, tocies quociens opus fuerit, non obstante, quod causa seu cause huiusmodi non sunt ad dictam curiam legitime devolute, neque in ea de iuris necessitate tractande seu eciam finiende, ac eciam inhibendi, e contra in contrarium faciendi, non obstantibus quibuscunque. In fine vero dicte commissionis sive supplicacionis cedule scripta erant de alterius manus litera, superiori litere ipsius cedule penitus et omnino dissimili et diversa, hec verba videlicet: De mandato domini nostri pape audiat magister Hartungus, citet, ut petitur, et iusticiam faciat.

Cuius quidem commissionis vigore nos in causa et causis huiusmodi inter partes ipsas in eadem nobis facta commissione, hincinde principaliter nominatas et descriptas, seu earum legitimos procuratores, rite et legitime procedentes, ac servatis servandis de dominorum coauditorum nostrorum, quibus de huiusmodi cause meritis relacionem plenariam fecimus et fidelem. Consilio et assensu quandam diffinitivam in scriptis tulimus et promulgavimus sentenciam in hunc, qui sequitur, modum:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et solum Deum pre oculis habentes, de dominorum coauditorum^b nostrorum consilio et assen-

^a Inicjal ozdobny skierowany do góry.

^b Słowo w połowie wyblakłe.

¹ Andrzej syn Łaskarza h. Godziemba biskup poznański w latach 1414—1426.

² Mikołaj z Kik (Kicki) archidiakon gnieźn. i oficjal poznański. Imię i nazwisko takie samo jak powoda sprawy!

³ Papież Marcin V rządził Kościołem w l. 1417—1431.

⁴ Hartungus z Kappel dr dekretów, skarbcowy katedry w Hildesheim, kapelan i audytor papieski, prowadzący nin. sprawę.

⁵ Jan z Niewiesza zw. Pella h. Pomian, biskup włocławski w l. 1421—1428, pozwany.

⁶ Mikołaj z Kik (Kicki) kanonik włocławski, powód.

⁷ Witowo wieś par. na Kujawach, oddająca dziesięcinę kan. Mikołajowi.

su, per hanc nostram diffinitivam sententiam, quam ferimus, in hiis scriptis pronuncoiamus, decernimus et declaramus spoliacionem, molestacionem, perturbacionem, inquietacionem et impedimenta predicta fuisse et esse temerarias^c, illiciatas, iniquas et iniustas ac de facto presumptas; temerariaeque, illicita, iniqua et iniusta ac de facto presumpta. Ipsumque dominum Nicolaum ac suos canonicatum et prebendam ad possessionem iuris decimandi et decimarum ac recepcionem fructuum decimalium predictorum restituendum fore et restituimus. Dictoque domino Iohanni episcopo super spoliacione, perturbacione et impedimentis predictis perpetuum silencium imponendum fore et imponimus. Ipsumque dominum Iohannem^d episcopum prefato domino Nicolao in fructibus decimalibus, additis decimis pendendis a tempore spoliacionis pre-fate perceptis necnon in expensis, propterea coram nobis^e in hac^e causa legitime factis, contempnandum fore et condempnamus. Quarum expensarum taxacionem nobis imposterum reservamus^f. A qua quidem sententia pro parte dicti domini Iohannis episcopi Wladislaviensis principalis ad prefatum dominum nostrum papam et Sanctam Sedem^g Apostolicam, in scriptis provoluto et appellato, ^h apostolisque petitis atque datis^h. Subsequenter prefatus dominus noster papa quamdam aliam commissionem sive supplicacionis cedulam nobis per certum suum cursorem presentari fecit, quam nosⁱ reverenter, ut decuit, recepimus. Cuius tenor sequitur et est talis:

Beatissime Pater. Vertente lite et causa coram venerabili viro domino Hartungo, vestri sacri palatii apostolici causarum auditoris inter devotum virum Nicolaum^j [de] Kyky canonicum prebendatum ecclesie Wladislaviensis ex una et^k reverendum patrem dominum Iohannem episcopum eiusdem ecclesie de et super decimis et iure decimandi ad dictum Nicolaum racione dictorum suorum canonicatus et prebende spectantibus ac spoliacione earundem et earum occasione parte ex altera, idem Nicolaus^l pro se et^l contra dictum dominum episcopum unam diffinitivam sententiam in possessorio cum condempnacione fructuum, expensarumⁱ reportavit, a qua pro parte dicti domini episcopi extitit appellatum. Dignetur igitur S(anctitas) V(estra) dicto domino Hartungo, apud quem acta cause huiusmodi adhuc existunt, committere et mandare, ut fructus dictarum decimarum iuxta^m Clementinas^g ad compe-scendum sequestret et sequestrari faciat, ipsumque sequestrum sub suoⁿ sigillo inⁿ forma expediat, in contrarium faciendo non obstantibus quibuscunque. In fine vero dicte commissionis sive supplicacionis cedule scripta erant de alterius manus litera, superiori litere ipsius cedule penitus et omnino^o dissimili et diversa^o, hec verba videlicet: De mandato domini nostri pape audiat idem auditor, sequestret, ut peti-

^c Wyras w polowie wyblakly.

^d Slovo w polowie wyblakle.

^{e-e} Wyrazy prawie wyblakle.

^f Slovo w zlozeniu w polowie wytarte.

^g Wyras prawie wyblakly.

^{h-h} Slova w zlozeniu mocno wytarte.

ⁱ Wyras w polowie wyblakly.

^j Slovo prawie wyblakle.

^k Wyras prawie wyblakly.

^{l-l} Slova prawie wyblakle.

^l Wyras w pierwszej polowie niemal wyblakly.

^m Slovo prawie wyblakle.

ⁿ⁻ⁿ Wyrazy w polowie wyblakle.

^{o-o} Slova w polowie wyblakle.

tur, ^p et iusticiam ^p faciat. Cuius quidem commissionis vigore nos in causa et causis huiusmodi inter partes predictas, ulterius ^q ritte et legitime ^q procedentes, ad providi viri magistri Nicolai Hamborg in Romana Curia et venerabilis viri ^r domini Nicolai de ^r Kyky principalis predicti substituti procuratoris ⁹ instanciam, providum virum magistrum Heinricum Hubing in eadem curia et prefati reverendi patris domini Iohannis episcopi Wladislaviensis exadverso principalis similiter substitutum procuratorem ¹⁰ ad dicendum et excipiendum quidquid verbo vel in scriptis dicere sive excipere voluerat cotdictarique ^s nobis utimo, ut premittitur, factam et presentatam commissionem per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem. In quo quidem termino per prefatum magistrum Nicolaum procuratorem, quo supra, nomine procuratorio coram nobis in iudicio legitime comparentem, dicti magistri Heinrici procuratoris exadverso non comparentis contumacia accusata ipsoque per nos pro contumace repetito. Tandem videlicet die et hora infrascriptis fuimus per prefatum magistrum Nicolaum Hamborg procuratorem, quo supra, nomine coram nobis iudicialiter comparentem, debita cum instancia requisiti, quatenus omnes et singulos fructus, redditus et proventus decimarum in villa Vithowo Wladislaviensis diocesis excrecentes et ad canonicatum et prebendam, quos prefatus dominus Nicolaus de Kyky principalis in dicta Wladislaviensi ecclesia, ut premittitur, obtinet spectantes et pertinentes sequestrari ac sub fida et firma custodia poni et observari mandare literasque desuper oportunas iuxta dicte ultimo nobis facte commissionis formam et tenorem decernere et concedere dignaremur, magistro Heinrico Hobing exadverso procuratore supradicto, ibidem protunc presente et, quantum potuit, remittente. Nos igitur Hartungus auditor prefatus attendentes requisicionem huiusmodi fore iustam et consonam rationi volentesque mandatum apostolicum nobis in hac parte, ut premittitur, factum reverenter exequi, ut tenemur, idcirco auctoritate apostolica, nobis in hac parte commissa, omnes et singulos fructus, redditus, proventus, iura, obvenciones et emolumenta racione decimarum predictarum in dicta villa Vithowo excrecentes et ad canonicatum et prebendam predictos, ut premittitur, pertinentes duxerimus sequestrandos et sequestramus per presentes huiusmodi nostras literas desuper decernendo.

Que omnia et singula vobis reverendo patri domino episcopo Poznaniensi et officiali sive vicario supradictis, quibus presentes nostre litere diriguntur et quos commissarios et executores ad infrascripta per dictum magistrum Nicolaum Hamborch procuratorem nominatos et electos deputavimus et deputamus omnibusque aliis et singulis, quorum intererit vel intererit et quos huiusmodi tangit negocium seu tangere poterit quomodolibet in futurum, communiter et divisim intimamus, insinuamus et notificamus ac ad veram noticiam deducimus et deduci volumus per presentes. Quocirca auctoritate apostolica supradicta vos et vestrum quemlibet in solidum tenore presencium requirimus et moneamus primo, secundo, tercio et preemtorie, vobisque nichilominus et ve-

^{p-p} Wyrazy w polowie wyblakte.

^{q-q} Słowa w polowie wyblakte.

^{r-r} Wyrazy w polowie wyblakte.

^s Lekcja prawdopodobna.

⁸ Klementyny zbiór prawa kościelnego z 1 poł. XIV w.

⁹ Mikołaj z Hamburga plenipotent powoda Mikołaja w Rzymie.

¹⁰ Henryk Hubing plenipotent pozwanego biskupa Jana w Rzymie.

strum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub penis infrascriptis distincte precipiendo mandantes, quatenus infra duodecim dierum spacium post presentacionem seu notificacionem presencium vobis factam immediate sequenti. Et postquam pro parte dicti domini Nicolai de Kyky principalis fueritis requisiti aut aliquis vestrum fuerit requisitus ita tamen, quod in hiis exequendis unus vestrum alium non expectet, nec unus pro alio se excuset. Quorum duodecim dierum quatuor pro primo, quatuor pro secundo et reliquos quatuor dies vobis et vestrum cuilibet pro tercio et peremptorio termino ac canonica monicione assignamus. Omnes et singulos fructus, redditus, proventus, iura, obvenciones et emolumenta predictos et predicta racione decimarum ad prefatum dominum Nicolaum principalem et suos canonicatum et prebendam predictos spectantes et pertinentes ac spectancia et pertinencia auctoritate nostra, ymo verius apostolica predicta, iuxta formam et tenorem Clementine^t super hoc edite successivis temporibus, prout in futurum evenerint, debita diligencia, adhibita fideliter et legaliter, colligatis, exigitis, conservatis et custodiatis, aut per alium seu alios per nos aut alterum vestrum deputandum seu deputandos colligi ac fida custodia teneri, reponi et custodiri faciatis et procuretis, quamdiu lis et causa huiusmodi inter partes predictas remanserint indecise, ad usum et utilitatem illius, qui in presenti causa finalem victoriam reportabit ac donec et quousque per nos vel superiorem nostrum sequestro huiusmodi fuerit relaxatum et vobis mandatum, cui de predictis fructibus, redditibus, proventibus et emolumentis sic, ut premittitur, recollectis debeat responderi. Et nichilominus quascunque personas, ad quas dictorum fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obvencionum et emolumentorum solvendum et satisfaciendum pertinet et spectat huiusmodi, durante sequestro auctoritate prefata ad solucionem eorundem per censuram ecclesiasticam cogatis et compellatis proviso tamen, quod dicti canonicatus et prebenda ipsius domini Nicolai principalis suis debitis non defraudentur. Obsequiis districcius eciam eisdem personis inhibeat, quibus nos auctoritate, qua supra, sub infrascriptis penis inhibemus. Ne ipsi aut eorum aliqui huiusmodi, durante sequestro, prefato domino Iohanni episcopo Wladislaviensi principali seu alicui alteri eius nomine de ipsis fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obvencionibus quomodo respondeant seu alter eorum respondeat, nec ipse dominus Iohannes episcopus exadverso principalis de eisdem aliquod per se vel alium seu alios intromittat aut sequestris huiusmodi impediatur, neque impediatur det auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quesito colore. Quodsi forte vos, reverende pater domine episcopo Poznaniensis et officialis predicte, omnesque alii et singuli supradicti, predicta omnia et singula, prout superius mandantur, non adimpleveritis seu non adimpleverint ac mandatis et monicionibus nostris huiusmodi, ymo verius apostolicis, non parueritis seu paruerint cum effectu, aut aliquid in contrarium feceritis seu fecerint, quovis quesito colore, extunc prout exnunc et exnunc prout extunc, salva modificacione infrascripta, in vos et vestrum ac eos et eorum quemlibet ceterosque contradictores in hac parte et rebelles, canonica monicione premissa, excommunicacionis sentenciam ferimus in hiis scriptis et promulgamus. Necnon prefatum dominum Iohannem episcopum exadverso principalem, si contra mandata et inhipcionem huiusmodi fecerit, eadem monicione previa, ultra penam excommunicacionis huiusmodi, penas Cle-

^t Tak w oryginalu.

mentine supradicte incurrere volumus ipso facto. Vobis vero reverendo patri domino episcopo Poznaniensi predicto, cui ob reverenciam vestre pontificalis dignitatis deferre volumus in hac parte, si contra premissa vel eorum aliquid feceritis et ea, quantum in vobis sint, realiter non adimpleveritis et cum effectu, dicta premissa monicione, ingressum ecclesie interdiximus. Si vero interdictum huiusmodi per sex dies sustineritis, nos eadem canonica premissa monicione, suspendimus a divinis. Verum si huiusmodi interdicti et suspensionis sententias per alios sex dies prefatos, sex dies immediate sequentes animo, quod absit, sustineritis indurato, vos exnunc prout extunc et extunc prout exnunc, eadem canonica monicione premissa, in hiis scriptis excommunicationis sententia innodamus. Absolucionem vero omnium et singulorum, qui prefatam nostram excommunicationis sententiam incurrerint sive incurrerit quomodo, nobis vel superiori nostro tantummodo reservamus. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentem literas sive presens publicum instrumentum huiusmodi, nostrum sequestrum in se continentes sive continens, exinde fieri et per notarium publicum nostrumque et huiusmodi cause coram nobis scribam infra-scriptum subscribi et publicari mandavimus, sigillique nostri iussimus et fecimus appensione communiri. Datum et actum Rome, in ecclesia beate Marie Rotunde, pro audientia causarum apostolica specialiter deputata, nobis inibi mane, hora causarum ad iura reddendum, in loco nostro solito et consueto pro tribunali sedentibus. Sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo sexto, Indictione quarta, die vero Mercurii decima sexta mensis Ianuarii, pontificatus prefati domini nostri, dni Martini pape quinti anno nono. Presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris magistris Heinrico Boczen¹¹ et Iohanne Aschenborner de Cappel notariis publicis scribisque nostris, clericis Maguntinensis diocesis¹², testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Z. N. ¹¹ Et ego Henricus Lupi de Rodinberg, clericus Maguntinensis diocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, reverendique patris domini Hartungi auditoris prefati et huiusmodi cause coram eo scriba¹², quia huiusmodi literarum sequestratoriarum petitioni et earum decreto aliisque premissis cum testibus supradictis presens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi. Ideoque presens publicum instrumentum, per alium fideliter scriptum, exinde confeci, quod signo et nomine meis solitis una cum prefati domini auditoris sigilli appensione signavi, rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

¹¹ Inicjal ozdoby przekraczający tekst formuły notarialnej.

¹² Henryk Boczen z Kappel, kleryk archidiec. mogunckiej, notariusz publiczny.

¹³ Jan Aschenborner z Kappel — reszta jak pod 11.

¹⁴ Henryk s. Lupusa z Rodinberg, kleryk archidiec. mogunckiej i not. publ. z ust. pap., pisarz aud. Hartunga i tej sprawy.

Kanonik Mikołaj wygrywa sprawę z biskupem Janem wobec audytora Hartunga.

Rzym, 12 grudnia 1425 i 29 kwietnia 1426

Hartungus kapelan i audytor papieża Marcina V przywraca kanonikowi wrocławskiemu Mikołajowi z Kik (Kickiemu) prawo do pobierania dziesięciny snopowej ze wsi Witowo na Kujawach, którego pozbawił go biskup Jan Pella. Ponadto biskupowi nakazuje, ażeby wspomnianemu kanonikowi naprawił krzywdy materialne, do Rzymu zaś odesłał 35 złotych florenów z tytułu kosztów sądowych.

Dokument ten w formie instrumentu notarialnego spórządził Henryk s. Lupusa z Rodinberg, kleryk archidiec. mogunckiej.

Oryginał: Wrocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 248.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 248.*

|| ^a In nomine Domini amen. || ^b Pridem sanctissimus in Christo pater et dominus noster, dnus Martinus divina providencia papa quintus¹ quandam commissionem | sive supplicacionis cedula[m] nobis Hartungo de Cappel decretorum doctori, thesaurario ecclesie Hildesennensi, capellano suo sacrique palatii apostolici causarum auditori² per certum suum cursorem presentari fecit, quam nos reverenter | ut decuit, recepimus, huiusmodi sub tenore:

Dignetur S(anctitas) V(estra) causam et causas, que vertitur, vertuntur seu verti et esse sperantur inter reverendum patrem dominum Iohannem episcopum Wladislaviensem³ ex una et dominum Nicolaum de Kyky | canonicum ecclesie Wladislaviensis⁴ de et super quibusdam decimis manipularibus ex agris et terris ville Vithowo⁵ Wladislaviensis diocesis proveniencium, et ad prefatum dominum episcopum et suam mensam episcopalem spectancium et earum pretensa spoliacione ac aliis deductis et eorum occasione parte ex altera committere alicui ex dominis vestri sacri palatii apostolici causarum auditoribus audiendum, decidendum et fine debito terminandum, cum omnibus et singulis suis emergendis, incidendis, dependendis et connexis, cum potestate citandi dictum dominum Nicolaum omnesque alios et singulos sua interesse putandos in Romana Curia, extra et ad partes, tociens quociens opus fuerit, non obstante, quod causa seu cause huiusmodi non sunt ad dictam curiam legitime devolute neque in ea de iuris necessitate tractande seu eciam finiende, ac eciam inhibendi, e contra in contrarium faciendi, non obstantibus quibuscunque. In fine vero dicte commissionis sive supplicacionis cedule scripta erant de alterius manus litera, superiori litere ipsius cedule penitus et omnino dissimili et diversa, hec verba videli-

^a Inicjal ozdobny na wysokość 32 wierszy.

^b Inicjal ozdobny skierowany do góry.

¹ Marcin V papież rządził Kościołem w latach 1417—1431.

² Hartungus z Kappel dr dekretów skarbnik katedry w Hildesheim, kapelan i audytor papieski, prowadzący nin. sprawę.

³ Jan z Niewiesza zw. Pella h. Pomian, biskup wrocławski w l. 1421—1428, pozwany.

⁴ Mikołaj z Kik (Kicki) kanonik wrocławski, powód.

⁵ Witowo wieś par. na Kujawach, oddająca dziesięcinę kan. Mikołajowi.

cet: De mandato domini nostri pape audiat magister Hartungus, citet, ut petitur, et iusticiam faciat.

Cuius quidem commissionis vigore, citatione legitima una cum inhibitione, per nos ex Romana Curia et ad partes in forma solita et consueta decretis et emissis, ipsisque in partibus legitime executis et earum executionis instrumento coram nobis iudicialiter reproducto, ac per nos in causa et causis huiusmodi ad nonnullos actus iudiciales inter partes ipsas rite et legitime processu. Tandem in quodam competenti termino per providum virum magistrum Nicolaum Hamborch in Romana Curia et venerabilis viri domini Nicolai de Kyky principalis in dicta nobis facta et presentata commissione principaliter nominati substitutum procuratorem⁶, de cuius substitutionis mandato nobis plenaria extitit facta fides, quo supra, nomine coram nobis in iudicio legitime comparentem, quidam libellus, in fine suo concludens facto realiter et in scriptis datus extitit et oblatus. Cuius quidem libelli conclusio in hec sequitur verba:

Quare petit dictus procurator, nomine quo supra, per vos dominum auditorem vestramque diffinitivam sententiam pronunciari, decerni et declarari spoliaciones, molestaciones, perturbaciones, inquietaciones et impedimenta predicta fuisse et esse temerarias, illicitas, iniquas et iniustas et de facto presumptas, temeraria, illicita, iniqua et iniusta ac de facto presumpta. Ipsumque dominum Nicolaum ac suos canonicatum et prebendam ad possessionem iuris decimandi et decimarum ac receptionem fructuum decimalium iudiciorum restituendum fore et per nos restitui dictoque domino Iohanni episcopo super spoliacione, perturbacione et impedimentis predictis perpetuum silentium fore et per nos imponi; ipsumque dominum Iohannem episcopum prefato domino Nicolao in fructibus decimalibus a dictis decimis per eum perceptis, ac per spoliacionem prefate et qui percipi potuerunt, necnon in expensis. Propterea coram nobis in huiusmodi causa legitime factis condemnandum fore et per nos condemnari ac de fructibus percipiendis et expensis faciendum. Protestatur et alias in, de et super premissis omnibus et singulis sibi fieri iusticie complementum premissa. Petit dictus procurator, quo supra nomine, omnibus melioribus modo, via, facto, iure et forma, quibus potest et debet, virum insuper benignum, officium humiliter implorando, salvo iure, addendum, inveniendum, mutandum, corrigendum e contra. Et protestatur, ut fuit et est moris. Quo quidem libello, sicut prefertur, oblato, nos, ad prefati magistri Nicolai Hamborch procuratoris instanciam, providum virum, Henricum Hobing, in dicta Romana Curia et reverendi patris domini Iohannis episcopi Wladislaviensis exadverso principalis in prefata commissione sive supplicationis cedula exadverso nominati substitutum procuratorem⁷, prout similiter de sue substitutionis mandato in actis cause huiusmodi plenarie constat. Ad respondendum libello supradicto litemque super eodem contestandum et contestari videndum, necnon iurandum et deliberandum iurarique et deliberari videndum de calumpnia vitanda et veritate dicenda, cum omnibus et singulis capitulis, in et sub calumpnie iurando contentis, tam super dicto oblato libello, quam tota causa huiusmodi primo et secundo simpliciter, necnon tercio ad idem et hoc sub excommunicationis pena ac quarto et ex superhabundanti ad idem. Alioquin ad videndum et audiendum se in scriptis excoincari et excoincatum publice

⁶⁻¹ Tak w oryginalu.

⁶ Mikolaj z Hamburga prokurator powoda w Rzymie.

⁷ Henryk Hobing prokurator pozwanego w Rzymie.

denunciari mandari vel dicendum et causam rationabilem, si quam haberat. Querere premissa fieri nunc deberet allegandum per certum dicti domini nostri pape cursorem citare mandavimus et fecimus ad quatuor successivos peremptorios terminos competentes cum dierum competentibus intervallis. In quibus quidem tribus prioribus terminis supradictis successive advenientibus per prefatum magistrum Nicolaum Hamborch procuratorem, in quo supra, nomine procuratorio coram nobis in iudicio legitime comparentem, dicti magistri Heinrici Hobing exadverso procuratoris non comparentis contumacia accusata, ipsoque pro contumace reputari instantur postulato ac ipso per nos in terminis huiusmodi pro contumace reputato. Tandem in quarto terminorum termino predictorum prefati magistri Nicolaus et Hinricus^c procuratores hincinde, quibus supra nominibus procuratoriis coram nobis in iudicio legitime comparentes, idem magister Nicolaus narrata, prout narratur in libello, per eum superius, ut premittitur, oblato, fore vera et petita in eodem fieri debere, dixit, animo litem contestandi. Exadverso vero Heinricus Hobing, procuratores predicti, metu excommunicationis sentencie, ut asserint, narrata, prout narrantur in libello supradicto, non fore vera neque petita in eodem fieri debere, dixit, eodem animo litem contestandi. Quo facto prefati magistri Nicolaus et Hinricus^d, hincinde per nos ad hoc admissi, ad mandatum nostrum et in nostris manibus, tactis per eos et eorum quemlibet Scripturis Sacrosanctis, ad Sancta Dei Evangelia, de calumpnia vitanda et veritate dicenda, cum omnibus et singulis in et sub calumpnie iuramento contentis, tam super dicto oblato libello, quam tota causa huiusmodi solitum prestiterunt et quilibet eorum prestavit in hac causa iuramentum. Huiusmodi namque calumpnie prestituto iuramento, nos prefato magistro Nicolao procuratore instante et petente, necnon magistro Heinrico exadverso procuratore presente ad ponendum et articulandum ponique et articulandi videndum certum statuimus peremptorium terminum competentem cum dierum competentium intervallo. In quo quidem termino comparuit in iudicio legitime coram nobis magister Nicolaus Hamborch procurator predictus, procuratorio nomine quo supra, et dicti magistri Heinrici Hobing exadverso procuratoris non comparentis contumaciam accusavit, ipsum petendo contumacem reputari. Et in eius contumaciam idem magister Nicolaus procurator, huiusmodi termino pro parte sua satisfaciendo, nonnullos posiciones et articulos facto realiter et in scriptis exhibuit atque dedit. Nos tunc dictum magistrum Hinricum^e procuratorem non comparentem, neque huiusmodi termino in aliquo satisfacere curantem reputavimus suadente iusticia contumacem. Et in eius contumaciam eundem ulterius, ad prefati magistri Nicolai procuratoris instantiam, ad dicendum et excipiendum quidquid verbo vel in scriptis dicere sive excipere volebat contra posiciones et articulos supradictos, in quantum articuli et respondendum eisdem, in quantum posiciones existebant et esse censebantur. Ac etiam producendum et produci videndum omnia et singula acta acticata, literas, scripturas, instrumenta aliaque iura et munimenta, quibus partes in presenti causa uti et gaudere ac se defendere volebant et iuvare per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certos successivos peremptorios terminos competentes, dierum intervallo competentium mediante, secundum etiam terminorum huiusmodi, ipso magistro Nicolao Hamborch procuratore instante et petente, assignavimus ad actum consimilem faciendum. Quibus quidem terminis advenientibus successive comparuit in iudicio legitime coram nobis magister Nicolaus Hamborch procurator

predictus, nomine procuratorio supradicto, et dicti magistri Hinrici^f Hobing procuratoris exadverso non comparentis, neque alicui terminorum huiusmodi in aliquo satisfacere curantis contumaciam accusavit, ipsum petendo contumacem reputari. Et in eius contumaciam idem magister Nicolaus procurator in secundo terminorum termino predictorum omnia et singula acta acticata, literas, scripturas, instrumenta aliaque iura et munimenta pro parte sua in huiusmodi causa data et producta repetiit et eadem de novo iudicialiter verbo reproduxit. Nos tunc dictum magistrum Hinricum^g Hobing procuratorem non comparentem reputavimus in singulis terminis supradictis, iusticia exigente, contumacem et in eius contumaciam eundem ulterius, ad dicti magistri Nicolai Hamborch procuratoris instantiam, ad dicendum et opponendum quidquid verbo vel in scriptis dicere sive opponere voluerat contra iura et munimenta supradicta, necnon declarandum et declarari videndum, quidquid partes in presenti causa verbo vel in scriptis declarare volebant, per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certos successivos peremptorios terminos competentes, cum dierum intervallo competencium, secundum eciam terminorum huiusmodi ipso magistro Nicolao procuratore instante et petente partique sue ad actum consimilem faciendum prefigendo huiusmodi. Namque terminis occurrentibus successive comparuit in iudicio legitime coram nobis magister Nicolaus Hamborch procurator predictus, procuratorio nomine quo supra, et dicti magistri Hinrici^h Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusans, ipsumque pro contumace reputari instanter postulans. Et in eius contumaciam idem magister Nicolaus procurator in secundo terminorum predictorum se nil verbo vel in scriptis se velle declarare dicens et allegans. Nos tunc dictum magistrum Heinricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem, neque alicui terminorum predictorum in aliquo satisfacere curantem sufficienter, tamen expectatum, reputavimus in utrisque terminis supradictis, iusticia postulante, contumacem. Deinde vero posicionibus et articulis per prefatum magistrum Nicolaum procuratorem, ut premittitur, datis per nos ad probandum in Romana Curia rite et legitime admissis, nonnullisque testibus fidedignis desuper productis receptis, iuratis et diligenter examinatis, ipsorumque dictis et deposicionibus fideliter scriptis, redactis et per nos visis. Tandem nos, ad prefati magistri Nicolai procuratoris instantiam, magistrum Heinricum Hobing procuratorem exadverso predictum ad concludendum et in hac causa concludi videndum vel dicendum et causam rationabilem, si quam habuerat querere, concludi non deberet allegandum, per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem. In quo quidem termino comparuit in iudicio legitime coram nobis magister Nicolaus Hamborch procurator predictus, procuratorio nomine quo supra, et dicti magistri Heinrici exadverso procuratoris non comparentis contumaciam accusavit, ipsum petendo contumacem reputari. Et in eius contumaciam idem magister Nicolaus procurator, quantum potuit et in eo fuit, in causa et causis huiusmodi conclusit, secumque in eisdem concludi et pro concluso haberi per nos debita cum instantia postulavit. Nos tunc dictum magistrum Hinricumⁱ Hobing procuratorem exadverso non comparentem neque huiusmodi diei termino in aliquo satisfacere curantem, licet tamen sufficienter et usque ad horam debitam expectatum, reputavimus merito, prout erat iusticia exigenda, contumacem. Et in eius contumaciam una cum dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore concludendum et secum, ut premittitur,

instanter concludi postulante, in causa et causis huiusmodi more solito duximus concludendum et conclusimus habuimusque et haberi volumus in eisdem pro concluso. Postremo vero, videlicet die et hora infrascriptis comparuit in iudicio legitime coram nobis magister Nicolaus Hamborch procurator predictus, procuratorio nomine que supra, et diffinitivam pro se et parte sua ac contra partem sibi in hac causa adversam, iuxta et secundum petitionem supraiuste continenciam et tenorem in scriptis ferri et promulgari sententiam per nos debita cum instancia postulavit, prefato magistro Heinricho procuratore ex adverso ibidem similiter protunc presente pariter et audiente. Nos tunc, visis primitus per nos et diligenter inspectis huiusmodi cause meritis omnibus et singulis actis acticatis, literis, scripturis, instrumentis, testium deposicionibus, iuribus et munimentis in huiusmodi causa habitis, factis, exhibitis et productis, eisque cum diligencia debita recensitis, de dominorum coauditorum nostrorum consilio et assensu, quibus de huiusmodi cause meritis relationem plenariam fecimus et fidelem, prehabitoque inter eos et nos matura deliberacione super premissis, ad nostram in causa huiusmodi deffinitivam ferendam et promulgandam sententiam duximus procedendum et processimus, eamque per ea, que vidimus et cognovimus, ac que de presenti cognoscimus et videmus in scriptis tulimus et promulgavimus, presenciumque tenore ferimus et promulgamus in hunc, qui sequitur, modum:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et solum Deum pre oculis habentes, de dominorum coauditorum nostrorum consilio et assensu, per hanc nostram diffinitivam sententiam, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, decernimus et declaramus spoliacionem, molestacionem, perturbacionem, inquietacionem et impedimenta predicta fuisse et esse temerarias, illicitas, iniquas et iniustas et de facto presumptas, temerariaque, illicita, iniqua et iniusta ac de facto presumpta, ipsumque dominum Nicolaum ac suos canonicatum et prebendam ad possessionem iuris decimandi et decimarum ac recepcionem fructuum decimalium predictorum restituendum fore et restituimus, dictoque domino Iohanni episcopo super spoliacionibus, perturbacionibus et impedimentis predictis perpetuum silentium imponendum fore et imponimus. Ipsumque dominum Iohannem episcopum prefato domino Nicolao in fructibus decimalibus a dictis decimis pendendis atque spoliacionis prefate perceptis, necnon in expensis, preterea coram nobis in hac causa legitime factis condemnandum fore et condemnamus. Quarum expensarum taxationem nobis imposterum reservamus. Lecta, lata et in scriptis promulgata fuit presens nostra diffinitiva sententia per nos Hartungum auditorem prefatum Rome in ecclesia beate Marie Rotunde, pro audiencia causarum apostolicarum specialiter deputata, nobis inibi mane, hora causarum ad iura reddendum, in loco nostro solito et consueto pro tribunali sedentibus, sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quinto, Indiccione tertia, die vero Mercurii duodecima mensis Decembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Martini divina providencia pape quinti supradicti anno nono, presentibus ibidem discretis viris magistris Heinricho Boczen⁸ et Iohanne Aschenborner de Cappel notariis publicis scribisque nostris, clericis Maguntine diocesis⁹, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Demum vero nos, ad prefati magistri Nicolai Hamborch procuratoris

¹⁻¹ Wyrazy (na złożeniu) znacznie wytarte.

⁸ Henryk Boczen z Kappel, kleryk archidiec. mogunckiej, notariusz publiczny.

instanciam, sepedictum magistrum Heinricum procuratorem exadverso ulterius ad videndum et audiendum omnes et singulas expensas in hac causa, pro parte dicti magistri Nicolai procuratoris in hac causa factis, taxari et moderari vel dicendum et causam rationabilem, si quam habuerat, querere, premissa fieri non deberent, allegandum per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem, videlicet ad diem et horam infrascriptas. Quibus quidem advenientibus die et hora comparuit in iudicio legitime coram nobis magister Nicolaus Hamborch procurator predictus, procuratorio nomine quo supra, et quandam taxationem expensarum predictarum papi cedulam facto realiter et in scriptis exhibuit atque dedit. Et nichilominus expensas supradictas iuxta et secundum dicte cedule continenciam et tenorem in scriptis taxari et moderari per nos debita cum instantia postulavit, prefato magistro Heinrico Hobing exadverso procuratore ibidem similiter tunc presente pariter et audiente. Nos tunc Hartungus auditor prefatus omnes et singulas expensas supradictas pro parte dicti domini Nicolai de Kyky principalis coram nobis factas et in quibus prefatus reverendus pater dominus Iohannes episcopus Wladislaviensis ex adverso principalis existit, ut prefertur, sentencialiter per nos condemnatus ad triginta quinque florenos auri de camera boni et iusti ponderis, per prefatum reverendum patrem episcopum Wladislaviensem exadverso principalem ipso domino Nicolao de Kyky principali vel ipsius legitimo procuratori, sufficiens ad hoc mandatum habenti, dandos, solvendos et assignandos, provida moderatione previa in scriptis, taxavimus et taxamus per presentes. Recepto nichilominus a prefato magistro Nicolao Hamborch procuratore ibidem, ad mandatum nostrum et in nostris manibus, tactis per eum Scripturis Sacrosanctis, ad Sancta Dei Evangelia corporali prestito iuramento, quod tantum et ultra, quam supra, ut premittitur, per nos taxatum existit ipse dominus Nicolaus de Kyky principalis, et pro eo in prosecutione ac presentis litis et cause defensione exposuisse et expositum foret, seu ad hoc necessario exponere haberet et teneret. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas sive presens publicum instrumentum huiusmodi, nostram diffinitivam sentenciam et expensarum condemnationem in se continentes sive continens, exinde fieri et per³ notarium publicum nostrumque et huiusmodi cause coram nobis scribam infrascriptum subscribi et publicari, nostrique sigilli iussimus et fecimus appensione communiri. Taxate autem fuerunt expense supradicte per nos Hartungum auditorem prefatum Rome, in ecclesia beate Marie Rotunde supradicta, nobis inibi mane, hora causarum ad iura reddendum, in loco nostro solito et consueto pro tribunali sedentibus, sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo sexto, Indiccione quarta, die vero Lune vicesima nona mensis Aprilis, pontificatu supradicto, presentibus testibus supradictis ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Z. N. ^kEt ego Henricus Lupi de Rodinberg, clericus Maguntinensis diocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, reverendique patris domini Hartungi auditoris prefati et huiusmodi cause coram eo scriba¹⁰, quia dictarum diffinitive sentencie pronunciacioni et expensarum

^k Inicjal ozdoby przekraczajacy tekst formuly notarialnej.

⁹ Jan Aschenborner z Kappel — reszta jak pod 8.

¹⁰ Henryk s. Lupusa z Rodinberg, kleryk archidiec. mogunckiej i not. publ. z ust. pap., pisarz aud. Hartunga i tego sporu.

taxacioni aliisque premissis cum testibus supradictis presens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi. Ideoque presens publicum instrumentum, per alium fideliter scriptum, exinde confeci, quod signo et nomine meis solitis una cum prefati domini auditoris sigilli appensione signavi, rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

14

Po apelacji biskupa wrocławskiego audytor papieski Jan utrzymuje poprzedni wyrok.

Rzym, 4 marca i 29 kwietnia 1426

Jan Sundissalm kapelan i audytor papieża Marcina V, po apelacji biskupa wrocławskiego Jana Pelli od poprzedniego wyroku (nr 13) zatwierdza tenże. Ponadto obciąża biskupa dalszą taksą 20 złotych florenów, przeznaczonych na rzecz kanonika Mikołaja i koszty ciągnącego się procesu.

Dokument nin. w formie instrumentu notarialnego zredagował Wilhelm Paedze kleryk diec. utrechckiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 249.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 249.*

|| ^aIn nomine Domini amen. || Pridem sanctissimus in Christo pater et dominus noster, dnus Martinus divina | providencia papa quintus¹ quandam commissionis sive supplicacionis cedulam nobis Iohanni Sundissalm decretorum doctori, scolastico Ispalensi, capellano suo et ipsius sacri palatii | apostolici causarum auditori² per certum suum cursorem presentari fecit, quam reverenter, ut decuit, recepimus huiusmodi sub tenore:

Dignetur S(anctitas) V(estra) causam et causas appellacionis et appellacionem | pro parte reverendi patris domini Iohannis episcopi Wladislaviensis³ ad Sanctam Sedem Apostolicam interposite et interpositure a quadam premissa diffinitiva sententia per venerabilem virum dominum Hartungum de Cappel, vestri sacri palatii apostolici causarum auditorem⁴, ut penditur, lata in causa, que coram eo verti pendebarur inter prefatum dominum episcopum ex una et quendam Nicolaum de Kyky assertum canonicum ecclesie Wladislaviensis⁵ de et super nonnullis decimis et eorum^b pretenso spolio et aliis deductis et earum occa-

^a Inicjał ozdobny na wysokość 37 wierszy.

^b Tak w oryg.

¹ Marcin papież V rządził Kościołem w latach 1417—1431.

² Jan Sundissalm dr dekretów, scholastyk sewilski, kapelan i audytor papieski, osądzający nin. spór po wniesieniu apelacji.

³ Jan z Niewiesza zw. Pella h. Pomian, biskup wrocławski w l. 1421—1428, apelujący.

⁴ Hartungus z Kappel dr dekretów, skarbnik katedry w Hildesheim, kapelan i audytor papieski, sądzący poprzednio nin. sprawę.

⁵ Mikołaj z Kik s. Filipa, kanonik wrocławski.

sione partibus ex altera ac nonnullis gravaminibus eidem domino episcopo in dicta causa illatis, necnon causam et causas nullitatis, iniquitatis et iniusticie dicte pretense, similiter et totius processus coram eo habiti committere una cum toto negotio principali alicui alteri ex dominis vestri sacri palatii apostolici causarum auditoribus audiendum, decidendum et fine debito terminandum cum omnibus et singulis suis emergendis, incidendis, dependendis et connexis. In fine vero dicte commissionis sive supplicacionis cedule scripta erant de alterius manus litera superiori litere ipsius cedule penitus et omnino dissimili et diversa, hec verba videlicet: Audiatur magister Iohannes Sundissalm et iusticiam faciat.

Cuius quidem commissionis vigore nos, ad providi viri magistri Henrici Hobing in Romana Curia et reverendi in Christo patris et domini, dni Dei et Apostolice Sedis gracia episcopi Wladislaviensis, principalis in dicta nobis facta et presentata commissione principaliter nominati procuratoris⁶ instanciam, providum virum magistrum Nicolaum Hamborch in eadem Curia et honorabilis viri Nicolai Kyky exadverso principalis, in eadem commissione exadverso nominatum^c procuratorem⁷, prout de ipsorum hincinde procuratorum mandatis legitimis constabat, prout constat documentis, ad dicendum et excipiendum quidquid verbo vel in scriptis contra dictam nobis factam et presentatam commissionem dicere sive excipere vellet per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem. In quo quidem termino per magistrum Henricum Hobing procuratorem predictum, nomine procuratorio quo supra coram nobis in iudicio comparente, dicti magistri Nicolai Hamborch procuratoris exadverso non comparentis contumacia accusata, ipsumque per nos contumacem reputari petito, quem non comparentem, licet sufficienter expectatum, reputavimus merito, prout erat dictante iusticia, contumacem. Deinde vero nos, ad dicti magistri Nicolai Hamborch procuratoris instanciam, dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso ad dandum et recipiendum darique et recipi videndum libellum sive summariam petitionem in hac causa per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem. Que ad idem faciendum, dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore instante et petente, duximus statuendum. Quo quidem termino adveniente, comparuit coram nobis in iudicio dictus magister Nicolaus Hamborch procurator, nomine quo supra procuratorio, et dicti magistri Henrici Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusavit, petens ipsum contumacem reputari. Et in eius contumaciam quandam libellum sive petitionem summariam partis sue facto realiter et in scriptis exhibuit et produxit huiusmodi sub tenore:

Petit procurator et eo nomine honorabilis viri domini Nicolai Philippi de Kyky canonici Wladislaviensis per vos dominum auditorem vetramque diffinitivam sententiam pronunciari, decerni et declarari per venerabilem virum dominum Hartungum coauditorem vestrum in causa, que tunc coram eo vertebatur et nunc vertitur coram vobis inter devotum dominum Nicolaum ex una et reverendum patrem dominum Iohannem episcopum Wladislaviensem de et super spoliacione decima-

^c nominati or.

⁶ Henryk Hobing, mgr, pracownik Kurii Rzymskiej, prokurator bpa wlocł. Jana.

⁷ Mikolaj z Hamburga, mgr, prac. Kurii Rzym., prokurator kan. Mikolaja.

rum ad canonicatum et prebendam ipsius domini Nicolai in ecclesia Wladislaviensi ^{d-d} "pertinencium et rebus aliis et earum occasione" ^{e-e} "partibus ex altera, bene fuisse et esse" ^{e-e} "processum firmatum" ^{e-e} et diffinitum, ipsamque diffinitivam sententiam confirmandam fore et per vos confirmari ac pro parte dicti domini Iohannis episcopi a dicto domino Hartungo et eius diffinitiva sententia male fuisse et esse provocatum et appellatum, ipsumque dominum Iohannem episcopum in fructibus ex huiusmodi decimis a tempore late sentencie supradicte et in expensis in huiusmodi causa coram vobis legitime factis condempnandum fore et per vos condempnari. De expensis fiendis et fructibus percipiendis protestatur ac alias ⁱⁿ, de et super premissis omnibus et singulis sibi fieri iusticie complementum. Premissa petit dictus procurator, quo supra nomine, tam coniunctim, quam divisim ac aliis omnibus melioribus modo, via, iure, causa et forma, quibus melius et effecacius peti possent et debent, virum benignum officium super premissis et eorum quolibet humiliter implorando, salvo iure ad ^f. Et protestatur ut fuit et est moris. Nosque tunc dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem, licet sufficienter expectatum, reputavimus merito, prout erat, contumacem ac ipsum in eius contumaciam, dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore ulterius instante et petente, ad respondendum supradicto libello litemque super eodem contestandam et contestari videndam ac ad iurandum et deliberandum iurarique et deliberari videndum de calumpnia vitanda et veritate dicenda tam super dicto oblato libello, quam tota causa huiusmodi, cum omnibus et singulis capitulis, in et sub calumpnie iuramento contentis, per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem. Eundem eciam terminum ad idem faciendum, dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore instante et petente, duximus prefigendum et prefiximus. In quo quidem termino dictus magister Nicolaus Hamborch procurator, nomine procuratorio quo supra, coram nobis in iudicio comparens, dicti magistri Henrici Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusavit ipsumque contumacem reputari petendo. Et in eius contumaciam, postquam per nos adhoc admissus fuerat, ad mandatum nostrum et in nostris manibus, tactis per eum corporaliter Scripturis Sacrosanctis, ad Sancta Dei Ewangelia de calumpnia vitanda et veritate dicenda, cum omnibus et singulis clausulis et capitulis, in et sub calumpnie iuramento contentis, solitum in presenti causa prestitit iuramentum. Nosque tunc dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem, licet sufficienter expectatum, reputavimus merito, prout erat quoad actum et terminum huiusmodi, exigente iusticia, contumacem. Ipsumque et in eius contumaciam huiusmodi, dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore ulterius instante et petente, ad ponendum et articulandum ponique et articulandi videndum in hac causa per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem. Eundem eciam terminum ad idem faciendum, dicto magistro Hamborch procuratori instanti et petenti nichilominus assignando. Terminoque huiusmodi adveniente, comparuit coram nobis in iudicio prefatus Nicolaus Hamborch procurator, quo supra nomine procuratorio, et dicti magistri Henrici Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusavit, ipsumque contumacem

^{d-d} *Lekcja prawdopodobna z powodu startego tekstu.*

^{e-e} *Jak przyp. d-d.*

^f *Następują 4 nie rozwiazane skrótly.*

reputari per nos instanter postulavit. Et in eius contumaciam omnes et singulos posiciones et articulos partis sue in alia huius cause instancia datos recepit^g et reproduxit. Nosque tunc dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem reputavimus merito, prout erat quoad actum et terminum huiusmodi, exigente iusticia, contumacem. Ac ipsum in eius contumaciam huiusmodi, dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore ulterius instante et petente, ad dicendum et excipiendum quidquid verbo vel in scriptis contra huiusmodi posiciones et articulos repetitos, in quantum articuli dicere sive excipere vellet necnon ad respondendum eisdem, in quantum posiciones existent et esse censerentur ac ad producendum et produci videndum omnia et singula iura et munimenta, quibus partes huiusmodi in hac causa uti et se iuvare vellent, per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certos peremptorios terminos successive competentes. Ultimam eorundem dicto magistro Nicolao Hamborch procuratori instanti et petenti ad idem faciendum assignandum. In quorum quolibet terminorum huiusmodi comparuit in iudicio coram nobis prefatus magister Nicolaus Hamborch procurator, nomine quo supra procuratorio, et dicti magistri Henrici Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusavit, petens ipsum contumacem reputari. Et in eius contumaciam in ultimo terminorum eorundem omnia et singula iura et munimenta partis sue in prima huius cause instancia data et oblata recepit^h et reproduxit. Nosque tunc dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem, licet sufficienter expectatum, reputavimus merito, prout erat, in quolibet terminorum huiusmodi contumacem. Ac ipsum in eius contumaciamⁱ, dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore ulterius instante et petente, ad dicendum et excipiendum quidquid verbo vel in scriptis contra huiusmodi iura et munimenta dicere sive excipere vellet, ac ad declarandum et declarari videndum quidquid partes hincinde verbo vel in scriptis in presenti causa declarare vellent, per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certos peremptorios terminos successive competentes. Et ultimam terminorum eorundem ad idem faciendum, dicto magistro Nicolao Hamborch procuratori instanti et petenti, duximus assignandum. Quomodo siquidem terminis successive advenientibus et in eorum quolibet magister Nicolaus Hamborch procurator predictus, procuratorio nomine quo supra, coram nobis in iudicio comparens dicti magistri Henrici Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusavit, petens ipsum in quolibet terminorum huiusmodi per nos contumacem reputari, et in eius contumaciam in ultimo terminorum eorundem se in presenti causa nil velle declarare, dixit et allegavit. Nosque tunc dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem, licet sufficienter expectatum, reputavimus merito, prout erat in quolibet terminorum eorundem, contumacem. Ac ipsum in eius contumaciam huiusmodi, ad dicti magistri Nicolai Hamborch procuratoris ulteriorem instanciam, ad concludendum et concludi videndum in presenti causa, vel ad dicendum et causam, si quam haberet rationabilem, quare hoc fieri non debere allegandum, necnon ad audiendam diffinitivam in eadem causa per nos ferri et promulgari sententiam, per certum dicti domini pape cursorem citari

^g Tak w or.

^h Jak przyp. g.

ⁱ contumacem or.

mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem. Quo termino occurrente comparuit in iudicio coram nobis. prefatus magister Nicolaus Hamborch procurator, nomine procuratorio quo supra, et dicti magistri Henrici Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusavit, ipsum contumacem reputari petendo. Et in eius contumaciam in presenti causa conclusit secumque in eadem primo et deinde diffinitivam sententiam pro se et parte sua et contra dictam sibi partem adversam ferri et promulgari per nos debita cum instantia postulavit. Nosque tunc dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem, licet sufficienter expectatum, reputavimus merito, prout erat, exigente iusticia contumacem. Et in eius contumaciam una cum prefato magistro Nicolao Hamborch procuratore, quo supra nomine procuratorio, in hac causa concludendum et secum concludi petente, duximus concludendum et conclusimus in eadem. Et nichilominus visis primitus per nos ac diligenter inspectis omnibus et singulis actis acticatis, litteris, scripturis, instrumentis, privilegiis, iuribus et munimentis testiumque dictis et depositionibus ac attestacionibus in huiusmodi causa habitis, exhibitis atque¹ productis, eisque cum diligentia et maturitate debite recensitis, ad nostram diffinitivam in hac causa proferendam et in scriptis promulgandam sententiam duximus procedendum et processimus, eamque per ea, que vidimus et cognovimus, in scriptis tulimus et promulgavimus ac presentibus ferimus et promulgamus in hunc, qui sequitur, modum:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et solum Deum pre oculis habentes, de dominorum coauditorum nostrorum consilio et assensu, per hanc nostram diffinitivam sententiam, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, decernimus et declaramus per venerabilem virum dominum Hartungum de Cappel coauditorem nostrum in huiusmodi causa, que tunc coram eo vertebatur et nunc vertitur coram nobis, inter dictum dominum Nicolaum Philippi de Kyky ex una et reverendum patrem dominum Iohannem episcopum Wladislaviensem de et super spoliacione decimarum ad canonicatum et prebendam ipsius domini Nicolai in ecclesia Wladislaviensi pertinentium et rebus aliis et earum occasione partibus ex altera, bene fuisse et esse processum firmatum et diffinitum, ipsamque diffinitivam sententiam confirmandam fore et confirmamus, ac pro parte dicti domini Iohannis a dicto domino Hartungo coauditore nostro et eius diffinitiva sententia male fuisse et esse provocatum et appellatum, ipsumque dominum Iohannem episcopum in fructibus ex huiusmodi decimis a tempore sentencie supradicte et in expensis in huiusmodi causam, coram nobis legitime factam, condempnandum fore et condempnamus, quarum expensarum taxationem nobis imposterum reservamus.

Lecta, lata et in scriptis promulgata fuit hec presens nostra diffinitiva sententia, per nos Iohannem auditorem prefatum Rome, in ecclesia Beate Marie Rotunde, pro audiencia causarum apostolicarum specialiter deputata, nobis inibi mane hora causarum consueta ad iura reddenda, in loco nostro solito et consueto pro tribunali sedentibus, sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo sexto, Indictione quarta, die vero Lune quarta mensis Martii, pontificatus prefati domini nostri, dni Martini pape quinti anno nono, presentibus ibidem discretis viris magistris Michaële Iohannis de Werendyck² et Swedero

¹ Wyraz dwa razy wypisany.

² Michał s. Jana z Werendyck, mgr, not. publ., kleryk diec. utrechckiej.

Hamer de Elten notariis publicis scribisque nostris, clericis Traiectensis diocesis⁹, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Tandem vero nos, ad dicti magistri Nicolai Hamborch procuratoris, nomine quo supra procuratorio, ulteriorem instanciam, prefatum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso ad videndum et audiendum expensas pro parte dicti magistri Nicolai Hamborch procuratoris in presenti causa factas, in quibus dictus reverendus pater dominus Iohannes episcopus Wladislaviensis exadverso principalis prefato domino Nicolao Kyky principali¹, ut premittitur, condempnatus existit per nos taxari et moderari vel dicendum et causam, si quam haberet rationabilem, allegandam, quare hoc fieri non debere, per certum dicti domini nostri pape cursorem citari mandavimus et fecimus ad certum peremptorium terminum competentem, videlicet ad diem et horam infrascriptos. Quibus die et hora advenientibus comparuit in iudicio coram nobis prefatus magister Nicolaus Hamborch procurator, nomine procuratorio quo supra, et dicti magistri Henrici Hobing procuratoris exadverso non comparentis contumaciam accusavit, ipsumque contumacem reputari et in eius contumaciam expensas predictas iuxta quantam designationem expensare papiri cedulam, quam ibidem facto realiter et in scriptis exhibuit et produxit, taxari et moderari per nos petiit instanter. Nosque tunc dictum magistrum Henricum Hobing procuratorem exadverso non comparentem, licet sufficienter expectatum, reputavimus merito, prout erat, contumacem et in eius contumaciam expensas huiusmodi ad viginti florenos auri de camera, boni et iusti ponderis, per prefatum dominum reverendum patrem Iohannem episcopum Wladislaviensem exadverso principalem dicto domino Nicolao Kyky principali seu eius legitimo procuratori effectualiter tradendos et deliberandos. Proinde moderacione previa taxavimus et moderavimus ac taxamus et moderamus per presentes, recepto tamen ab eodem magistro Nicolao Hamborch procuratore solito iuramento, quod pars sua in et pro prosecutione cause huiusmodi tantum exposuit seu¹ esset expositura.

In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes litteras sive presens publicum instrumentum, huiusmodi nostras diffinitivam sentenciam ac expensarum taxationem in se continentes sive continens, exinde fieri et per notarium publicum nostrumque et huiusmodi cause coram nobis scribam infrascriptum subscribi et publicari mandavimus, nostrique sigilli fecimus appensione communiri.

Taxate autem fuerunt expense huiusmodi per nos Iohannem auditorem prefatum Rome, in ecclesia Beate Marie Rotunde predicta, nobis inibi mane hora causarum consueta ad iura reddenda, in loco nostro solito pro tribiniali sedentibus, sub anno, indictione et pontificatu quibus supra, die vero Lune vicesima nona mensis Aprilis, presentibus ibidem discretis viris magistris Michaële Iohannis de Werendyck et Swedero Hamer de Elten notariis publicis scribisque nostris, clericis Traiectensis diocesis, testibus supradictis ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Z. N. ^mEt ego Wilhelmus Paedze clericus Traiectensis diocesis, publicus apostolica et imperiali auctoritate notarius ac reverendi predicti

¹ principalis or.

² Następuje skrót nie rozwiązany.

^m Inicjal ozdoby przekraczający tekst formuły notarialnej.

⁹ Swederus Hamer de Elten, mgr — reszta jak w przyp. 8.

domini Iohannis auditoris prefati et huiusmodi cause coram eo scriba¹⁰, quia diffinitive sentencie prolacioni, lectioni et promulgacioni et expensarum taxacioni predictis ac aliis premissis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenominationis testibus presens fui, eaque sic fieri vidi et audivi. Ideo hoc publicum per alium, me aliis occupato negociis, fideliter scriptum, exinde confeci et in hanc publicam formam redegem, signoque et nomine meis solitis una cum dicti domini auditoris sigilli appensione signavi in fidem et testimonium omnium premissorum requisitus.

¹⁰ Wilhelm Paedze kler. diec. utrechckiej, not. publ. z ust. pap. i ces., not. audytora Jana, pisarz nin. przewodu.

15

Mandat egzekucyjny papieża Marcina V odnośnie do dziesięciny z Witowa.

Rzym, 16 lipca 1426

Marcin papież V poleca biskupowi tyt. elekteńskiemu, prepozytowi kościoła Św. Ducha w Poznaniu i oficjałowi poznańskiemu przeprowadzenie egzekucji w sprawie dziesięcin z Witowa na rzecz kanonika włocławskiego Mikołaja z Kik. Wystarczy, jeżeli uczyni to jeden z nich, nawet przez prokuratora. Przy tej okazji przypomina przegrany proces biskupa włocł. Jana Pelli przed audytorem papieskim Hartungiem, odrzucenie pierwszej jego apelacji przez audytora Jana Sundissalm i drugiej przez audyt. Jana de Thomariis. Egzekucja ma polegać na wprowadzeniu kanonika w użytkowanie dziesięciny oraz wypłacenie przez biskupa kosztów procesów w sumie 69 złotych florenów (35 + 20 + 14).

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 250.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 250. Piszący całkowicie używa litery t zamiast c (w przypadkach takich jak tio).*

^aMartinus episcopus servus servorum Dei¹ venerabili fratri .. episcopo Electensi² et dilectis filiis .. preposito ecclesie Sancti Spiritus extra muros Poznanienses³ ac .. officiali Poznaniensi⁴ salutem et apostolicam benedictionem. Petito dilecti filii Nicolai Philippi | de Keyky canonici Wladislaviensis⁵ nobis nuper exhibita continebat, quod licet ipse Nicolaus in possessione perceptionis vel quasi omnium decimarum manipularium provenientium ex fructibus excrescentibus in agris sive campis ville Vithow Wladisla | viensis diocesis⁶ ratione canonicatus et prebende, quos in eadem ecclesia Wladislaviensi obtinet, et etiam predecessores sui canonici dicte ecclesie dictos canonicatum et prebendam

^a Inicjal litery M podany do góry.

¹ Marcin papież V rządził Kościołem w latach 1417—1431.

² Piotr biskup tyt. elekteński rezydujący w Rzymie.

³ Prepozyt kościoła szpit. Św. Ducha za murami Poznania, czy Duchaków?

⁴ Maciej Korzbok h. włas. oficjał poznański w l. 1423—1431.

⁵ Mikołaj s. Filipa kanonik włocł., powód w procesie.

⁶ Witowo wieś par. na Kujawach.

obtinentes, qui fuerint pro tempore, fuissent in possessione simili a tempore cuius | contrarii memoria non existit, tamen venerabilis frater noster Iohannes episcopus Wladislaviensis⁷ falso asserens perceptionem decimarum huiusmodi ad se et mensam suam episcopalem spectare, Nicolaum ac canonicatum et prebendam predictos decimis huiusmodi et illarum perceptione contra iustitiam spoliavit illasque occupavit et detinuit, prout detinet indebitè occupatas, fructus percipiens ex eisdem. Ortaque propterea inter episcopum et Nicolaum predictos super spoliatione ac perceptionis^b decimarum huiusmodi et earum occasione materia questionis, nos causam huiusmodi, non obstante quod de sui natura ad Romanam Curiam legitime devoluta ac apud eam tractanda et finienda non esset, dilecto filio magistro Hartungo de Capell capellano nostro et causarum palatii apostolici auditori⁸, ad instantiam dicti episcopi, audiendam commisimus et fine debito terminandam. Qui postquam petitorium in causa huiusmodi ab utraque parte intentatum pro parte dicti canonici suspensum fuerat, cognitis huiusmodi cause meritis, de consilio et assensu^c coauditorum suorum causarum dicti palatii, quibus super hiis relationem fecit fidelem, per suam diffinitivam sententiam pronunciavit, decrevit et declaravit, prout hec omnia in quodam libello pro parte dicti Nicolai in huiusmodi causa exhibito petita fuerant, spoliationes, occupationes et detentiones predictas fuisse et esse temerarias, illicitas, iniquas et iniustas ac de facto presumptas, ipsumque Nicolaum necnon canonicatum et prebendam ad possessionem iuris decimandi et perceptionis decimarum ac receptionem fructuum decimalium predictorum restituendum fore et restituit, dictoque episcopo super spoliationibus, occupationibus et detentionibus predictis perpetuum silentium imponendum fore et imposuit, necnon eundem episcopum in fructibus ex dictis decimis a tempore dicte spoliationis citra perceptis^d ac in expensis coram eo in huiusmodi causa legitime factis condemnandum fore et condemnavit, earundem expensarum taxatione sibi imposterum reservata. A qua quidem sententia fuit pro parte dicti episcopi ad Sedem Apostolicam appellatum, nosque causam appellationis huiusmodi dilecto filio magistro Iohanni Sundissalm capellano nostro et causarum dicti palatii auditori⁹ audiendam commisimus et fine debito terminandam. Qui etiam cognitis huiusmodi cause meritis, de consilio et assensu coauditorum suorum predicti palatii, quibus etiam super hiis relationem fecit fidelem, per suam diffinitivam sententiam pronunciavit, decrevit et declaravit per eundem Hartungum auditorem in causa huiusmodi bene fuisse et esse processum sententiatum et diffinitum, ipsiusque sententiam antecedentam confirmandam fore et confirmavit, ac ab ea pro parte dicti episcopi male fuisse et esse appellatum, dictumque episcopum in fructibus ex predictis decimis a tempore late sententie Hartungi auditoris huiusmodi citra perceptis ac in expensis coram eo in dicta causa legitime factis condemnandum fore et condemnavit, ipsarum expensarum taxatione sibi imposterum reservata. Cumque ab eadem sententia ipsius Iohannis auditoris pro parte dicti episcopi ad Sedem fuisset appellatum, eandem nos causam ultime appellationis huiusmodi dilecto filio magistro Iohanni de Thomariis capellano nostro et causarum eiusdem palatii au-

^b Tak or.

^c assensu or.

^d Tak or.

⁷ Jan Pella biskup włocł., pozwany w procesie i powtórnje apelujący.

⁸ Hartungus z Kappel kapelan i audytor papieski, jak w nr. 12-14.

⁹ Jan Sundissalm kapelan i audytor pap. Marcina V, jak w nr. 14.

ditori¹⁰ audiendam commisimus et fine debito terminandam. Qui similiter cognitis ipsius cause meritis, de consilio et assensu coauditorum suorum causarum predicti palatii, quibus super hiis relationem fecit fidelem, per suam diffinitivam sententiam pronunciavit, decrevit et declaravit per dictum Iohannem Sundissalm auditorem in causa huiusmodi bene fuisse et esse processum sententiatum et diffinitum, ipsiusque sententiam antedictam confirmandam fore et confirmavit, et ab ea pro parte eiusdem episcopi male fuisse et esse appellatum, prefatum episcopum in fructibus ex huiusmodi decimis a tempore late sententie Iohannis^e Sundissalm auditoris huiusmodi citra perceptis necnon in expensis coram eo in huiusmodi causa legitime factis condemnandum fore et condemnavit, ipsarum expensarum taxatione sibi imposterum reservata¹¹. Et subsequenter Hartungus coram se in triginta quinque et Iohannes Sundissalm coram se in viginti ac Iohannes de Thomariis auditores prefati coram se factas expensas huiusmodi in quatuordecim florenis auri de camera, boni et iusti ponderis, provida moderatione taxaverunt, procuratoris¹² dicti Nicolai super expensis ipsis, iuramentis secutis prout in instrumentis publicis inde confectis Hartungi, Iohannis Sundissalm et Iohannis de Thomariis, auditorum prefatorum sigillis munitis, dicitur plenius contineri. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, premissa executioni debite demandantes, dictumque Nicolaum vel procuratorem suum eius nomine, necnon canonicatum et prebendam predictos ad corporalem possessionem perceptionis decimarum ac fructuum decimalium predictorum, amoto exinde dicto episcopo, auctoritate nostra restituatis et reintegratis, ipsosque restitutos et reintegratos iuxta iuris exigentiam defendatis, facientes sibi de predictarum decimarum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi, et de predictis perceptis, fructibus ac florenorum summis pro dictis expensis iuxta prefatorum instrumentorum earundem condemnationum et taxationum tenores plenam et debitam satisfactionem impendi, contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo. Datum Rome apud Sanctos Apostolos, XVII Kalendas Augusti pontificatus nostri anno nono.

[*Noty urzędników na odwołanie:*] Registrata gratis. ^fN. de Carbonis. N. P. de Magio. Mundetur f. Mebon.

^e Następuje pomyłkowo litera J, przekreślona.

^f Ozdobny inicjał litery N.

¹⁰ Jan de Thomariis dr dekretów, kapelan i audytor papieski.

¹¹ W Archiwum Diec. we Włocławku nie widziałem tego dekretu.

¹² Mikołaj z Hamburga prokurator kan. Mikołaja, jak w nr. 12—14.

Wyrok egzekucyjny co do dziesięciny z Witowa biskupa Piotra.

Genesanum (Italia), 20 sierpnia 1426

Piotr biskup tyt. elekteński, pierwszy z egzekutorów mianowanych do tej sprawy przez papieża Marcina V (por. nr 15), poleca biskupowi włocławskiemu Janowi Pelli, pod sankcją zaciągnięcia na siebie i swoich kontrahentów ekskomuniki, przekazanie kanonikowi włocł. Mikołajowi

synowi Filipa z Kik dziesięciny z Witowa, wyrównanie szkód od czasu pozbawienia go tejże oraz zapłacenia 69 złotych florenów do Kurii Rzymskiej z tytułu kosztów przewlekłego procesu sądowego.

Dokument ten w formie instrumentu notarialnego spisał Herman Keyenberg kleryk diec. lubeckiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 251.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 251. Notariusz po większej części używa litery t zamiast c (w takich przypadkach jak tio).*

||Reverendo|| in Christo patri et domino, dno Iohanni Dei et Apostolice Sedis gracia episcopo Wladislaviensi¹ exadverso principali. in infrascriptis litteris apostolicis exadverso principaliter | nominato, eiusque in spiritualibus vicario et officiali generali², necnon honorabilibus et discretis utriusque sexus hominibus agros sive campos ville Vithow³ Wladislaviensis diocesis obtinentibus, omnibusque aliis et singulis, | quorum interest vel intererit quosque infrascriptum tangit negotium seu tangere poterit quomodolibet in futurum, quibuscunque nominibus censeantur aut quacunque prefulgeant dignitate communiter vel divisim. Petrus eadem gracia episcopus Electensis⁴ | executor ad infrascripta una cum infrascriptis nostris in hac parte collegis⁵ cum illa clausula, quatinus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios etc., a Sede Apostolica specialiter deputatus salutem in Domino et mandatis nostris huiusmodi, ymmo verius apostolicis firmiter obedire. Litteras sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Martini divina providencia pape quinti⁶, eius vera bulla plumbea cum cordula canapis more Romane Curie impendenda, bullatas, sanas et integras, non vitiatas, non cancellatas neque in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes nobis per providum virum magistrum Nicolaum Hamborch⁷ in Romana Curia et honorabilis viri domini Nicolai Philippi de Keyki canonici Wladislaviensis⁸ principalis, in infrascriptis litteris apostolicis principaliter nominati, procuratorem, prout de sue procuracionis mandato sufficienter constabat, coram notario publico et testibus infrascriptis presentatas, nos cum ea, qua decuit reverencia, noveritis recepisse huiusmodi sub tenore:

[następuje mandat egzekucyjny papieża Marcina V z daty: Rzym, 16 lipca 1426, publikowany powyżej w nrze 15].

Post quarum quidem litterarum apostolicarum presentationem et receptionem fuimus per dictum magistrum Nicolaum Hamborch procuratorem, nomine quo supra procuratorio, coram nobis constitutum debita cum instantia requisiti, quatinus ad executionem dictarum litterarum apostolicarum et contentorum in eisdem procedere dignaremur iuxta traditam seu directam a Sede Apostolica nobis formam. Nos igitur Petrus episcopus et executor prefatus volentes mandatum apostolicum nobis

¹ Jan Pella biskup włocł. w latach 1421—1428, przegrywający proces.

² Oficjałem włocł. i zarazem archidiaconem był w tym czasie Jan ze Słupowa.

³ Witowo wieś par. na Kujawach.

⁴ Piotr biskup tyt. elekteński pracujący w Kurii Rzymskiej, pierwszy egzekutor mandatu papieskiego.

⁵ Dwaj inni egzekutorzy — jak przyp. 3—4 w nrze 15.

⁶ Marcin papież V rządził Kościołem w l. 1417—1431.

⁷ Mgr Mikołaj z Hamburga prokurator rzymski kan. włocł. Mikołaja.

⁸ Mikołaj syn Filipa z Kik kanonik włocł. wygrywający proces.

in hac parte directum reverenter exequi, ut tenemur, idcirco auctoritate apostolica nobis concessa et qua fungimur in hac parte prefatum dominum Nicolaum Philippi de Keyki canonicum Wladislaviensem principalem ac canonicatum et prebendam, quos ipse dominus Nicolaus Philippi de Keyki principalis in dicta ecclesia Wladislaviensi obtinet, in personam prefati magistri Nicolai Hamborch procuratoris sui in et ad corporalem possessionem perceptionis decimarum manipularium ex fructibus excrescentibus in agris sive campis dicte ville vithow, in qua ipse dominus Nicolaus Philippi de Keyki principalis et sui predecessores canonici dictos canonicatum et prebendam in eadem ecclesia Wladislaviensi, dum viverent, obtinentes ante spoliationem, de qua in dictis litteris apostolicis fit mentio, erant per earundem litterarum apostolicarum sibi tradicionem restituendum et reintegrandum ac restituimus et reintegramus per presentes. Que omnia et singula vobis omnibus et singulis supradictis, quibus presens noster processus dirigitur et aliis quorum interest vel intererit quomodolibet in futurum, communiter vel divisim, intimamus, insinuamus et notificamus ac ad vestram et cuiuslibet vestrum noticiam deducimus et deduci volumus per presentes, vosque nichilominus et vestrum quemlibet in virtute sancte obedientie et sub penis infrascriptis districte precipiendo mandantes, quatinus infra sex dierum spatium post presentationem seu notificacionem presencium et postquam pro parte dicti domini Nicolai principalis fueritis requisiti seu alter vestrum fuerit requisitus immediate sequenter. Quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo et reliquos duos dies vobis universis et singulis supradictis pro tercio et peremptorio termino ac monitione canonica assignamus. Ita tamen, quod in hiis exequendis alter alterum non expectet nec unus pro alio se excuset. Prefatum dominum Nicolaum Philippi de Kyki principalem ac dictos canonicatum et prebendam pro restitutis et reintegratis teneatis et ut tales, quantum in vobis fuerit, defendatis, amoto exinde prefato domino Iohanne episcopo Wladislaviensi exadverso principali, quem nos eciam exinde, in quantum possumus, abmovemus per presentes. Sibique domino Nicolao Philippi de Kyki principali, et non dicto domino episcopo Wladislaviensi exadverso principali, de dictarum decimarum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre respondeatis, et quantum in vobis fuerit, faciatis et permittatis plenarie responderi. Monemus insuper modo et forma premisis et sub penis et sentenciis infrascriptis vos dominum Iohannem episcopum Wladislaviensem, quatinus infra dictum sex dierum terminum post monicionem et requisicionem huiusmodi vobis factam immediate sequenter, quem terminum vobis similiter pro omni dilatione ac canonica monicione peremptorie assignamus. Corporalem, realem et actualem possessionem perceptionis dictarum decimarum prefato domino Nicolao Philippi de Kyki seu eius legitimo procuratori et dictis canonicatui et prebende libere et integre dimittatis, nec vos amplius de eadem intro mittatis per vos vel alium seu alios quovis quesito colore, necnon infra triginta dierum spacium, postquam pro parte eiusdem domini Nicolai Philippi de Kyki vigore presencium fueritis requisiti seu alter vestrum fuerit requisitus immediate sequenter. Quorum triginta dierum decem pro primo, decem pro secundo et reliquos decem dies vobis pro tercio et peremptorio termino ac monicione canonica assignamus. De omnibus et singulis fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus ex dictis decimis a tempore prefate per vos facte spoliacionis perceptis,

^c *Tak w or. przerobione z brzmienia summis.*

si extant. Alioquin de eorum vero valore necnon de sexaginta novem florenorum auri de camera summa^c, in quibus, ut in dictis litteris apostolicis narratur, prefato domino Nicolao Philippi de Kyki principali ratione expensarum per eum in prosecutione litis et cause huiusmodi factarum condemnatus existitis, ac de octo florenis similibus per eundem dominum Nicolaum Philippi de Kyki principalem pro dictarum litterarum apostolicarum et presenti nostri processus expeditione expositis. Ad quos quidem octo florenos expensas pro expeditione litterarum apostolicarum et presentis nostri processus taxavimus et taxamus ac vos in eisdem dicto domino Nicolao Philippi de Kyki principali condemnavimus et condemnamus per presentes. Recepto tamen a dicto magistro Nicolao Hamborch procuratore ipsius domini Nicolai Philippi de Kyki principalis solito iuramento, quod ipse dominus Nicolaus Philippi principalis in et pro expeditione litterarum apostolicarum et processus nostri huiusmodi tantum exposuit seu^d esset expositurus. Eidem domino Nicolao Philippi de Kyki principali vel suo procuratori legitimo integre respondeatis ac de eisdem satisfaciatis realiter et cum effectu, aut interim secum componatis seu concordetis effectualiter super eisdem. Quodsi forte premissa omnia et singula non adimpleveritis aut super premissis in preiudicium dicti domini Nicolai Philippi de Kyki principalis quidquam disposueritis seu attemptaveritis, aut ipsum vel procuratorem suum impediveritis, quominus huiusmodi littere apostolice et presens noster processus suum debitum sorciantur effectum, seu impediendi huiusmodi dederitis auxilium, consilium vel favorem publice vel occulte, directe vel indirecte quovis quesito colore, singulariter in vos omnes et singulos, qui in premissis deliqueritis et generaliter in quoscunque contradictores in hac parte et rebelles tam ecclesiasticas, quam seculares cuiuscunque status aut condicionis existant, nisi infra dictum sex dierum terminum a contradictione, rebellione et impedimentis huiusmodi omnino destiteritis seu destiterint ac mandatis nostris, ymmo verum apostolicis parueritis seu paruerint cum effectu exnunc prout extunc, predicta canonica monicione premissa, excommunicationem. In capitula vero quarumcunque ecclesiarum et conventus quorumcunque monasteriorum, si in premissis delinquerint, suspensionem a divinis et in ipsorum ecclesias interdicti sententias ferimus in hiis scriptis et eiam promulgamus. Vobis vero reverendo patri domino episcopo Wladislawiensi supradicto, cui ob reverenciam vestre pontificalis dignitatis deferimus in hac parte, si contra premissa vel premissorum aliquid feceritis per vos vel submissam personam, exnunc prout extunc, dicta sex dierum canonica monicione premissa, ingressum ecclesie interdicimus in hiis scriptis. Si vero huiusmodi interdictum per alios sex dies dictos, sex dies immediate sequentes sustinueritis, vos in eisdem scriptis, dicta canonica monicione premissa, suspendimus a divinis. Verum si prefatas interdicti et suspensionis sententias per alios sex dies prefatos, duodecim dies immediate sequentes animo, quod absit, sustinueritis indurato, vos exnunc prout extunc et extunc prout exnunc, dicta canonica monicione premissa, in hiis scriptis excommunicationis sententia innodamus.

Ceterum cum ad executionem dicti mandati apostolici atque nostri ulterius faciendam nequeamus quoad presens, pluribus aliis arduis in Romana Curia prepediti negociis, personaliter interesse, universis et singulis dominis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, scolasticis, cantoribus, custodibus, thesaurariis et canonicis tam cathe-

^d *Następuje nie rozwiązany skrót przysłówka.*

dralium, quam collegiatarum parochialiumque rectoribus ecclesiarum et eorum loca tenencium ceterisque presbyteris: vicariis, capellanis, curatis et non curatis, clericis, notariis et tabellionibus publicis quibuscunque, per civitatem et diocesim Wladislaviensem et alias ubilibet constitutis et eorum cuilibet in solidum, super ulteriori executione huiusmodi mandati apostolici atque nostri facienda plenarie committimus vices nostras, donec eas ad nos duxerimus revocandas. Quos eciam et eorum quemlibet requirimus et monemus primo, secundo, tercio et peremptorie eisque et eorum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub excommunicationis pena, quam in eos et eorum quemlibet ferimus in hiis scriptis, nisi infrascripta adimpleverint et fecerint, que eis mandamus et precipimus per presentes districte precipiendo mandantes, quatinus infra trium dierum spacium post notificationem presentium eis vel eorum alteri factam, et postquam pro parte dicti domini Nicolai Philippi de Kyki principalis fuerint requisiti vel eorum alter fuerit requisitus immediate sequenter. Quos quidem tres dies eis et eorum cuilibet super hoc pro omni dilatione et peremptorio termino ac monicione canonica assignamus ita tamen, quod in hiis exequendis unus eorum alium non expectet nec alter pro alio se excuset. Ad vos reverendum patrem dominum episcopum Wladislaviensem omnesque alios et singulos supra-dictos, quibus presens noster processus dirigitur, ac ad quascunque alias personas ecclesiasticas atque loca de quibus, ubi, quando et quociens expediens fuerit, personaliter accedant vel eorum alter accedat. Dictasque litteras apostolicas et hunc nostrum processum ac omnia et singula in eis contenta vobis et cuilibet vestrum et aliis, quorum interest vel intererit, communiter vel divisim, intiment, insinuent, publicent ac fideliter intimari, insinuari et publicari sine omni dolo et fraude procurent. Et nichilominus prefatum dominum Nicolaum Philippi de Kyki principalem vel procuratorem suum eius nomine necnon canonicatum et prebendam predictos in et ad corporalem possessionem perceptionis decimarum ac fructuum decimalium predictorum, amoto exinde dicto domino episcopo Wladislaviensi exadverso principali, quem nos eciam abmovemus et presentibus denunciamus amotum, restituant et reintegrant ipsosque restitutos et reintegratos defendant ac faciant sibi vel procuratori suo eius nomine de predictarum decimarum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obvencionibus universis integre responderi et de predictis perceptis fructibus ac dictis sexaginta novem et octo florenorum summis, in quibus ipse dominus episcopus Wladislaviensis exadverso principalis eidem domino Nicolao Philippi de Kyki principali, ut premittitur, condempnatus existit, plenam et debitam satisfactionem impendi. Et generaliter omnia alia et singula nobis in hac parte commissa fideliter et plenarie exequantur, iuxta traditam seu directam a Sede Apostolica nobis formam et secundum presentis nostri processus continenciam et tenorem. Ita tamen, quod iidem subdelegati nostri in preiudicium dicti domini Nicolai Philippi de Kyki principalis vel procuratoris sui aut presentis nostri processus valeant attemptare, nec circa ea neque prescriptas sentencias per nos latas absolvendo vel suspendendo aliquod immutare. Et si contingat nos super premissis in aliquo procedere, de quo nobis potestatem omnimodam reservamus. Non intendimus propterea commissionem nostram huiusmodi in aliquo revocare, nisi de revocatione ipsa in nostris litteris fecerimus mencionem. Per processum autem nostrum huiusmodi nolimus nec intendimus nostris in aliquo preiudicare collegis, quominus ipsi vel eorum alter, servato tamen huiusmodi nostro processu, possint seu possit in huiusmodi

execucionis negocio ulterius procedere, per se vel alium seu alios, prout eis vel eorum alteri visum fuerit expedire. Prefatas quoque litteras apostolicas et hunc nostrum processum et quascunque scripturas in premissis necessarias volumus penes dictum dominum Nicolaum Philippi de Kyki principalem vel eius procuratorem remanere, et non per vos vel aliquem vestrum seu quemvis alium, ipsis innitis quomodolibet destineri. Contrarium vero facientes prefatis sentenciis per nos latis ipso facto volumus subiacere. Mandamus tamen vobis et aliis, quorum interest, copiam fieri de premissis, si eam pecieritis et habere volueritis, petencium quidem sumptibus et expensis. Absoluconem vero omnium et singulorum, qui prefatas nostras sentencias aut earum aliquam incurrerint, quoquomodo nobis vel superiori nostro tantummodo reservamus.

In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes nostras litteras sive presens publicum instrumentum huiusmodi, nostrum processum in se continentes sive continens, exinde fieri et per notarium publicum infrascriptum subscribi et publicari mandavimus, nostrique sigilli fecimus appensione communiri. Datum et actum ^eGenesani Penestrinensis^e diocesis, in domo habitationis nostre sub anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo sexto, Indictione quarta, die vero Lune vicesima mensis Augusti, pontificatus prefati domini nostri, dni Martini pape quinti anno nono, presentibus ibidem provido^f et discretis viris magistro Hermanno Robin^g in Romana Curia causarum procuratore et Iohanne Clenenberch clerico Paderbornensis^h diocesis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Z. N. ^eEt ego Hermannus Keyenberch clericus Lubicensisⁱ, imperiali auctoritate notarius, premissis omnibus et singulis, dum sic, ut premittitur, agerentur et fierent, una cum prenomatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi, ideo hoc presens publicum instrumentum per alium fideliter conscriptum subscripsi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis consuetis una cum predicti reverendi patris et domini, dni episcopi Electensis executoris sigilli appensione signavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

^{e-e} Przypuszczalna lekcja.

^f Tak w or.

^g Inicjał przekraczający wysokość formuły notarialnej.

^h Mgr Herman Robin prokurator procesowy w Kurii Rzymskiej.

ⁱ Jan Klenenberg kleryk diec. paderbornskiej.

¹¹ Herman Keyenberg kleryk diec. lubeckiej, not. publ. z ust. ces. i nin. aktu.

Egzekucja wyroku odnośnie do dziesięciny z Witowa przez oficjała poznańskiego.

Poznań, 12 listopada 1426

Maciej Korzbok oficjał poznański, trzeci z egzekutorów mianowanych przez papieża Marcina V (por. nr 15) w wygranej w Rzymie sprawie kanonika włocławskiego Mikołaja o dziesięcinę ze wsi Witowo prze-

ciw biskupowi włocł. Janowi, wzywa tegoż biskupa przez rządców niektórych parafii diecezji poznańskiej, gnieźnieńskiej, włocławskiej i płockiej do stawienia się w Konsystorzu Poznańskim w celu ustalenia szkód materialnych, które ma wyrównać na rzecz wspomnianego kanonika.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn. Dokument 252.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 252.*

Mathias Cordebog¹ canonicus et officialis ecclesie Poznaniensis executor ad infrascripta, una cum nostris in hac parte collegis², a Sede Apostolica specialiter deputatus universis et singulis parochialium ecclesiarum rectoribus et eorum loca tenentibus, necnon presbiteris curatis et non curatis per et infra civitates et dioceses Poznaniensem, Gnieznensem, Wladislaviensem et Plocensem ac alias ubique constitutis, ad quos presentes pervenerint et qui presentibus fueritis requisiti salutem in Domino et nostris huiusmodi, ymmo verius apostolicis, firmiter et humiliter obedire mandatis. Literas sanctissimi in Christo patris et domini nostri dni Martini divina providentia pape quinti³, eius vera bulla bullatas, nos recepisse noveritis huiusmodi sub tenore:

[*następuje mandat egzekucyjny papieża Marcina V z daty: Rzym, 16 lipca 1426, drukowany wyżej w nrze 15.*]

Quarum quidem literarum vigore vobis suprascriptis in virtute sancte obediencie et sub excommunicationis pena, quam in vos et vestrum quemlibet, trina trium dierum monicione canonica previa, ferimus in hiis scriptis, nisi feceritis quod mandamus districte precipientes, quatenus personaliter accedentes prefatum reverendum in Christo patrem et dominum, dnum Iohannem⁴ episcopum Wladislaviensem exadverso principalem, si comode accedi poterit, alias in dicta ecclesia Wladislaviensi, necnon in curia seu domo habitacionis, in qua comunius habitare consuevit, publice proponentes ita, quod ad ipsius noticiam possit devenire, citetis uno edicto presentibus et peremptorie, que et nos presentibus citamus, ut die quinta decima a die excepcionis presencium, si ipsa dies iuridica fuerit, alias die immediate sequenti horis terciarum coram nobis Poznanie legitime compareat, ad instanciam venerabilis viri domini Nicolai de Kyky⁵ decretorum doctoris, canonici Wladislaviensis exadverso principalis, ad videndum et audiendum taxari fructus, redditus et proventus in dicta decima manipulari, in quibus ipse reverendus pater dominus episcopus extitit per tres diffinitivas sentencias condemnatus, alias super certis in suprascriptis literis apostolicis responsoriis^a certificantibus. Ipsum dominum Iohannem episcopum, qui sive in dicto citacionis termino paruerit sive non, nos nichilominus ad ea, que iuris fuerint cum parte dicti domini Nicolai principalis, dante Domino, procedemus. De die vestre execucionis presencium et quidque feceritis in premissis per vestras patentes literas aut instrumenta publica harum seriem seu designacionem in se continentes seu continencia, ac sigillo-

¹ Maciej Korzbok h. włas. kanonik i oficjal poznański 1423—1431.

² Piotr biskup elekteński oraz prepozyt szpitala Św. Ducha w Poznaniu — jak w nrze 15.

³ Marcin papież V rządzący Kościołem w latach 1417—1431.

⁴ Jan biskup włocławski h. Pomian przegrywający proces.

⁵ Mikołaj z Kik dr dekretów, kanonik włocł. wygrywający proces.

rum vestrorum appensionem et nominum subscriptionem et annotationem nos reddatis cerciores. Datum Poznanie duodecima mensis Novembris anno Domini M^o CCCC^o XXVI, nostri officiolatus sigillo presentibus subappenso.

[*nota na odwrocie:*] Obtinetur per principalem⁶ die Martis III Decembris anno Domini M^o CCCC^o XXVI°, presentibus nobiles viris dominis: Paulo Wladimiri⁷ decretorum doctore, Andrea de Raczan⁸ et Paulo de Clodawa⁹ parochis^b.

^a Lekcja prawdopodobna.

^b Lekcja prawdopodobna.

⁶ Biskup włocławski.

⁷ Paweł Włodkowiec dr dekretów, m.in. kanonik włocł.

⁸ Andrzej proboszcz w Raciążku.

⁹ Paweł proboszcz w Kłodawie.

18

Darowizna biskupa Pelli na podniesienie kultu w katedrze.

Włocławek, 9 marca 1428

Jan Pella biskup włocławski, mając na uwadze szczupłość dochodów wspólnej mensy kapituły katedralnej, wciela do niej sto seksagen groszy monety obiegowej w Królestwie Polskim (po 60 groszy w każdej seksagenie), pochodzących z dziesięcin biskupich w Starym Radziejowie, Bronislawiu i Lubaniu, na podziały chórowe dla rezydujących prałatów i kanoników, a z nich część na msze i wigilie odprawiane przez tychże za zbawienie jego i poprzednich biskupów 4 razy w roku (w Suche Dni).

Dokument w formie instrumentu notarialnego zredagował Stanisław s. Budka z Karnkowa, kleryk diec. plockiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 255.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 255.*

^aIn nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ad ea, que divini cultus incrementum ac decus et honorem atque bonum statum Ecclesie concernunt studium mentis nostre | extenditur, ut dextera nostre munificencie, quantum possibile est, defectus personarum Deo famulancium releveretur. Proinde nos Iohannes Dei gracia episcopus Wladislaviensis¹ attendentes | ecclesiam nostram Wladislaviensem in quadam solitudine situatam et propter rerum penuriam et egestatem mense communis capituli nostri Wladislaviensis personas, videlicet prelatos et | canonicos ipsius ecclesie circa ipsam ecclesiam residere comode non valere, nostramque mensam episcopalem et bona ipsius auctore divino habundare et sub nostra adaucta regimine pro deputatis aliquibus fructibus pro communi mensa dicti capituli et sustentacione personarum ipsius tam nos, quam successores nostri decenter et habunde ducere et retinere

^a *Inicjał ozdobny na wysokość 17 wierszy.*

¹ *Jan Pella biskup włocławski w latach 1421—1428.*

poterint suum statum et onera incumbencia subportare. Igitur volentes eosdem prelatos et canonicos ceterasque personas ecclesie nostre predictae quibusdam allectivis munificenciis ad residenciam personalem invitare, pro cottidianis distributionibus prelatorum et canonicorum eiusdem ecclesie personalem residenciam faciencium et divinis officiis interessencium centum sexagenas grossorum monete in Regno Polonie currentis, sexaginta grossos pro qualibet sexagena computando, in et super decimis villarum Antiquae Radzeow² et Bronislaw³ necnon maldratas in Lubanye⁴ nostre diocesis, alias ad nostram mensam spectantes, pro communi mensa dicti capituli nostri donavimus, largiti sumus, incorporavimus, annexuimus, necnon donamus, largimur, incorporamus et annectimus per presentes. Omne ius nobis et mense nostre predictae in eisdem decimis et maldratis competens in dictum capitulum et ipsorum iurisdictionem et dominium perpetuis temporibus transferentes. Volumus tamen et tenore presencium de expresso consensu et ratihabitione dicti capituli nostri statuimus et ordinamus, quod dicte centum sexagene et quevis summa pecuniarum ex fructibus dictarum decimarum et maldratarum provenientes in nullum alium usum convertantur, sed cum aliis fructibus, redditibus et proveniuntibus ad mensam eiusdem capituli in presenciarum spectantibus, et que in futurum e largitione fidelium aut ex quovis iusto titulo ad eandem mensam auspice divino devolvantur, pro cottidianis distributionibus inter prelatos et canonicos circa ipsam ecclesiam, ut prefertur, residentes et divinis officiis interessentes dividantur. Qui quidem prelati et canonici ac capitulum singulis anni Quatuor Temporibus pro nostra et nostrorum predecessorum salute anniversaria et exequias cum vigiliis novem leccionum et missis pro defunctis peragere et solempniter celebrare, ac inter prelatos et canonicos residentes et dictis anniversariis exequiarum interessentes singulis Quatuor Temporibus duas marcas de dictis centum sexagenis per nos donatis distribuere et dividere teneantur. Ita tamen, quod prelato et canonico eodem die exequiarum missam cantanti aut legenti duo grossi superaddantur ultra distributiones aliis missam non celebrantibus largiendas. In quibus anniversariis et exequiis quilibet prelatus et canonicus unum grossum monete currentis ad altare, in quo dicta missa cantabitur, offerre teneatur, alias non offerens distributionibus tam ex anniversario huiusmodi, quam eciam quas illo die percepisset provenientes sit privatus ipso facto, et per procuratores capituli pro tempore vicariis dicte ecclesie Wladislaviensis, ad quos oblationes altaris pertinent, assignentur, in quo procuratorum predictorum consciencias oneramus. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas scribi et per notarium publicum infrascriptum subscribi mandavimus, nostrique et dicti capituli sigillis iussimus appensione roborari. Actum et datum in castro nostro Wladislaviensi, circa ipsam ecclesiam Wladislaviensem situato, sub anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo octavo, Indiccione sexta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Martini divina providencia pape quinti⁵ anno undecimo, die Martis nona mensis Marcii post Dominicam Oculi, hora verperarum vel quasi. Presentibus ibidem venerabilibus viris dominis: Iohanne de Slupowa⁶ archidia-

² *Stary Radziejów wieś w par. Radziejów.*

³ *Eronisław wieś parafialna na Kujawach.*

⁴ *Lubanie w. par. na Kujawach.*

⁵ *Marcin papież V rządził Kościołem w l. 1417—1431.*

⁶ *Jan ze Stupowej (Slupowa) archidiacon i oficjał włocławski.*

cono dicte Wladislaviensis ecclesie, Nicolao de Kyky⁷ decretorum doctore, archidiacono Gneznensi, administratore ecclesie Poznaniensis, Petro Cluka⁸, Iohanne Pomerano⁹, Stanislao Chebde de Newesch¹⁰, Iarando de Newesch¹¹ scolastico Cruschwiciensi, magistro Laurencio de Borzewiczsko¹², Iohanne¹³, Zenkone de Mlodawino¹⁴, Paulo do Czechowo¹⁵ archidiacono Szremensi, Sandivogio de Doleschowice¹⁶ decano Cruschwiciensi, Petro Clawconis de Bret¹⁷ canonicis dicte ecclesie Wladislaviensis ad sonum campane capitularis congregatis; necnon strennuis discretis et nobiles viris dominis: Petro milite herede in Sbilucicze¹⁸, Stanislao de Comorowo¹⁹ marszalko, Iacobo de Przazna²⁰ magistro coquine curie nostre; honorabili domino Nicolao Kernoss²¹ canonico ecclesie Cruschwiciensis, Petro de Wyrzbe²² armigeris Gneznensis diocesis, Mathia Czachoslai de Minori Crossinno²³, et allis quampluribus fidedignis testibus ad premissa vocatis et specialiter rogatis.

Z. N. ^bEt ego Stanislaus Budconis de Carnkowo, clericus Plocensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius ac premissis negotio²⁴ coram reverendo in Christo patre et domino, dno Iohanne Dei gracia episcopo Wladislaviensi scriba, quia premissis omnibus et singulis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenominitis testibus presens interfui eaque omnia et singula premissa sic fieri vidi et audivi. Ideo de speciali mandato dicti reverendi patris presentes literas manu propria scripsi et subscripsi, signo et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigillorum ipsius reverendi patris et sui capituli Wladislaviensis consignando, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

Sprzedaz lub wydzierzawienie zabudowania w Wieluniu.

Wieluń, 15 kwietnia 1428

Rada miasta Wielunia potwierdza, że Piotr Potrzeba b. radny miejski z żoną Małgorzatą sprzedali czy raczej wydzierzawili Janowi słudze

^b Inicjał ozdobny przekraczający wysokość formuły not.

⁷ Mikołaj z Kik kanonik włocł., który wygrał proces z biskupem, obecnie archidiacon gnieźn. i administrator diec. pozn.

⁸ Piotr Kluka kanonik włocł.

⁹ Jan z Pomorza kan. włocł.

¹⁰ Stanisław s. Chebdy z Niewiesza, kan. włocł.

¹¹ Jarand z Niewiesza kan. włocł. i scholastyk kruszw.

¹² Mgr Wawrzyniec z Borzewicka kan. włocł.

¹³ Jan kan. włocł.

¹⁴ Zenko z Młodawina kan. włocł.

¹⁵ Paweł z Czechowa kan. włocł. i archidiacon śremski.

¹⁶ Sędziwoj z Doleszowic kan. włocł. i dziekan kruszw.

¹⁷ Piotr s. Klawka z Brzeście kan. włocł.

¹⁸ Rycerz Piotr dziedzic wsi Zbilucice.

¹⁹ Stanisław z Komorowa marszałek dworu biskupiego.

²⁰ Jakub z Przaznej mistrz kuchni dworu biskupiego.

²¹ Mikołaj Kiernos kan. kruszw.

²² Piotr z Wierzbia giermek z archidiec. gnieźn.

²³ Maciej s. Czachoslawa z Kruszynka (w par. Kruszyn).

²⁴ Stanisław s. Budka z Karnkowa, kleryk diec. płockiej, not. publ. z ust. ces. i nin. aktu.

miejskiemu i jego żonie Żdziechnie dom z oborą w Wieluniu za opłatą $\frac{1}{4}$ grzywny rocznie.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 256.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 256.*

Nos consules Welunenses: Marcus preconsul¹, Kusch pellifex², Woytko Ronich³, Woytko Gromadzky⁴ | recognoscimus tenore presencium, quibus expedit universis presentibus et futuris, presentem literam | inspecturis seu audituris, quod nostram veniens ad presenciam, dum in pleno nostre civitatis consilio | eramus constituti, providus vir Podtrzeba⁵, protunc nobiscum in consilio residens, vendicionis domum totulo^a et curiam ipsius, sub muro penes Pyotrkonem vaginatore⁶ sitam, eo iure et proprietate prout habuit et possedit cum Margaretha uxore sua legitima, provido Iohanni famulo⁷ nostre civitatis et Zdzechne uxori sue legitime atque ipsorum legitimis successoribus, cum plena faciendi et dimittendi facultate benivole resignavit. Ita tamen, quod idem Iohannes et Zdzechna uxor ipsius legitima et eorum legitimi successores prefato Petro Podtrzebe et Margarethe uxori sue legitime atque ipsorum legitimis successoribus unum fertonem anni census hereditarium singulis annis super Festum Pasche sub pignoris pena solvere sunt astricti. In cuius rei testimonium sigillum nostre civitatis presentibus est appensum. Datum in Welun, feria quinta proxima post Conductum Pasche, sub anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo octavo.

^a Tak oryg.

¹ Marek burmistrz m. Wielunia.

² Kusz kuśnierz, radny miejski.

³ Wojtko Rorich, radny wieluński.

⁴ Wojtko Gromadzki, radny miejski.

⁵ Piotr Potrzeba b. radny, sprzedający względnie wydzierzawiający, z żoną Małgorzatą.

⁶ Piotrek (Pietrek) wikliniarz, koszykarz.

⁷ Jan, sługa m. Wielunia z żoną Żdziechną, kupujący albo przyjmujący w dzierżawę.

Erekcja beneficjum ołtarzowego w kolegiacie N. Maryi P. w Kaliszu.

Opatówek, 18 kwietnia 1429

Wojciech Jastrzębiec arcybiskup metropolita gnieźnieński i prymas eryguje w kolegiacie Najśw. Maryi Panny w Kaliszu beneficjum ołtarzowe pt. Bożego Ciała, św. Anny oraz świętych Krzysztofa i Doroty przy ołtarzu wystawionym i uposażonym przez śp. Jutkę Piątkową wdowę z Kalisza. Uposażenie ołtarzysty będzie pochodzić z trzech czynszów zakupionych przez fundatorkę oraz z dochodów płynących z dwóch jatek mięsnych pozostawionych przez nią. Patronat ołtarii został oddany kolegium wikariuszy kolegiackich. Ołtarzysta powinien rezydować oraz odprawiać przy ołtarzu 2 msze tygodniowo: w poniedziałki i soboty.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 258.

“In || nomine Domini amen||. Ad rei memoriam sempiternam. Consulte salutis animarum prospicitur, dum illorum, qui se beni | gnitate exhibent devotos actus pyetatis in eterni Regis beneplacitum diriguntur et, ut eorum iugis memoria habeatur, scripture testimonio commendatur. | Proinde nos Albertus¹ Dei gracia sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopus et primas significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quomodo | provida sue salutis amatrix Judka dicta Pyantkowa² vidua de Kalijs, mortem sibi numine prospiciens de propinquo, dum adhuc tamen dies vite sue ageret in sospitate, ut terrene substantie facultates, largitate divina ei concessas, dignis sue salutis applicaret usibus more vidue Ewangelice in gazophilacio Domini, totum precium recondentis pro altari nove fundacionis ad laudem et gloriam Omnipotentis Dei et in honorem^b eius vivifici Corporis Domini nostri Iesu Christi ac beate Anne matris sue Genitricis, necnon sanctorum martirum Cristofori et Dorothee Virginis³ in ecclesia collegiata sancte Marie Calisiensi erigendo, et pro sustentacione rectoris altaris eiusdem census annuos infrascriptos per ipsam sub tytulo reempcionis comparatos in remissionem peccatorum suorum dedit, donavit et irrevocabiliter assignavit. Et primo octo scottos in et super domo et area Nicolai Clesived civis Calisiensis in platea Thoruniensi sita, inter domos et areas Mathie Tlokinski et Bogussij⁴. Item sedecim scottos in et super domo et area Alberti dicti Wolun in platea Wratislaviensi sita, inter areas Iacussij Colskij et braxatorium Suczkowske vidue⁵. Item sedecim scottos in orto Clementis lanificis ante walvam Thoruniensem sito, iuxta ortum Sdzech⁶. Item duo maccella carnicum consistencia inter alia maccella civitatis predictae, per eam iure hereditario possidenda comparata, unum videlicet situm ex opposito Crauch iuxta maccella pistatorum^c et aliud, quod Nicolaus Gothardi olim possidebat, situm inter maccella Corczuykyl et Stronchyn⁷, per altaristam eiusdem altaris, qui pro tempore fuerit, cum omni iure et dominio, quo ipsa tenebat, habenda, tenenda et possidenda, prout hec in litteris dominorum consulum Calisiensium sanis, salvis et integris ipsorumque sigillo sigillatis plenius continentur. Verum quia prefata Judka morte, que plerumque consummacionem intercipit inceptorum, preventa, huiusmodi altare in prescriptis censibus et maccellorum proventibus fundari, erigi et in beneficium ecclesiasticum creari minime procuravit, quamvis eosdem census et proventus maccellorum

^a Inicjał ozdobny na wysokość 28 wierszy i powyżej pierwszego.

^b honore dok.

^c Tak jest w dok.

¹ Wojciech Jastrzębiec arcybp gnieźn. i prymas w latach 1423—1436.

² Jutka Piątkowa wdowa z Kalisza, fundatorka ołtarza (beneficjum), zmarła przed jego erekcją.

³ Tytuł ołtarza: Boże Ciało, św. Anna oraz św. Krzysztof i Dorota.

⁴ Pierwszy czynsz pochodził z posesji Mikolaja Kleziwed przy ul. Toruńskiej, pomiędzy zabudowaniami Macieja Tłokińskiego i Bogusza.

⁵ Drugi czynsz płynął z posesji Wojciecha Wolun przy ul. Wrocławskiej, sąsiadujący z domem Jakusza Kolskiego i browarem wdowy Suczkowskiej.

⁶ Trzeci czynsz pochodził z ogrodu Klemensa zamszownika przy bramie Toruńskiej, położonego przy ogrodzie Zdziecha.

⁷ Pierwsza jatka mięsna wdowy Jutki znajdowała się naprzeciwko jatki Kraucha, a druga, którą dawniej posiadał Mikolaj s. Gotarda, pomiędzy jatkami Korczujkila i Stronchyna.

discretus Paulus presbiter de Dobrcza⁸, quem rectorem eiusdem altaris fieri cupiebat, aliquanto tempore tamquam altarista percipiebat. Nos Albertus archiepiscopus memoratus prefate Judcze defuncte, que sua peccata elemosinis suis redimi optavit, tam pya et tam devota desideria paterno favore prosequi cupientes, donacionem prescriptorum censuum et proventuum maccellorum pro predicto altari, sicut premittitur, per ipsam Judkam factam, admisimus et confirmavimus predictumque altare fundavimus ac pro dote eidem census et maccella predicta, seu alios loco eorum succedentes, incorporavimus admittimusque consumandum, fundamus, erigimus et incorporamus per presentes decernentes, ut prescripti census et maccella deinceps ecclesiastici nunccupentur ac pro ipsorum recuperatione ad iudicem ecclesiasticum recursus habeatur. Ut autem prefata Judka sue donacionis fructus speratos efficacius consequi mereatur, statuimus et ordinamus, quod altarista altaris predicti, qui pro tempore fuerit, duas missas: unam pro defunctis feriis secundis et aliam diebus sabbati de Beata Virgine per singulos annos, singulis septimanis, circa predictum altare, per se vel per alium legitime impeditus legere et infra divina officia in ecclesia supperpelliciatu, more aliorum altaristarum incedere processionibusque consuetis ecclesie sub obedientia prepositi teneatur interesse. Ius autem patronatus seu presentacionis dicti altaris ad universitatem vicariorum eiusdem ecclesie sancte Marie, iuxta vota prefate defuncte, volumus pertinere, qui unum de ipsorum collegio vicarium, vocacione priorem presbiterum, aliud altare in eadem ecclesia seu aliud beneficium extra ipsam non habentem, alias alium vocacione sequentem ad ipsum altare, quociens vacaverit, nobis vel successoribus nostris presentabunt confirmandum. Qui quidem altarista, vicaria dimissa, circa ipsum altare residenciam faciat personalem. Alioquin si infra duos menses, licencia a nobis vel eisdem nostris successoribus seu vicario in spiritualibus non obtenta, se absentaverit aut vicariam non dimiserit, vel aliud beneficium ecclesiasticum fuerit assecutus, extunc ipsum altare vacare decernimus ipso facto. Licitumque extunc erit predictis vicariis alium loco absentis vicarium vel quemcunque alium ydoneum presbiterum, si vicarius defuerit, presentare loci ordinario investiendum de altari memorato. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum presentes nostras fundacionis litteras scribi nostrique sigilli appensione iussimus communiri. Actum et datum in castro nostro Oppathow, die decima octava mensis Aprilis anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo nono, presentibus venerabilibus et discretis viris dominis: Iohanne de Czechel decano, Iohanne de Kozebrody cancellario Gneznensibus⁹, necnon Sandkone Lanciciensi, Iannussio de Czarncza Curzeloviensi archidiaconis¹⁰, Iohanne de Rudzicza cancellario nostro Gneznensi¹¹ ac Nicolao rectore parochialis in Oppathow¹² ecclesiarum aliisque quampluribus circa premissa testibus fidedignis.

⁸ Paweł z Dobrcza pierwszy oltarzysta.

⁹ Jan z Czechła prałat dziekan i Jan z Kozebród prał. kanclerz gnieźnieńscy.

¹⁰ Sędek łączycycki i Janusz z Czarncey kurzelowski prał. archidiaconi.

¹¹ Jan z Rudzicy kanclerz arcybiskupi.

¹² Mikołaj pleban z Opatówka.

Zatwierdzenie papieskie fundacji i erekcji kaplicy w Borysławicach i ołtarza w Łęczycy.

Gniezno, 16 września 1429

Jan pralat dziekan kapituły gnieźnieńskiej, z polecenia i upoważnienia papieża Marcina V (Rzym, 9 września 1427), do którego wnieśli o to odpowiednią prośbę fundatorzy, zatwierdza fundację i erekcję, uposażenie i patronat na rzecz Jastrzębców kaplicy z ołtarzem w kościele parafialnym w Borysławicach i ołtarza w kościele par. św. Andrzeja w Łęczycy, erygowanych w obu przypadkach ku czci świętych Wojciecha i Krzysztofa przez arcybiskupa gnieźn. Wojciecha (Jastrzębca, Gniezno, 14 czerwca 1426), fundowanych przez potomków zasłużonego dla archidiecezji Mikołaja Jastrzębca z Borysławic: syna Wojciecha prał. prepozyta poznańskiego, syna Ścibora wojewodę łęczyckiego oraz synów zmarłego jego brata Marcina, poprzedniego woj. łęcz.

Dokument ten w formie instrumentu notarialnego sporządził Marcin s. Pawła z Gołocic, kleryk archidiec. gnieźn.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 259.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 259.* — Znacznie wytarte pismo na licznych złożeniach utrudnia czytanie.

||^aIn nomine Domini amen.|| Per hoc instrumentum publicum cunctis pateat evidenter, quod dudum sanctissimus in Christo pater et dominus noster, dominus Martinus divina providencia papa quintus¹ literas apostolicas comissionis et manū | dati suorum nobis Iohanni decano ecclesie Gneznensis² direxit, vera bulla ipsius plumbea in cordula canapea bullatas, sanas et integras omnique vicio et suspicione carentes, pro parte wenerabilis et nobilium virorum | Alberti decretorum doctoris prepositi ecclesie Poznaniensis³ et Stiborij palatini Lanciencis⁴ ac natorum olim Martini Jastrambecz palatini Lanciencis fratris⁵, Gneznensis diocesis, coram notario publico et testibus presentatas, quas | nos cum eo, quo decuit honore, recepimus, tenorem, qui sequitur, continentes:

Martinus episcopus servus servorum Dei dilecto filio decano ecclesie Gneznensis salutem et apostolicam benedictionem. Inter desiderabilia cordis nostri illud intensus prosequitur affectibus, ut divinus vigeat ac propagetur ubique cultus et, que pro illius augmento necnon felici ecclesiasticarum statu personarum procesisse comperimus, ut illibata persistant, libenter cum a nobis petitur, apostolici volumus adijci muniminis firmitatem. Sane pro parte dilectorum filiorum Alberti prepositi ecclesie Poznaniensis et nobilium virorum Martini palatini ac Stiborij Jastrambecz dapiferi Lanciencis fratris, Gneznensis diocesis, nobis nuper exhi-

^a Inicjał na wysokość 20 wierszy tekstu.

¹ Marcin papież V rządził Kościołem w latach 1417—1431.

² Jan pralat dziekan gnieźnieński.

³ Wojciech (Jastrzębiec) dr dekretów, prał. prepozyt poznański.

⁴ Ścibor (Jastrzębiec) wojewoda łęczycki.

⁵ Marcin Jastrzębiec poprzedni wojewoda łęczycki.

bita peticio continebat, quod olim venerabilis frater noster Albertus archiepiscopus Gneznensis^a recensens attentius quondam Nicolaum Jastrabecz⁷ comitem et dominum loci de Borzislavicz⁸ eiusdem diocesis, dictorum fratrum genitorem, quamplurima, fidelia et grata ecclesie Gneznensis pro nonnullis ab eadem distinctis et alienatis recuperandis possessionibus ac bonis servicia et auxilia viriliter impendisse, huiusmodi quoque possessiones et bona per ipsum ad ius et proprietatem eiusdem ecclesie Gneznensis redactas fore. Et propterea in memoriam Nicolai predicti successores eiusdem specialibus cupiens^b favoribus prevenire, etiam pro huiusmodi in dicta diocesi cultus incremento necnon ipsius Nicolai anime salute, predictis fratribus capellam in dicto loco et in eo unum, ac in parochiali ecclesia sancti Andree Lanciensi⁹ eiusdem diocesis, in qua corpus dicti Nicolai inhumatum est aliud, altaria in honorem et sub vocabulo sanctorum Alberti et Cristofori¹⁰ fundandi et erigendi auctoritate ordinaria facultatem concessit et illa, quantum in eo sint, extunc erexit, necnon ius patronatus et presentandi personas ydoneas ad altaria prefata, ea vice ac quociens illa vaccare contingent, fratribus eisdem pro se suisque successoribus et heredibus, per lineam masculinam descendentibus, resignavit^c. Et nichilominus ab archiepiscopali mensa Gneznensi, ad id dilectorum filiorum capituli ipsius ecclesie Gneznensis accedente consensu, omnes, que dicte mense in, de Dumbrawka Minori¹¹, Czolowo¹², Wolodrzy¹³ et de Luczmiesza¹⁴ villis eiusdem diocesis cedere consueverant decimas, penitus separans et abdicans illas, ac ius eas percipiendi altaribus prefatis, per illorum rectores pro tempore existentes, levandas et percipiendas in dotem perpetuam, sub certis modo et forma, donavit pariter et assignavit. Statuens etiam et ordinans, quod rectores predicti tempore institutionis eorum in dictis altaribus in sacerdotio constituti ac circa illa residere, nullumque aliud beneficium ecclesiasticum obtinere debentur, ac per se vel alios sacerdotes ydoneos quatuor missas septimana qualibet, interdicti et aliis canonicis impedimentis cessantibus, celebrare seu celebrari facere tenerentur^d. Quodque quamprimum aliquis ex eis beneficium aliud ecclesiasticum assequutus fuerit vel se ultra mensem ab huiusmodi suo altari absentaret, extunc eo privatus existeret illudque vaccare censeretur eo ipso ac fratres vel successores prefati aliam personam ydoneam ad altare vacans huiusmodi archiepiscopo Gneznensi pro tempore existenti presentare possent, prout in literis authenticis desuper confectis ipsorum Alberti archiepiscopi et capituli sigillis munitis, quarumque tenorem de verbo ad verbum presentibus inseri fecimus. Plenius dicitur continere, quare pro parte fratrum predictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut concessioni, fundacioni, ereccioni, donacioni, assignacioni, statuto et ordinationi prefatis aliisque in dictis literis contentis pro eorum subsistencia firmior robur apostolice confirmacionis adijcere de

^b Tak dokument.

^c resignavit dok.

^d teneretur dok.

⁶ Wojciech (Jastrzębiec) dr dekr., arcybp metrop. gnieźn. i prymas w l. 1423—1436.

⁷ Mikołaj Jastrzębiec z Borzislawic, ojciec synów występujących w przyp. 3—5.

⁸ Borzislawice Kościelne k. Kłodawy.

⁹ Kościół par. św. Andrzeja w Łęczycy.

¹⁰ Ołtarz pw. św. Wojciecha i Krzysztofa w kościele par. w Łęczycy.

¹¹ Gąbrówka (Mała) wieś w par. Borzislawice.

¹² Czolowo w. w par. Osiek w. k. Koła.

¹³ Wolodrzy w. w par. Krośniewice.

¹⁴ Lućmierz w. w par. św. Katarzyny w Zgierzu.

benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicacionibus inclinati discrecioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus, si et postquam tibi de premissis, quodque plena literis ipsis fides adhibenda sit, legitime constiterit, concessionem, fundacionem, errectionem, donacionem, assignacionem, statutum, ordinationem et alia contenta huiusmodi ac omnia inde secuta auctoritate apostolica approbes et confirmes, supplendo omnes defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Tenor vero literarum huiusmodi talis est:

In nomine Domini amen. Albertus Dei gracia sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopus et primas. Ad perpetuam memoriam. Dignum arbitrari eos pro maiorum suorum suisque meritis ab Ecclesia nostra peculiari honore attollendos, quam non dubitantes maiori pro Ecclesia ipsa venientibus, exadverso eciam ipsius effusione cruoris oppresserint constanter se et sua. Inde est, quod nos una cum venerabilibus fratribus . . . capitulo nostro Gneznensi consideracionis debite aciem committentes ad digna memoratu perpetuo merita bone memorie comitis Nicolai Jastrabecz subcamerarii Lanciencensis, domini de Borzislavicze nostre Gneznensis diocesis, qui cum nonnullis domus sue fratribus sub tempus Bodzanthie archiepiscopi Gneznensis¹⁵, predecessoris nostri, cum tunc post obitum dive memorie Lodowici regis Polonie¹⁶ Regnum ipsum dura gwerrarum commocio diucius afflississet, et bona ac possessiones ecclesie Gneznensis plurimum adversis pressa destructaque vastarentur ac devastata et occupata detinentur tyrannis, zelo vere devocionis erga ipsam Ecclesiam, accensus muri proteccionis, pro ea se opponens, inter alia magnifica villas Proboszczewicze¹⁷ et Grzybky¹⁸, a mensa archiepiscopali antiqua occupatas, iam fere alienatas de manibus tyrannorum huiusmodi et occupatorum eripuit ac in ius et proprietatem ecclesie reduxit; necnon et opidum Unyeow¹⁹ diversis attritum et pene devastatum pressuris ab oppressoribus et angustiis; castrum quoque Oppathow²⁰, dolo et clam raptum, ab hostium Ecclesie liberavit in censu. Ac nolentes in ipsius comitis Nicolai memoriam partus suos posterietatemque eorum illo ab ecclesia nostra premissorum obtentu insignire honore, quo quod totis exposcimus precordiis et cultus divinus in dicta diocesi nostra augeatur et alii suo exemplo ad obsequia fideliter Ecclesie ipsi invitentur facienda. Concessimus et concedimus licenciam natis dicti comitis Nicolai, venerabili et nobilibus viris: Alberto Jastrabecz decretorum doctori preposito Poznaniensi et sancti Floriani ac canonico maioris Cracoviensis et Lanciencensis ecclesiarum, necnon Martino palatino et Stiborio subdapifero Lanciencibus, fratribus germanis, dominis de Borzislavicze et Ryttywany²¹ capellam in Borzislavicze edificandi et fundandi, ac unum in eadem capella et aliud altaria in ecclesia parochiali sancti Andree Apostoli in opido Lanciencensi, in quo dictus Nicolaus comes, dum viveret, elegit sepelliri et vita functus sepultus in Domino requiescit, sub vocabulo sanctorum Adalberti et Cristofori Martirum erigendi illaque ereximus et erigimus per presentes. Ius patronatus quoque seu presentandi ministros pro tempore capelle et altarium huiusmodi, quociens et quocunque modo ea vaccare contingerit, dictis fratribus et posteris eorum per masculinam lineam ab eis descendentibus concedimus per

¹⁵ *Bodzeta h. Szeliga arcybp metrop. gniezn. w l. 1382—1388.*

¹⁶ *Ludwik węgierski król Polski w l. 1370—1382.*

¹⁷ *Proboszczowice w. w par. św. Katarzyny w Zgierzu.*

¹⁸ *Grzybki w. w par. Warta.*

¹⁹ *Uniejów miasto n. Warta.*

²⁰ *Opatówek osada z kościołem par. pod Kaliszem.*

²¹ *Ryttywany w. z kościołem par. k. Staszowa.*

presentes. Et insuper, de dictorum fratrum nostrorum capituli Gneznensis voluntate et consensu, decimas infrascriptas in villa Dambrowka Minori, Czolowo et Wolodrza ac Luczmiesza et omne ius percipiendi easdem a mensa nostra archiepiscopali sequestrantes et perpetuo abdicantes in dotem et pro dote dictorum altarium ac sustentacionem ministrorum pro tempore eorundem assignavimus, donavimus et intitulavimus et incorporavimus. Assignamus^e quoque, donamus, intitulamus et incorporamus presencium per tenorem per ministros ipsos pro tempore eorundem altarium nominibus, videlicet pro ministris capelle [et] altaris in Borzislavice decimas prescriptas in Dambrowka Minori, Czolowo, Wolodrza, in villa regali²² quam tunc tenet Saschinus Lelec²³, pro ministris vero^f altarium prescriptorum^f in dicta ecclesia sancti Andree decimam in Luczmyesza et decimam in villa Jarochowo²⁴ dicte diocesis per olim Iaroslaum archiepiscopum Gneznensem, de dicti capituli Gneznensis consensu, pro altari, quod nondum extat, in dicta ecclesia sancti Andree fundando datam et concessam percipiendas perpetuo et levandas. Ceterum cum propter officium detur beneficium, de dictorum fratrum nostrorum capituli Gneznensis consensu, statuimus et ordinavimus presencium per tenorem, quod dicti ministri pro tempore per patronos dictorum capelle et altarium nobis et successoribus nostris archiepiscopis Gneznensibus presentandi et instituendi esse debeant, actu sacerdotes nullumque aliud beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura obtinentes et qui instituti circa dictam capellam et altaria personaliter residere et in eis, cessantibus interdicti temporibus et aliis impedimentis canonicis, quilibet eorum per se vel alium sacerdotem, communionis fidelium participem et ab officio non suspensum, quatuor septimanatim missas: unam videlicet pro anima dicti Nicolai comitis et aliorum succedaneorum suorum omniumque fidelium defunctorum, secundam vero de Sancta Trinitate, terciam de Beata Maria Virgine et quartam de sancto Nicolao dicere et implere in dictis altaribus astricti. Quodque priusquam idem ministri vel alter eorum aliud aliquod beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura assequuti fuerint vel fuerit, aut se ab ipsis altaribus et quociens ultra unum mensem absentaverit et ad residenciam personalem faciendam non redierit et ad residenciam personalem faciendam non redierit altari^g suo, quod eo ipso vaccare decernimus, ipso facto sit privatus licebitque patronis predictis ab non residencia huiusmodi lapsa mense alium, ut premittitur, ministrum in locum suum ad id altare instituendum presentare. In quorum omnium fidem et testimonium nostrum et dicti capituli nostri Gneznensis maiora sigilla sunt appensa. Actum et datum Gnezne, feria sexta proxima ante festum sancti Viti, in capitulo generali de festo sancti Adalberti continuato, anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo sexto, presentibus wenerabilibus fratribus nostris: Iohanne decano²⁵, Nicolao archidiacono²⁶ decretorum doctore, Iohanne cantore²⁷, Petro scolastico²⁸ licenciato in decretis, Petro de Cobilino²⁹ decano Poznaniensi, Nicolao

^e assignavimus dok.

^{f-f} Powinno być altaris prescripti.

^g alteri dok.

²² Nie podano nazwy tej wsi.

²³ Sasin Lelec trzymający ową królewską wioskę.

²⁴ Jarochowo w. na ter. d. par. Sławoszew, obecnie w mazewskiej.

²⁵ Jan prał. dziekan gnieźn. (jak przyp. 2).

²⁶ Mikołaj dr dekr., prał. archidiacon gnieźn.

²⁷ Jan prał. kantor gnieźn.

²⁸ Piotr lic. dekr., prał. scholastyk gnieźn.

²⁹ Piotr z Kobyłina prał. dziekan poznański, kanonik gnieźn.

de Gorga³⁰ canonicis Poznaniensibus, Alberico de Modlna³¹ archidiacono Warschaviensi, Martino Chrapek³², Nicolao Jaroczsky³³, Adam de Bandkowo³⁴ decretorum doctore, Nicolao Bronissy³⁵, Paulo de Czechowo³⁶ archidiacono Szremensi, Benedicto de Modla³⁷ officiali, Predwogio de Grandi³⁸ cantore Wladislavensi et Mathia Dria³⁹ prelati et canonicis ecclesie predicte Gneznensis.

Datum Rome, apud Sanctos Apostolos V Idus Septembris, pontificatus nostri anno decimo.

Post quarum quidem literarum apostolicarum nobis presentationem et per nos receptionem, ut prefertur factas, fuimus pro parte dictorum dominorum Alberti prepositi et Stiborij palatini ac natorum Martini Jastrabecz fratris cum instantia requisiti, quatenus ad executionem literarum ipsarum et in eis contentorum procedere curaremus. Nos vero Iohannes decanus, iudex et commissarius ad supra- et infrascripta specialiter deputatus, mandatum huiusmodi apostolicum nobis directum exequi, ut tenemur, ac in negotio nobis comisso rite et legitime procedere volentes tam in Gneznensi cathedrali, quam in collegiata sancte Marie Lanciensi ac etiam in parochialibus ecclesiis, videlicet in Sgerzs⁴⁰, in Clodawa⁴¹, in Borzeslavice, in Lancicia, in Slawoschewo⁴² et in Crosznewicze⁴³ dicte diocesis, quas ad id pro locis ydoneis eo iudicavimus, quia sub ipsarum ecclesiarum parochiis ville Dambrowka Minor, Czolowo, Wolodrza et Luczmesza ac Jarochowo, seu decime ex eisdem villis provenientes, in dictis literis apostolicis notate consistunt. Uno pro tribus edicto publico certis dominicis et festivis diebus, quibus multitudo fidelium in ecclesiis eisdem convenerint ad divina, coram ipsis fidelibus proposito ac demum in portis cathedralis Gneznensis et colegiate Lanciensi ecclesiarum prescriptarum, vicinioribus locis illis, adinstar publicorum edictorum, que olim in albo pictorum proponebatur affixo, per nostras citacionis literas pattentes omnes et singulos, si qui forent sua interesse putantes in premissis^h decimis seu aliqua ipsarum, citare mandavimus ad certum terminum preemptorium et competentem ad dicendum et opponendum quidquid dicere et opponere vellent verbo vel in scriptis tam contra prescriptas, comissionem et mandatum apostolica, quid contra personam et iurisdictionem nostras, necnon ad procedendum coram nobis et per nos procedi videndum, ad omnes et singulos actus et terminos in huiusmodi causa et negotio confirmacionis necessarios gradatim et successive et usque ad sententiam diffinitivam inclusive, que etiam terminum prefatis fratribus tunc ad id duximus statuendum. Quo quidem termino adveniente comparuit coram nobis in iudicio pro tribunali sedentibus circumspectus vir magister Albertus Romanus⁴⁴ causarum Consistorii Gneznensis et prefatorum dominorum

^h premissi dok.

³⁰ Mikołaj z Górkki kan. gnieźn. i pozn.

³¹ Alberyk z Modlny kan. gnieźn. i prał. archid. warszawski.

³² Marcin Chrapek kan. gnieźn.

³³ Mikołaj Jarocki kan. gnieźn.

³⁴ Adam z Będkowa dr dekr., kan. gnieźn.

³⁵ Mikołaj s. Bronisza kan. gnieźn.

³⁶ Paweł z Czechowa kan. gnieźn. prał. archid. śremski.

³⁷ Benedykt z Modły kan. i oficjal gnieźn.

³⁸ Przedwoj z Grał prał. kantor włocławski i kan. gnieźn.

³⁹ Maciej Dryja kan. gnieźn.

⁴⁰ Zgierz miasto i dekanat w diec. łódzkiej.

⁴¹ Włodawa m. i dek. w diec. włocł.

⁴² Stawoszew wtedy par., obecnie w. w par. Mazew (diec. łódz.).

⁴³ Krośniewice m. i dek. w archidiec. warsz.

⁴⁴ Wojciech Rzymianin prokurator Konsystorza Gnieźn. i nin. sprawy.

Alberti prepositi fratrumque suorum principalium procurator, doctoque de sue procuracionis mandato sufficienter ac huiusmodi citacione nostra, sicut premissum est, per edictum publicum in dictis ecclesiis pro porta ac walvis dictarum cathedralis et collegiate ecclesiarum affixa et debite executata, in iudicium reproducta, citatorum in eadem contentorum non comparencium contumaciam accusavit et in eorum contumaciam huiusmodi nonnullos posiciones et articulos ex dictis literis tam apostolicis, quam eciam reverendissimi in Christo patris domini Alberti archiepiscopi Gneznensis et primatis insertis in eis descendentes et pro verificacione expertorum pro parte dictorum fratrum prefato sanctissimo domino nostro pape ac eciam contentorum in literis dicti domini Alberti archiepiscopi in scriptis obtulit petens cum instancia, si qui sua interesse putantes, si qui forent ad dicendum et opponendum quidquid dicere et opponere vellent verbo vel in scriptis, qui instrumenta, posiciones et articulos aliquos ad revidendum eisdem et videndum illos ad probandum admitti citacionem aliam et similem per nos decerni. Qui dicta citacione non comparentibus et sufficienter exspectatis, reputatis contumacibus, prout merito erant, eidem magistro Alberto procuratori ex-adverso concessimus ad diem certum, quem pro termino prefiximus peremptorie et competenti. In quo termino veniente idem magister Romanus procurator et procuratorio nomine partis sue suprascripte iudicialiter comparens coram nobis, huiusmodi citacione nostra legitime executata, in iudicium producta, citatorum in ea non comparencium nec termino sibi prefixo satisfacere curancium contumaciam accusavit et in eorum contumaciam dictos posiciones et articulos suos seque ad probandum eosdem per nos admitti debita cum instancia postulavit. Quos prout admittendi fuerant iuxta petita admisimus ad probandum, dicta citacione contumacibus merito reputatis. Et insuper attento, quod prefatis preposito et fratribus suis difficile redderetur ad civitatem Gneznensem testes per longam distanciam et discrimina viarum de locis et partibus illis remotis ab ipsa civitate Gneznensi adducere, super articulis huiusmodi coram nobis oblatis pro parte ipsorum et pro verificacione contentorum in dictis apostolicis et eciam prefati domini archiepiscopi literis, volentes fratres ipsos ac eciam testes inducendos per eos ab expensis et laboribus relevare, providimus venerabili viri domino Sandzivogio⁴⁵ decano dicte ecclesie collegiate sancte Marie Lancienciensis, misso eciam ad ipsum circumspecto magistro Martino Pauli de Goloczicze⁴⁶ notario publico et cause huiusmodi scriba coram nobis committere vices nostras et mandavimus eidem per nostras certi tenoris remissionis literas, quatenus ipse dominus Sandzivogius decanus subdelegatus noster in hac parte, assumpto dicto Martino notario cause denunciacionemque canonicam in prescriptis collegiata et parochiali ecclesiis, per edictum publicum sua interesse putantibus, si qui forent, ut recepcione testium, si velint, interessencium facta, testes ydoneos, quos dicti prepositus et sui fratres super huiusmodi articulis, per nos sibi transmissis, ducerent producendos vice nostra auctoritate apostolica infra certum ad id per nos prefixium et limitatum terminum rite reciperet et examinaret diligenter in locis illis cum testibus, qui ipsis sua interesse putantibus, vicinis, tutis et accomodis dictaque seu deposiciones ipsorum testium fideliter conscriberet et sigillata ac nobis conscripta et inclusa

⁴⁵ *Sędziwoj prał. dziekan archikolegiaty łącz.*

⁴⁶ *Marcin s. Pawła z Golocic kleryk archidiec. gnieźn., not. publ. z ust. ces. i pisarz nin. dok.*

transmitteret per magistrum Martinum ad iudicium, literis suis significans quanta fides debeat instrumentis vel testibus coram eo productis per nos adhiberi. Subsequenter vero infra huiusmodi per nos limitatum terminum et concessum nonnullis testibus ydoneis pro parte dictorum prepositi et fratrum suorum coram dicto domino Sandivogio decano subdelegato productis, per ipsumque dominum Sandivogium subdelegatum denunciacione facta, tanta sua interesse putari rite receptis et diligenter examinatis, ac deposicionibus eorum per dominum magistrum Martinum fideliter et sigillatim conscriptis et nobis simul cum significatoriis ipsius domini subdelegati apportatis. Tandem ad petitionem instantem prefati magistri Alberti Romani procuratoris et procuratorio nomine prefatorum dominorum prepositi et fratrum suorum primo ad videndum apperiri reassumpcionis attestacionum inclusarum rotulum et demum ad videndum et audiendum per nos, publicari dicta et attestaciones eorundem testium ac ad dicendum et opponendum contra personas et deposiciones dictaque eorum, et demum ad producendum et produci videndum coram nobis omnia iura, literas, privilegia, instrumenta et munimenta, quibus uti et se iuvare vellet in hac causa. Et consequenter ad dicendum et opponendum quidquid verbo vel in scriptis dicere et opponere vellent contra producta huiusmodi, per alias nostras citacionis literas in dicta cathedrali Gneznensi ecclesia per edictum publicum literas et valvis eiusdem ecclesie affixas, prefatos sua interesse putantes citare fecimus ad certos terminos successive peremptorios et competentes. In quibus quidem singulis singulorum terminorum huiusmodi terminis coram nobis pro tribunali sedentibus, prefato magistro Alberto Romano iudicialiter comparente et huiusmodi citacionibus nostris singulis debite executis, in iudicium exhibitis per eum, ac contumacia dictorum citatorum non comparencium nec terminis ipsis satisfacere curancium accusata, nos ad petita ipsius magistri Alberti primo rotulum remissionis prescripte inclusum apperuimus, deindeque deposiciones et dicta testium publicavimus ac ipsius literas et iura producta per eum recepimus et prefatos sua interesse putantes, citatos et non comparentes, ut aliquid contra personas et dicta testium huiusmodi necnon contra iura et privilegia coram nobis producta dicere curantes reputavimus quoad premissa, prout merito fuerant, contumaces. Postremo vero instante et petente prefato magistro Alberto Romano procuratore prefatorum domini Alberti prepositi et fratrum suorum, memoratos sua interesse puttantes per alias nostras citacionis literas, pari edicto in dicta Gneznensi ecclesia contra eos literas, et walvis eiusdem affixas citari peremptorie iussimus ad videndum et audiendum per nos ferri nostram in causa et negocio huiusmodi sentenciam diffinitivam ad diem et horam inferius annotatos. Quibus quidem die et hora venientibus comparuit coram nobis pro tribunali sedentibus sepefatus magister Albertus Romanus procurator et procuratorio nomine partis sue suprascripte, et dicta citacione ab auditorio nostro emissa et debite¹ executi, in iudicium representata, contumaciam dictorum citatorum non comparencium accusavit et eos per nos contumaces reputari ac in eorum contumaciam sentenciam nostram per nos ferri cum instantia postulavit. Nos itaque prefatos citatos, prout merito fuerant, reputavimus contumaces et eorum absenciam divina replente presencia, visis primitus et diligenter inspectis per nos omnibus et singulis actis coram nobis in causa huiusmodi acticatis, necnon literis, privilegiis, instrumentis et munimentis exhibi-

¹ debita dok.

tis et productis, et eis cum debita instancia recensitis et discussis, deliberacione matura cum iurisperitis, quibus de inicio cause eiusdem relationem fecimus plenariam et fidelem, instante et pettente dicto magistro Alberto Romano, ad nostram duximus procedendum et processimus ferendam sententiam diffinitivam. Ipsamque in scriptis tulimus et fecimus, ac premissa in apostolicis et prefati domini Alberti archiepiscopi Gneznensis literis suprascriptis contenta auctoritate apostolica approbavimus et confirmavimus et per presentes approbamus et confirmamus perpetuo valitura, ut sequitur in hunc modum:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et habentes pre oculis solum Deum, matura nobiscum et cum iurisperitis deliberacione prehabita, quia pro ea, que in processu et ex probacionibus pro parte prefatorum venerabilis et nobilium virorum Alberti prepositi Poznaniensis et Stibori palatini Lanciciensis ac natorum alterius Martini Jastrabecz palatini Lanciciensis fratris, Gneznensis diocesis, in huiusmodi causa et negocio confirmacionis nobis comisso, dictis et factis coram nobis, vidimus et cognovimus, nobis constitit et constat legitime, quod premissa omnia tam in dictis apostolicis exposita, quam eciam in prefati reverendissimi patris domini Alberti archiepiscopi Gneznensis literis autenticis, suo et capituli sui Gneznensis sigillis sigillatis, contenta nitantur et fulciantur veritate, quodque plena literis ipsis fides sit adhibenda. Idcirco per hanc nostram diffinitivam sententiam, quam in hiis scriptis ferimus, pronunciamus, decernimus et declaramus prefatam concessionem, fundacionem, erreccionem, donacionem, assignacionem, statutum, ordinationem et alia contenta huiusmodi ac omnia inde secuta rata et firma in perpetuum esse et manere, ipsamque concessionem, fundacionem, erreccionem, donacionem et assignacionem, statutum et ordinationem et alia contenta huiusmodi in dictis apostolicis et in eis insertis literis autenticis dicti domini Alberti archiepiscopi ac omnia inde secuta, dicta auctoritate apostolica nobis desuper concessa, approbanda et confirmanda fore ac approbamus et confirmamus, supplendo eadem auctoritate omnes defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum presentes nostras confirmacionis seu presens publicum instrumentum huiusmodi nostram confirmacionem in se continens, per dictum magistrum Martinum notarium publicum et cause huiusmodi coram nobis scribam, subscribi et publicari ac officiolatus Gneznensis sigillo, cum adpresens proprio careamus, inpresso cum signeto nostro ad tergum eidem mandavimus sigillari. Lecta, lata et in scriptis pronunciata atque facta est hec nostra sententia et confirmacio per nos Iohannem decanum ecclesie Gneznensis, iudicem et commissarium prefatum Gnezne, in domo habitacionis nostre sub anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo nono, Indicione septima, pontificatus prefati sanctissimi domini nostri Martini pape quinti ipsius duodecimo, die Veneris decima sexta mensis Septembris, hora quasi 3arum, presentibus honorabilibus viris dominis Iacobo de Condzerzino⁴⁷ canonico Lanciciensis et Andrea de Jangewo⁴⁸ plebanis, altaria Gneznensis ecclesiarum ac Iohanne de Brzostkowo⁴⁹ clerico Poznaniensis diocesis, testibus circa premissa.

Z. N. Et ego Martinus Pauli de Goloczicze clericus Gneznensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate notarius et huiusmodi cause coram prefato venerabili viro domino Iohanne decano Gneznensi, iudice commissario scriba, quia predicto processui coram eo habito, testium examinacioni, sentencie diffinitive promulgacioni, approbacioni, confirmacioni

aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, agerentur et fierent, una cum prenominate testibus presens interfuri, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi. Ideo aliis negociis occupantus, presens publicum instrumentum huiusmodi approbationis et confirmationis in se continens, per alium fidelem conscribi procuravi, meque hic manu propria subscripsi et in hanc publicas formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis, una cum appensione sigilli Officiolatus Gnez-nensis et inpressione a tergo signeti ipsius domini Iohannis decani et commissarii consignavi, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

³ Inicjal przekracz. wysokość tekstu formuły not.

⁴⁷ Jakub z Kędzierzyna kan. łącz. i pewnie pleban tamt. par. św. Andrzeja.

⁴⁸ Andrzej pleban z Juncewa i oltarzysta kat. gnieźn.

⁴⁹ Jan z Brzostkowa kleryk diec. pozn.

Książęta mazowieccy zastawiają Wiśniewo w ziemi bełskiej.

Bełz, 3 stycznia 1431

Ziemowit, Kazimierz i Władysław — bracia książęta mazowieccy wydają Janowi z Bogusławic zwanemu Żelazo wieś Wiśniewo (Wiszniewo) w ziemi bełskiej w zastaw za sto seksagen groszy monety obiegowej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 262.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 262.— Tekst dokumentu przy prawym jego marginesie obcięty, dlatego w publikacji tyle przypisów tekstowych i uzupełnień.

Semowitus¹, Kazimirus² et Wladislaus³ Dei gracia duces Mazovie Russieque principes etc. [Signifi^a] | camus tam presentibus, quam futuris presencium noticiam habituris, quibus expedit universis, quia^b | fidelique nostro Iohanni de Boguslavicze⁴ heredi alias Zelaszco villam nostram Wysznewo⁵ dictam, in [terra^c] | Belzensi sitam, in centum sexagenas grossorum monete communis, quas sibi ratione subsidy dote^d obligavimus et per presentes obligamus, cum omnibus et singulis dicte ville nostre utilitati[bus], fructibus, proventibus, censibus et obventionibus universis, puta agris, pratis, campis, [eciam^e] nemoribus, mericis etc., cum omni iure et dominio nostro, prout soli dictam villam Wysznewo tenuimus et

^a Koniec 1-go wiersza, lekcja pewna.

^b Po tym wyrazie był na końcu wiersza 2-go skrót jakiegoś przymiotnika.

^c Koniec wiersza 3-go, lekcja pewna.

^d Koniec wiersza 4-go, lekcja możliwa.

^e Koniec 6-go wiersza, lekcja prawdopodobna.

¹ Ziemowit V, brat następnych dwu, syn Ziemowita IV, książę połud. Mazowsza (warszawskiego), zm. w 1442 r.

² Kazimierz II, brat pozostałych dwóch i s. Ziemowita IV, książę bełski, zm. w 1447 r.

³ Władysław I, brat wymienionych dwu i także s. Ziemowita IV, książę Mazowsza północ. (płockiego), po 1442 r. całego, zm. w 1455 r.

⁴ Jan z Bogusławic, nie wiadomo których, zwany Żelazo.

⁵ Wiszniewo (Wiśniewo) wieś w ziemi bełskiej.

possedimus hucusque, nichil iuris aut dominy pro^f nobis reservantes in eadem de^s, ad annum, videlicet a festo Nativitatis Christi usque ad aliud festum eiusdem immediate sequens. Quam^h tenebit, reget et possidebit tam diu, quousque prefata summa pecunie eorumⁱ centum sexagene grossorum monete predictae prefato Iohanni alias Zelaszo per nos fuerint persoluite integraliter et^j. In cuius rei testimonium sigillum senioris^o fratris nostri, de voluntate et consensu nostro presentibus est [appensum^k]. Actum et datum in Belza, feria quarta post festum Circumcisionis Domini, sub anno Domini M^o quadringentesimo tricesimo primo.

^f Następuje litera s do zamierzonego zaimka se, którą przekreślono.

^g Może następował jakiś skrót na końcu wiersza 8-go.

^h Zaimek pewny na końcu wiersza 9-go.

ⁱ Lekcja zaimka prawdopodobna.

^j Na końcu 11-go wiersza mógł być jeszcze jakiś skrót.

^k Tylko ten wyraz mógł być na końcu wiersza 12-go.

^o Seniosem wśród wymienionych braci był książę Ziemowit V.

23

Fundacja i erekcja beneficjum ołtarzowego w Krzepicach.

Wieluń, 30 kwietnia 1431

Wojciech (Jastrzębiec) arcybiskup gnieźnieński i prymas, na prośbę magistratu miasta Krzepice, eryguje w tamt. kościele parafialnym św. Jakuba ołtarz pt. Bożego Ciała, ufundowany i uposażony przez wyliczonych imiennie mieszczan, zatwierdzając fundację, określając uprawnienia i obowiązki ołtarzysty oraz przyznając patronat nad ołtarią miejscowemu magistratowi. W przywileju erekcyjnym arcybiskup powtarza złożoną mu w formie dokumentu petycję, datowaną i opieczętowaną w Krzepicach dopiero 2 maja 1431 r.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 265.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 265.— Tekst dokumentu starty na złożeniach i z tego powodu trudny do odczytania.

°In || nomine Domini amen.|| Albertus¹ Dei gracia sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopus et primas. Ad rei memoriam sempiternam. Inter | cetera, que solitudinis nostre cura pastoralis diligenti meditatione reuoluit, illud nobis occurrit potissimum, ut illos, qui sese pietatis actibus in presenti devotos | exhibent, post huius vite terminum ad beate vite ianuam feliciter perducere valeamus. Sane literas providorum proconsulis et consulum de Crzepycze² super | donacione nonnullorum censuum pro altari in ecclesia parochiali ibidem in Crzepicze fundando confectas, ipsorumque sigillo subappendenti sigillatas, recepimus huiusmodi sub tenore:

Reverendissimo in Christo patri et domino, dno Alberto sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopo et primati Nicolaus Choszisko prothocon-

^a Inicjał na wysokość 25 wierszy tekstu.

¹ Wojciech (Jastrzębiec) dr dekr., arcybp metrop. gnieźn. i prymas w latach 1423–1436.

² Krzepice m. na półn. zach. od Częstochowy.

sul³, Petrus sutor, Stanislaus Poczask et Iacobus Gnyedza consules⁴ civitatis Crzepicze filialem reverenciam cum devota submissione capitum ad paternam benedictionem. Quoniam in hanc lucem intrantes maiestatem divinam nostris lapsibus offendimus, omnes gratiam egemus et venerationemque. Ab hac vita exutum oportet autem terribile tribunal eterni Iudicis presentari, ut recipiat prout gessit in corpore sive bonum, sive malum. Eapropter attendentes nonnulli concives et vicini nostri infrascripti, multorum aliorum vicinorum mortes se conspexisse, et quemadmodum ipsos sic et se homines mortales esse recolentes, ipsosque predecessores proprie citissime et certissime decessionis nuntiatores, ut bona largitate divina ipsis concessa, dignis applicarent salutis eorum usibus et utinam apud misericordem eternum Iudicem acceptis. In remissionem peccatorum ipsorum coniugumque, parentum, filiorum et aliorum amicorum salutem^b pro altari ad laudem et gloriam Omnipotentis Dei et eius unifici^c Corporis in ecclesia parochiali ibidem in Crzepicze errigendo et fundando dederunt, donaverunt^d et irrevocabiliter assignaverunt in bonis eorum, in ipsa civitate Crzepicze et extra consistentibus: Mathias videlicet Czayanczek⁵ unam marcā in duobus mansis suis; item Nicolaus Langwara⁶ unam marcā in conmanso suo; item Nicolaus Choszyssko unam marcā in duobus mansis suis; item Andreas Myeruczski⁷ mediam marcā in et super medio manso penes agros Floriani⁸ et maccello carnificum, sito inter maccella Bartholomei⁹ ab una et Nicolai institoris¹⁰ ab alia parte, eundo a parte orientali in maccella carnificum civitatis in manu sinistra; item Gabriel¹¹ mediam marcā in duobus mansis penes mansos Petri mercatoris¹²; item idem Petrus mercator mediam marcā in medio manso, sito in Podlaszne¹³, penes mansos Gabrielis et maccello carnificum tercio, videlicet a fine maccelorum eundo in ipsa maccella ab ortu solis in parte sinistra; item Nicolaus Custosch¹⁴ cognominatus mediam marcā in duobus mansis brevibus in Podlaszne iacentibus, inter agros relicte .. Prosewska¹⁵ et relicte .. Dulkowa¹⁶; item Egidius¹⁷ unam marcā in duobus mansis longis, sitis super Rokytkowka¹⁸ et Brzesziny¹⁹; item Passek Cukla²⁰ in domo sua dicta Carczowski²¹, que est sita penes Albertum Calimmach²², unam marcā monete Pragensis et numeri Polonialis, quadraginta videlicet et octo grossos in quamlibet marcā computando, pro censu annuo sin-

^b salute or.

^c Tak or.

^d Floriani or.

³ Mikołaj Kosisko burmistrz Krzepic.

⁴ Szewc Piotr, Stanisław Potrzask i Jakub Gnyedza radni miejscy.

⁵ Maciej Czajączek (Zajączek) mieszczanin krzepicki.

⁶ Mikołaj Langwara mieszczanin.

⁷ Andrzej Mierucki mieszcz.

⁸ Florian mieszcz.

⁹ Bartłomiej rzeźnik.

¹⁰ Mikołaj kramarz.

¹¹ Gabriel mieszcz.

¹² Piotr handlarz.

¹³ Podlasne część gruntów m. Krzepic.

¹⁴ Mikołaj Kustosz mieszczanin.

¹⁵ Prosewska wdowa, mieszcz.

¹⁶ Dulkowa wdowa, mieszcz.

¹⁷ Idzi mieszczanin.

¹⁸ Rokitkówka część Krzepic.

¹⁹ Brzesziny część Krzepic.

²⁰ Paszek Kukła mieszcz.

²¹ Dom kiedyś Karczowskiego, aktualnie Kukły.

²² Wojciech Kalimmach! mieszczanin.

gulis annis perpetuis temporibus persolvendas super festum beati Martini Confessoris [11 XI] per altaristam predicti altaris, qui pro tempore fuerit, habendas, tenendas, tollendas et pro suis usibus, prout sibi expedire videbitur, convertendas. Quare v(estram r(everendissimam) P(ater-nitatem) humiliter supplicamus, quatenus e. p. predictum altare pro divine laudis gloria et salute animarum dignetur fundare et errigere, census prescriptos eidem ascribere et incorporare ac ad ipsum discretum dominum Sebastianum Laurentii de Wlodzislaw²³ Cracoviensis diocesis, virum utique benemeritum graciosius investire. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum sigillum maius civitatis nostre presentibus est appensum. Actum et datum in Crzepicze, feria quarta in crastino beatorum Philippi [et] Iacobi Apostolorum anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo primo.

Post quarum quidem literarum per prefatos preconsum^e et consules nobis humiliter devoteque extitit supplicatum, quatenus predictam donacionem censuum confirmare altareque in ecclesia parochiali ibidem in Crzepicze fundare et errigere ac ipsos census pro eodem appropriare et incorporare dignaremur iuxta tenorem literarum earundem. Nos igitur Albertus archiepiscopus prefatus, qui in desiderii nostris cum intenta solitudine gerimus, qualiter cultus divinus in Ecclesia Dei temporibus nostris salutaria susciperet incrementa, predictorum preconsum^f et consulum tam piia et tam devocionis zelo plena desideria paterno favore prosequi cupientes, ut ea, que in hac vita devota manus in piis effudit operas, centupla in futuro accipere mereatur. Quodque cultus divinus auctis obsequiis in Ecclesia Dei tanto frequencius per altaris ministros Domino persolvatur, quanto pro expiandis delictis hominum noscitur esse institutus. Predictam donacionem, uti in prescriptis literis describitur, ratam et gratam habentes, altare in predicta ecclesia parochiali beati Iacobi ibidem in Crzepicze ad laudem et gloriam divini nominis et in honorem^g unifici^h Corporis Domini nostri Iesu Christi fundavimus et erreximus per presentes. Census quoque in prescriptis literis descriptos pro ipso incorporavimus ac tenore presencium incorporamus per ministros predicti altaris, qui pro tempore fuerint, tenendos, habendos et percipiendos perpetuis temporibus. Assumentes predictos census ad ius et proprietatem iurisdictionemque ac defensionem ecclesiasticam et detinentes pro deinceps ipsos census vel aliis loco ipsorumⁱ succedere eciam habeanturⁱ. Pro ipsorum quoque non solucione et quavis recuperacione ad forum ecclesiastici iudicis recursus habeatur. Et quia beneficium officio redditur^j acceptum, statuimus et ordinamus pro altarista altaris predicti, qui pro tempore fuerit, sub obediencia plebani predictę ecclesie, tres missas: unam pro defunctis feriis secundis, secundam pro peccatis feriis quartis et terciam de Corpore Christi feriis quintis per singulos annos, singulis septimanis, per se vel per alium, legitime impeditus, teneatur implere et superpelliciatu infra divina officia in ecclesia incedere processionibusque consuetis ecclesie interesse teneatur. Item volumus, quo predictus altarista in loco altaris residenciam personalem faciat. Alioquin si ab eodem infra unum mensem sine licencia nostri vel

^e Tak or.

^f Tak or., por. przyp. e.

^g honore or.

^h Tak or., zob. przyp. c.

ⁱ⁻ⁱ Z powodu starcia tekstu lekcja prawdopodobna.

^j Jak przyp. i-i.

²³ Ks. Sebastian s. Wawrzyńca z Wodzisławia, pierwszy oltarzysta.

successorum nostrorum archiepiscoporum Gneznensium, seu eorum vicariariorum in spiritualibus se absentaverit et monitus redire ac residentiam personalem circa ipsum altare facere renuerit, ipso altari privatus sit ipso facto. Ius patronatus autem eiusdem altaris ipsis proconsuli et consulibus, pro tempore existentibus, perpetuis temporibus volumus remanere. Quiquidem ad ipsum altare, quociens vaccaverit, tenebuntur presentare virum ydoneum, actu presbiterum, non habentem aliud beneficium, qui eodem altari contentus circa ipsum altare residentiam poterit facere personalem. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum presentes nostras fundacionis literas scribe nostrique sigilli appensione iussimus communiri. Actum et datum in Welun, feria secunda in vigilia beatorum Philippi et Iacobi Apostolorum anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo primo. Presentibus honorabilibus et discretis viris: Petro preposito²⁴, Nicolao Stryczek²⁵ canonico ac Petro²⁶ altartista et predicatore ecclesie collegiate Welunensis, necnon Andrea in Byechowo²⁷ Cracoviensis et Sandzivogio in Solcza²⁸ ecclesiarum parrochialium rectoribus nostre diocesis Gneznensis, et aliis quampluribus circa premissa testibus fidedignis.

Per manus Andree de Crosyno²⁹ plebano in Slupcza, vicecancellario curie nostre.

²⁴ Piotr prepozyt wieluński.

²⁵ Mikołaj Stryczek kanonik wiel.

²⁶ Piotr ołtarzysta i kaznodzieja kolegiaty wiel.

²⁷ Andrzej rządca par. Biechów.

²⁸ Sędziwoj rządca par. Solca W.

²⁹ Andrzej z Kruszyna, pleban w Slupcy, wicekanclerz kurii arcybiskupiej.

24

Dekret królewski w sprawie krzywd materialnych wyrządzanych Kościołowi.

Kraków, 31 stycznia 1433

Władysław (Jagiello) król polski i wielki książę litewski poleca starostom oraz innym urzędnikom całego państwa, ażeby przejmowali dobra tych, którzy przez rok trwają w ekskomunice za grabież dziesięcin, jak również za inne krzywdy materialne wyrządzone instytucjom kościelnym. Zwolnienie tychże z sekwestru może nastąpić dopiero po oddaniu należności przez zawinionych względnie przez starostów administrujących tymi dobrami.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 266.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 266.*

^aIn ||nomine Domini amen.|| Wladislaus¹ Dei gracia rex Polonie necnon terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuiavie Lithvanieque princeps supremus, Pome | ranie Russieque dominus et heres etc.

^a Inicjał na wysokość 14 wierszy.

¹ Władysław (II Jagiello) król polski i w. książę litewski w latach 1386—1434.

Ad perpetuam rei memoriam. Et si subditorum nostrorum secularium comodis de benignitate regia libenter intendimus iuraque et libertates ipsorum contra de | testandam malignorum pravitatem tuicionis nostre presidio confovemus, multo magis tamen Regis pacifici Dominatoris gen-
cium, per quem reges regnant et principes dominantur, Ecclesiam sanc-
tam | et personas spirituales et seculares sibi subiectas in iuribus et
libertatibus, a sanctis patribus editis, conservare et tueri convenit et
ipsas ab omni impressionum incursu preservare. Noscat igitur tam pre-
sens etas, quam successura posteritas futurorum, quod quamvis sacris
canonibus salubriter sancctum et lege humana utiliter sit provisum,
quod quicumque princeps sive capitaneus, baro aut miles nobilis, vel
vasallus et generaliter quevis alia persona spiritualis aut secularis, cuius-
cumque status, dignitatis et condicionis existat, decimas, quas sibi Deus
in signum universalis domini pro alimento serviencium reddi censuit,
necnon domos, tributa, castra, villas, opida, municiones, possessiones et
bona ac alias res mobiles et immobiles ad ecclesias et pia ac religiosa loca
personasque ecclesiasticas spectancia ac eciam pauperum hominum in
ipsorum bonis degencium rapuerit, invaserit, occupaverit aut illicite de-
tinuerit, exaccionaverit, talias sive collectas imposuerit seu iniuste im-
pingnoraverit, aut occasione pingnoris aliquid extorserit vel quovis que-
sito colore gravaverit, vel rapi, invadi, occupari, detineri, impingnorari,
exaccionari mandaverit, ordinaverit, seu ratum habuerit aut raptorem,
invasorem, occupatorem, detentoremque illicitum cum re rapta, invasa,
occupata, detenta conservaverit seu in defensionem susceperit, aut in
bonis eisdem notorium dampnum vel manifestam offensam intulerit, nisi
omnia et singula rapta, invasa, occupata seu impingnorata, necnon de
iniuriis et dampnis datis et offensa manifestata condignam emendam
et satisfaccionem impenderit, cum ipsorum complicibus, penis et censuris
ecclesiasticis deberet subiacere. Tamen quia nonnullarum personarum
secularium Regni nostri adeo irrepsit et inolevit iniquitas, quod penas
et censuras ecclesiasticas in et contra tales tam a canone, quam ab ho-
mine promulgatas, animo indurato in sensum dati reprobum ultra an-
num in contemptum clavium sancte matris Ecclesie, animarum suarum
periculum, statutorum predictorum et scandalum christifidelium pluri-
morum sustinere non formidant. Propter quod divine ulcionis gladius
sepius perimit innocentes et nocentes; unde eciam pullulant hereses va-
riaque insurgunt pericula animarum. Nos igitur, qui intensis desideriis
predecessorum nostrorum exemplo, tamquam tutor et conservator iurium,
libertatum et privilegiorum sancte Ecclesie et personarum sibi subiec-
tarum, propagationem libertatis ecclesiastice ex debito affectamus ad
execucionem debitam statutorum huiusmodi procedere cupientes, cum
frustra conderentur leges, nisi execucioni debite demandarentur. Ex quo
eciam, quos timor Dei et mucro spiritualis a malo non revocat, pena
temporalis debet coercere. Presenti nostro regio decreto, de consilio et
unanimi prelatorum et baronorum nostrorum voto, sciencia et assensu,
volumus, decernimus et firmissime et irrefragabiliter perpetuo observare
pollicemur statuimusque et ordinamus, ut dum et quociens aliquis indi-
gena Regni nostri, cuiuscumque status et condicionis existat, propter
raptum decimarum vel aliarum rerum ecclesiasticarum, aut racione
excessuum et criminum quorumcumque, sive eciam ob contumaciam de
non parendo iuri et mandatis sancte matris Ecclesie, sententia excom-
municacionis iuste fuerit innodatus, ipsamque ultra annum legalem per-
tinaciter sustinendo non curaverit ad gremium sancte matris Ecclesie
redire et pro excessu debitam emendam exhibere. Extunc anno huius-

modi elapso, omnia bona eiusdem excommunicati mobilia et immobilia, que tunc possederit, debeant recipi per locorum capitaneos, quibus subiacent, et apprehendi tenenda et possidenda tam diu per capitaneos predictos, quosque per eosdem excommunicatos vel per capitaneos memoratos de huiusmodi bonis dampna et interesse lesis vel iniuriam passis plenarie exsolvantur. Quibus exsolutis bona prelibata prefatis excommunicatis, non nisi absolutis, decernimus, viceversa restituenda per capitaneos prenotatos. Mandamus igitur omnibus et singulis Regni nostri capitaneis, tenentariis, iudicibus et officialibus quibuscumque, quatenus ad compescendam eorumdem excommunicatorum pertinaciam, duriciam et temeritatem claviumque Ecclesie sancte contemptum, premissa nostra regia decreta executioni debite demandetis perpetue et in ewum, tociens quociens per prelatos et alias personas tam ecclesiasticas, quam seculares fueritis requisiti super hoc et moniti. Quodsi prefati capitanei aut tenentarii nostri, pro tempore existentes, in executione premissorum fuerint tardi et negligentes, extunc ipsos per loci ordinarios anathematis gladio volumus et indulgemus feriendos, harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Actum Cracovie, sabbato proximo ante festum Purificacionis^b beate Marie Virginis anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio. Presentibus reverendis in Christo patribus Sbigneo Cracoviensi² et Iobanne^c Chelmensi³ episcopis, necnon magnifico et nobilibus Nicolao de Michalow⁴ castellano et capitaneo, Petro de Pescova Scala⁵ palatino Cracoviensibus, Iohanne Glowacz de Oleschnycza⁶ marschalco Regni Polonie et Iohanne de Coneczpole⁷ ac aliis pluribus militibus nostris dilectis.

Datum per manus reverendorum patrum Iohannis episcopi Wladislawiensis⁸, cancellarii, necnon Wladislai de Opporow⁹ decretorum doctoris, decani Cracoviensis, Sedis Apostolice prothonotarii, vicecancellarii Regni Polonie, nobis sincere dilectorum.

^b Tak or.

^c Iohanni dok.

² Zbigniew (z Oleśnicy) h. Dębno, biskup krakowski w l. 1423—1455, kardynał.

³ Jan (Biskupiec) biskup chełmski w nie ustalonych latach.

⁴ Mikołaj z Michałowa kasztelan i starosta krakowski.

⁵ Piotr z Pieskowej Skaty (Szafraniec) wojewoda krak.

⁶ Jan Glowacz z Oleśnicy, marszałek królestwa.

⁷ Jan z Konięcpola (Konięcpolski).

⁸ Jan (Szafraniec) h. Starykoń, biskup włocławski w l. 1428—1433, kanclerz państwa.

⁹ Władysław z Oporowa h. Sulima, dr dekr., podkanclerzy państwa, biskup włocł. w l. 1434—1449, arcybp gnieźn. i prymas 1449—1453.

Oficjał Bogusław transumuje dokument biskupa Jana zw. Kropidło.

Włocławek, 18 marca 1433

Bogusław (ze Świnek) kanonik oraz oficjał i wikariusz generalny włocławski, na prośbę prałata kustosza włocł. Świętosława s. Alberyka, transumuje dokument wystawiony przez biskupa włocł. Jana zw. Kropidło z daty: Włocławek, 9 lutego 1419 r., który ogłasza, że po zawieszeniu sporu pomiędzy kapitułą katedralną a prał. prepozytem włocł. Mikołajem z Lubania, wspomniany dobrowolnie (ale pod przymusem)

ustąpił ze wsi należących do mensy kapitulnej: Smólsk, Karsk, Popowice, Kucierz, Poklękowo, Biskupice, Plawin, Cieślin i Siutkowo, w zamian za co kapituła darowała mu na czas, w którym nadal będzie prepozytem, wieś Lubanie.

Transumpt ten zredagował w formie instrumentu notarialnego Stanisław s. Budka z Karnkowa, kleryk diec. plockiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 267.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 267.— Archiwum nie posiada oryginału insertu.

^aIn nomine Domini amen. Nos Boguslaus¹ canonicus et officialis Wladislaviensis, vicarius in spiritualibus generalis | reverendi in Christo patris et domini, dni Iohannis² Dei gracia episcopi Wladislaviensis. Univerſis et singulis, presentibus et futuris, ad quos | presentes pervenerint, tenore presentium significamus, quod constitutus coram nobis ac notario publico et testibus infrascriptis | venerabilis vir dominus Swantoslaus Albrici³ custos ecclesie Wladislaviensis, tenens in suis manibus quasdam patentis literas, in pergameno scriptas, reverendi in Christo patris et domini, dni Iohannis⁴ Dei gracia episcopi Wladislaviensis, sanas, salvas et integras, non viciatas, non cancellatas, non abollitas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes, prout prima facie apparebant, exhibuit^b, allegando, quod dictis literis in diversis locis [possessus] sit necessarius; quas secum propter discrimina viarum et alios casus et eventus infortuitos, qui^c evenire possint, deferre^c non potest; supplicando nobis, quatenus easdem literas sibi in publicam formam per notarium publicum transumi, transscribi et exemplari mandaremus, cum interposicione nostre auctoritatis et decreto, ut ipsi transumpto ubique locorum stetur, credatur et plena fides adhibeatur ac si ipse litere originales apparerent. Quarum quidem literarum tenor de verbo ad verbum fuit ac sequitur et est talis:

In nomine Domini amen. Nos Iohannes Dei gracia episcopus Wladislaviensis etc. Notum facimus, quibus expedit, tenore presentium universis, quod in nostra constitutus presencia venerabilis vir dominus Nicolaus de Lubana⁵ prepositus ecclesie nostre Wladislaviensis, sanus mente et corpore, non compulsus non coactus, sed de sua libera et spontanea voluntate cesit et renunciavit liti et cause, per eum mote, venerabilibus viris Iohanni de Newesch⁶ decano ceterisque prelatiſ et canonicis ac capitulo ecclesie nostre Wladislaviensis super villis capitularibus, ad mensam capitularem pertinentibus, salvis expensis in huiusmodi lite fuitis^d et taxatis, ac omne ius et dominium, si quod ad eum racione sue prepositure predictae in villis capitularibus, videlicet Smolsko⁷, Carsko⁸, Po-

^a Inicjał na wysokość 11 wierszy.

^b Tekst uszkodzony i słowo mało widoczne.

^c Na złożeniu tekst mocno wytarty.

^d Tak dok.

¹ Bogusław (ze Swinek) kanonik oraz oficjał i wikariusz gen. włocławski.

² Jan (Szafraniec) biskup włocł. w latach 1428—1433.

³ Świętosław s. Alberyka (Jałbrzyka) prał. kustosz włocł.

⁴ Jan (zw. Kropidło) biskup włocł. w l. 1384—1389, 1402—1421.

⁵ Mikołaj z Lubania (pewnie z rodu Boguszy) prał. prepozyt włocł.

⁶ Jan z Niewiesza (może brat biskupa i kustosza) prał. dziekan włocł.

⁷ Smólsk wieś w parafii Kruszyn.

⁸ Karsk w. na terenie par. Orle.

powicze⁹, Cucerz¹⁰, Poklankowo¹¹, Byskupicze¹², Płowno¹³, Czesslino¹⁴ et Syothlkowo¹⁵ quomodolibet pertinebat, prefatis dominis Iohanni decano ceterisque prelati et canonicis ac capitulo contulit, dedit et perpetuis temporibus ascripsit. Prefati quoque domini Iohannes decanus ceterique prelati et canonici ac capitulum ecclesie Wladislaviensis contulerunt, donaverunt ac cum omni iure et dominio ad ipsum capitulum pertinente ascripserunt tamdiu, quamdiu prefatus dominus Nicolaus de Lubana preposituram obtinet suprascriptam; ita tamen, quod dicto domino Nicolao preposito Wladislaviensi cedente vel decedente prefata villa Lubane cum omni iure et dominio ad prefatos dominos Iohannem decanum ceterosque prelatos et canonicos et capitulum ac mensam capitularem Wladislaviensem libere revertatur. Super quibus cessione, donacione et aliis suprascriptis instrumenta publica sunt confecta, et prout in eisdem instrumentis publicis plenius continetur. Quasquidem cessiones, renunciaciones ac donaciones et ascriptiones suprascriptas ratas et gratas habentes, ipsas auctoritate nostra ordinaria ratificamus et approbamus et tenere presencium confirmamus. In cuius rei^e testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Wladislavie in capitulo generali, ipso die sancte Appolonie Virginis Gloriose anno Domini millesimo quadringentesimo decimo nono. Presentibus ibidem reverendis in Christo patribus et dominis Iacobo Plocensi¹⁶ et Andrea Poznaniensi¹⁷ episcopis, ac venerabilibus viris dominis Petro Wolfram¹⁸ licenciato in decretis, scolastico Gneznensi et Daczbogio cantore Plocensi¹⁹ et aliis quampluribus fidedignis testibus ad premissa.

Ad quasquidem literas sigillum mediocre figure rotunde, in pressula pergameni in medio eiusdem litere, intus de cera rubra, ab extra vero de cera naturali seu alba fuit appensum. In cuiusquidem sigilli medio aquila alas ad volandum quasi habens extentas apparebat. Litere autem circumferenciales in sigillo descripte taliter legebantur: primo crux, deinde: sigillum Iohannis epi Wlad. et ducis Oppolien. Quibusquidem literis sic fideliter transsumptis, transscriptis et in hanc^f publicam formam^f redactis^g fideliter collacionatis, presens transsumptum cum suis originalibus invenimus et repperimus per omnia concordari. Quibus nostram auctoritatem ordinariam interponimus. Propterea decernimus, quod presenti transsumpto ubique locorum stetur, credatur et fides plenarie adhibeatur ac ipse originales litere presentes apparerent. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas seu presens publicum transsumptum instrumentum per circumspectum magistrum Stanislaum²⁰, notarium publicum fideliter transsumi,

^e Tak or.

^{f-f} Dziura na perg., prawdop. było tak.

^g Widać tylko brzegi wyrazu, który mógł brzmieć tak.

⁹ Popowice w. zaginiona w par. Brześć Kuj.

¹⁰ Kucerz w. na ter. par. Lubanie.

¹¹ Poklękowo w. zaginiona.

¹² Biskupice w. w par. Radziejów.

¹³ Pławin w. na ter. par. Jaksice.

¹⁴ Cieślin w. w par. Kościelec.

¹⁵ Siutkowo w. na ter. par. Zbrachlin.

¹⁶ Jakub (z Korzkwi lub z Kurdwanowa) dr dekr., biskup płocki w l. 1396—1425.

¹⁷ Andrzej (s. Łaskarza) dr dekr., biskup poznański w l. 1414—1426.

¹⁸ Piotr s. Wolframa lic. dekr., prał. scholastyk gnieźn.

¹⁹ Dadźbog prał. kantor płocki.

²⁰ Mgr Stanisław s. Budka z Karnkowa kleryk diec. płockiej, not. publ. z ust. ces.

transscribi mandavimus ac nostri officiolatus sigilli appensione iussimus communiri. Acta sunt hec anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio, Indiccione decima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Eugenii divina providencia pape quarti²¹ anno tercio, die vero decima octava mensis Marcii, hora nonarum vel quasi, Wladislavie in domo mee habitacionis. Presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris dominis Wladcone de Sadlno²² et Przibislao de Zaczewo²³ presbiteris, plebanis Wladislaviensis diocesis, testibus ad premissa vocatis et specialiter et rogatis.

Z. N. ^hEt ego Stanislaus Budconis de Carnkowo clericus Plocensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia premissis exhibitioni, petitioni et decreto omnibusque aliis et singulis, dum sic, ut premititur, fierent et agerentur, una cum presentibus testibus presens interfui, eaque omnia sic fieri vidi et audivi. Ideo presens publicum instrumentum ex originalibus suis fideliter transsumpsi et exemplavi, signo et nomine meis solitis consignando, in fidem et testimonium consignando, in fidem et testimonium premissorum²⁴.

^h Inicjał przekraczający wysokość formuły notarialnej.

²¹ Papież Eugeniusz IV rządził Kościołem w l. 1431—1439 (1447).

²² Włodko pleban z Sadlna.

²³ Przybystaw pleban z Zaczewa.

²⁴ Zakończenie formuły wykonane bez uwagi i bez zaznaczenia, że przy dokumencie zawieszono pieczęć oficjła.

26

Potwierdzenie łanu ziemi w Rudzie dzwonnikom wieluńskim.

Wieluń, 21 maja 1438

Wincenty (Kot) arcybiskup gnieźnieński i prymas, w sporze wynikłym pomiędzy czterema dzwonnikami kolegiaty w Wieluniu a tamtejszym prepozytem Piotrem o dwa łany pola w Rudzie, które swojego czasu uprawiali wspomniani dzwonnicy, zawiera odnośnie tego ustny wyrok swojego poprzednika arcybpa Wojciecha (Jastrzębca), który spośród owych włók jedną przyznał plebanowi w Rudzie na utrzymanie jego służby kościelnej, a drugą właśnie tymże dzwonnikom wieluńskim.

Dokument spisał w formie instrumentu notarialnego Jan Rozwora s. Mikołaja z Cielądza, kleryk archidiec. gnieźn.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 275.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 275.— Z powodu uszkodzenia pergaminu i starcia tekstu na jego złożeniach, pewnej liczby słów nie udało się odczytać.

||^a In nomine Domini amen.|| Ut posterorum noticie innotescatur, nos Vincencius¹ Dei gracia sancte ecclesie | Gneznensis archiepiscopus et primas significamus tenore presencium, quibus expedit, universis tam presentibus, quam futuris presencium noticiam ha | bituris, quomodo orto

^a Inicjał ozdobny na wysokość ok. 18 wierszy.

¹ Wincenty (Kot z Dębna) arcybp gnieźn. i prymas w l. 1437—1448.

coram nobis inter Martinum Gregorii figuli, Paulum, Mathiam et Martinum² ministros seu campanatores | ecclesie sancti Michaëlis Wyelunensis ex una ac honorabilem Petrum³ prepositum ecclesie Wyelunensis predictæ de et super duobus mansis agrorum in Ruda⁴, quos alias campanatores ecclesie Wyelunensis predictæ pro tempore existentes colebant, et eorum ratione partibus ex altera materia questionis. Visis et diligenter inspectis actis coram reverendissimo in Christo patre felicis recordacionis Alberto⁵ sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopo et primate, nostro predecessore, acticatis, comperimus, quomodo, dum fuisset inter discretum Martinum⁶ plebanum ecclesie parochialis in Ruda ex una et prefatum prepositum Petrum Wyelunensem super mansis predictis lis exorta, prenominatus reverendissimus in Christo pater dominus Albertus archiepiscopus, noster predecessor, ordinavit verbo, quod unus mansus de predictis duobus mansis ibidem in Ruda, quos alias predicti campanatores coluerunt, remaneat et pertineat pro ministro ecclesie in Ruda. Quem plebanus ibidem in Ruda^b adpresens pro ipso^b possidebat et ministrum eiusdem ecclesie in Ruda sallariare ratione ipsius singulis annis sit astrictus. Alter vero mansus ibidem in Ruda debebit pertinere et spectare ad ecclesiam collegiatam sancti Michaëlis Wyelunensem pro campanatoribus predictis perpetuis temporibus et in ewum. Quamquidem sententiam prenominati domini Alberti archiepiscopi prefati Martinus, Paulus, Mathias et Martinus campanatores ecclesie Wyelunensis prefate, coram nobis iudicialiter constituti, petiverunt per nos ratificari et approbari per presentes. Nos igitur petitione dictorum Martini, Pauli, Mathie et Martini iusta attentia et consona ratione dando, sententiam per rev. dominum Albertum archiepiscopum Gneznensem^c et prenominatum ac nostrum acta, et mandantes duximus ratificandam et confirmandam et^c,^d decernentes dandum robur perpetue firmitatis obtinere^d. In cuius rei testimonium et fidem plenariam presentes nostras literas scribi et per notarium infrascriptum publicum et causarum coram nobis scribam publicari duximus, harumque sigilli appensione iussimus communiri. Actum et datum in Wyelun, in curia nostra archiepiscopali, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo, Indiccione prima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri dni Eugenii⁷ divina providencia pape quarti anno octavo, die vicesima prima mensis^e Maii, hora terciarum vel quasi. Presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Thoma de Strzampyno⁸ Gneznensi et Bodzantha de Iancewo⁹ Lanciciensi canonicis, testibus circa premissa.

^{b-b} Lekcja prawdopodobna.

^{c-c} Luźne wyrazy odczytane z dwóch wierszy uszkodzonych i startych.

^{d-d} Lekcja możliwa.

^e Następuje napisane Iunii, jednak przekreślone.

^f Lekcja prawdop.

² Marcin s. Grzegorza garnarczy, Paweł, Maciej i drugi Marcin dzwonnicy kolegiaty wieluńskiej.

³ Piotr prałat prepozyt kolegiaty wiel.

⁴ Ruda w. par. w diec. częst., ośrodek ziemski i kanonicki przeniesiony do Wielunia.

⁵ Wojciech (Jastrzębiec) dr dekr., arcybp. gnieźn. i prymas w l. 1423—1436.

⁶ Marcin pleban w Rudzie.

⁷ Papież Eugeniusz IV rządził Kościołem w l. 1431—1439 (1447).

⁸ Tomasz ze Strzępinia h. Prus dr dekr., kan. gnieźn., później biskup krak.

⁹ Bodzeta z Juncewa kan. łęczycki.

Z. N. ⁸Et ego Iohannes Roswora Nicolai de Czielac ^{h10} clericus Gneznensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia premissis omnibus et singulis, dum sic, ut premittitur, agerentur et fierent, una cum prenominationis testibus presens interfui eaque omnia et singula premissa sic fieri vidi et audivi. Ideo presentes literas manu propria scripsi et in hanc publicam formam redegi, signo et nomine meis solitis et consuetis, una cum appensione sigilli prenominati reverendissimi in Christo patris domini Vincencii sancte ecclesie Gneznensis [archiepiscopi] et primatis consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

⁸ Inicjal ozdobny przekraczający wysokość formuły not.

^h Lekcja prawdop.

¹⁰ Jan Rozwora s. Mikołaja z Cielądza. kleryk archidiec. gnieźn., not. publ. z ust. ces. oraz pisarz arcybiskupi i tego aktu.

27

Oficjał Świętosław transumuje dokument wydany przez poprzedniego oficjała Macieja dla kol. wikariuszy kat.

Włocławek, 15 czerwca 1439

Świętosław z Wrzący archidiacon, wikariusz w spr. duchownych i oficjał gen. włocławski, na prośbę wicedziekana kolegium wikariuszy katedry włocławskiej Mikołaja, transumuje z akt konsystorskich jednego ze swoich poprzedników oficjała Macieja, z daty: Włocławek, 4 grudnia 1406 r. jego wyrok przyznający tymże wikariuszom prawo do dziesięciny pieniężnej ze wsi Suszyce i Kuperzyn w ziemi dobrzyńskiej przeciwko roszczeniom Jana plebana par. Poszczkwın w diec. płockiej.

Transumpt ten zredagował w formie instrumentu notarialnego Jan s. Jakuba z Izbicy, kleryk diec. włocł.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 276.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 276.

||^aIn nomine Domini amen. Nos|| Swanthoslaus de Wrancza¹ archidiaconus, vicarius in spiritualibus et officialis Wladislaviensis | generalis. Universorum tam presencium, quam futurorum noticiam deducimus presencium per tenorem, quomodo mota dudum coram honorabili domino | Mathia² canonico et tunc officiali Wladislaviensi, antecessore nostro, inter discretum et honorabiles viros Iohannem plebanum in Postrzquino³ | diocesis Plocensis actorem ex una et universos vicarios perpetuos ecclesie Wladislaviensis de et super decima pecuniaria de hereditate Cuperzino⁴ in terra Dobrzinensi situata et ipsius occasione

^a Inicjal ozdobny przekraczający wysokość całego tekstu.

¹ Świętosław z Wrzący archidiacon, wikariusz gen. w spr. duch. i oficjał gen. włocł.

² Maciej kanonik i oficjał włocł.

³ Jan pleban par. Poszczkwın w diec. płockiej. Wieś pod tą nazwą obecnie nie istnieje.

⁴ Kuperzyn w. na ter. par. P. Dzisiaj nie znana.

accusatos^b parte ex alia, materia questionis. Prefatus dominus Mathias canonicus et officialis, predecessor noster, citatis vicariis ad sui presenciam, ad instanciam prenominati Iohannis plebani in Postrzquino, cum eisdem partibus et earum procuratoribus, ad omnes et singulos actus et terminos iudiciales, servatis servandis, ad suam sententiam diffinitivam processit, ipsamque presentibus procuratoribus parciū predictarum et ipsam ferri et pronounciari petentibus, visis omnibus et singulis actis acticatis necnon privilegiis, scripturis et aliis munimentis coram se productis, tulit in scriptis in hunc modum:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et solum Deum pre oculis habentes, in causa que coram nobis vertitur inter discretos viros dominos Iohannem plebanum in Postrzquino Plocensis diocesis actorem ex una et universitatem vicariorum ecclesie Wladislaviensis accusatos parte ex alia de et super proprietate decime pecunialis Suszice⁵ et Cuperzino, visis actis coram nobis acticatis et testium deposicionibus ac instrumentis et privilegiis hincinde productis debite masticatis, per ea que vidimus et cognovimus, et nunc cognoscimus et videmus, dicimus, pronunciamus et diffinimus decimam pecuniam post omnes et singulos mansos in villis seu hereditatibus Suszice et Cuperzino, nullo manso seu agro excepto, fuisse et esse vicariorum ecclesie Wladislaviensis et non plebani in Postrzquino. Et ob hoc eandem decimam pecuniam dictis vicariis ecclesie Wladislaviensis adiudicamus et plebano in Postrzquino abiudicamus, et dictos vicarios ab impetitione dicti domini Iohannis plebani in Postrzquino absolvimus nostra diffinitiva sententia mediante. Sic lecta, lata et in scriptis pronounciata fuit hec sententia diffinitiva per nos Mathiam canonicum et officialem Wladislaviensem anno Domini millesimo quadringentesimo sexto die quarta mensis Decembris hora terciarum, presentibus ibidem Egidio et Nicolao⁶ procuratoribus causarum Consistorii Wladislaviensis.

Nuper tamen, videlicet de anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo nono, die Lune quinta decima mensis Iunii hora vesperarum vel quasi, constitutus personaliter coram nobis honorabilis dominus Nicolaus⁷ vicedecanus et vicarius perpetuus predictae ecclesie Wladislaviensis, suo et dictorum vicariorum Wladislaviensium nominibus petivit sententiam huiusmodi ex actis Consistorii Wladislaviensis sub forma publica instrumenti et sigilli officiolatus appensione sibi per nos decerni. Nos igitur Swanthoslaus archidiaconus, vicarius et officialis predictus Wladislaviensis, petitione ipsius iusta utpote et rationi consona attenta, quodque iusta petentibus assensus non est denegandus, dictam sententiam, nichil addendo ut minuendo quidquid facti mutaret syllabam aut variaret intellectum, per infrascriptum notarium transsumere et transcribere mandavimus, nostrique officiolatus sigilli appensione voluimus communiri. Actum et datum Wladislavie in domo nostre habitacionis, die quinta decima mensis Iunii anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo nono, Indicione secunda, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri dni Eugenii⁸ divina providencia pape quarti anno ipsius nono, hora vesperarum vel quasi, presentibus honorabilibus dominis Martino de Staw⁹ archidiacono Pomoranie et Wla-

^b *Lekcja prawdop.*

⁵ *Suszycze w. w par. P. Obecnie pod tą nazwą nie znana.*

⁶ *Idzi i Mikołaj prokuratorzy Kons. Włocł.*

⁷ *Mikołaj wicedziekan kol. wik. włocł.*

⁸ *Papież Eugeniusz IV rządził Kościołem w l. 1431—1439 (1447).*

⁹ *Marcin ze Stawu archidiak. pomor. w kap. włocł.*

dislao Laskarij de Sarnowo¹⁰ canonicis ecclesie Wladislaviensis, testibus ad premissa vocatis.

Z. N. °Et, ego Iohannes Iacobi de Istbicza¹¹ clericus Wladislaviensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius et coram prefato domino Swanthoslao archidiacono, vicario in spiritualibus et officiali Wladislaviensi causarum scriba. Quia predictis petitioni, transsumpcioni aliisque omnibus et singulis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi; ideo presens instrumentum ex actis Consistorii Wladislaviensis colligens, de mandato dicti domini Swanthoslai archidiaconi et officialis Wladislaviensis manu propria scripsi, publicavi signoque et nomine meis solitis et consuetis, una cum appensione sigilli Officiolatus Wladislaviensis consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum etc.

^c Inicjał przekraczający wysokość formuły not.

¹⁰ Władysław s. Łaskarza z Sarnowa kan. włocł.

¹¹ Jan s. Jakuba z Izbicy, kleryk diec. włocł., not. publ. z ust. ces. i pisarz w. Kons. Włocł.

Fundacja i erekcja wikarii wieczystej w kolegiacie kaliskiej.

Opatówek, 3 lutego 1440

Wincenty (Kot) arcybiskup gnieźnieński i prymas, ustosunkowując się pozytywnie do dokumentu magistratu m. Kalisza, który w całości przytacza, zatwierdza uposażenie nowej wikarii wieczystej w kolegiacie Najśw. Maryi Panny w Kaliszu, zadysponowane testamentalnie przez Piechnę żonę mieszczanina kal. Pieczka (Pieczona), dokonuje urzędowo jej fundacji i kanonicznej erekcji, jedenastej w tym kościele, wreszcie jako pierwszego przy niej wikariusza potwierdza przedstawionego księdza Piotra Bąka bak. sztuk i mansjonarza, a patronat nad nią przyznaje kolegium tamt. wikariuszy.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 277.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 277.*— Z powodu uszkodzenia pergaminu po obu stronach środkowego poziomego złożenia jego prawej połowy, niektórych wyrazów nie udało się odczytać albo tylko z prawdopodobieństwem.

||^aIn nomine Domini amen.|| Nos Vincentius¹ Dei gracia sancte ecclesie Gneznensis archiepiscopus et primas. Ad rei memoriam sempiternam. Cum inter sollicitudines | officii nobis traditi nostra precipua cura esse debeat cultum Divini Nominis per multiplicationem personarum adaugere et animarum saluti postremis^b providere, profecto grato animo nostram talibus studiis auctoritatem inperitur, | quibus huius-

^a Piękny inicjał przekraczający całą wysokość tekstu, zakończony biskupim herbem Doliwa.

^b Tak or.

¹ Wincenty (Kot z Dębna), arcybp gnieźn. i prymas w l. 1437—1448.

modi cultus crescere cernitur et salus animarum exinde procuratur. Proinde noverint tam presentes, quam futuri, quomodo discretus Petrus Bank² artium liberalium baccalarius, mansionarius | ecclesie collegiate sancte Marie Kalisiensis nostre diocesis, in nostra constitutus presencia, nobis humiliter et devote supplicavit, quatenus in eadem ecclesia collegiata sancte Marie Calisiensi vicariam perpetuam, quam honesta Pyechna coniunx providi Petri Pyeczonis³ de Calisch, zelo devocionis ducta, de facultatibus suis ac certis censibus annuis, aput sagaces dominos consules et totam communitatem civitatis Calisch, pro certa summa peccunie emptis et comparatis, dotavit, erigere, confirmare, fundare, privilegium quoque largicionis et emptionis huiusmodi censuum, sigillo prefate civitatis Calisch, de communi cera intus et extra, in pensula pergameni subappedente sigillatum, sanum et integrum, et quod tunc idem Petrus Bank coram nobis in evidenciam prefate devocionis exhibuit et obtulit, ratificare et approbare dignaremur. Cuiusquidem privilegii tenor sequitur et est talis:

Nos consules civitatis Kalisiensis: Henricus Kothlynsky⁴ prothoconsul, Mathias Maczuda, Ianussius Reseling rator, Albertus pelfifex, Paulus Erasmi et Sandiwogius Solczowski recognoscimus vigore presencium, quibus expedit universis harum noticiam habituris, quomodo ex consensu et voluntate unanimi dominorum: senioris consilii .. advocati .. scabiorum, magistrorumque omnium iuratorum artium quarumlibet mechanicarum, totiusque communitatis civitatis nostre predictae Kalisiensis, utilitate suadente, vendidimus tenoreque presencium vendimus octo marcas annui census monete communis, iusto vendicionis et empcionis titulo precedente, modo reempcionis, dum tante fuerimus facultatis, in et super cameris institarum in circulo nostre civitatis sitis et locatis, solvendas atque dandas annis singulis ad quelibet quatuor tempora anni tres fertones scientifico domino Petro Bank artium liberalium baccalario, mansionario ecclesie collegiate beate Marie Virginis in Kalisch et unam sexagenam dominis communitati vicariorum ecclesie predictae, similiter ad quelibet tempora anni singulis annis, testamenti honeste domine Pyechne consortis Pyeczonis vicini nostri, pro fundacione et erectione vicarie in ecclesia beate Virginis predicta, ipsi domino Petro Bank predicto et suis successoribus vicariis vicarie predictae de anno in annum tamdiu, quousque reemendi ipsas octo marcas census predicti consimilibus centum marcis, videlicet quinquaginta marcis latorum grossorum et quinquaginta marcis monete communis in Regno currentis habuerimus facultatem. Racione cuius eciam sexagene per dominos vicarios de eodem testamento recipiende ad singula quatuor tempora, ut prefertur, dominus Petrus Bank vicarius novellus, nomine sue vicarie tali modo fundate, cum communitate dominorum vicariorum prescriptorum, de omnibus censibus, redditibus, testamentis oblacionibus, attributis et adhabuendis^c quibuscumque censeantur nominibus capax et particeps erit cum suis eiusdem vicarie successoribus eviterne. In casu etiam, si dicte octo marce census predicti de iamdictis institarum cameris suplari et solvi non poterint, saltem de mensa aliorum fructuum et proventuum nostri consulatus suplari et solvi tenebuntur. Si eciam

^c attabuendis dok.

² Piotr Bąk bak. sztuk, mansjonarz i nowy wik. wiecz. kolegiaty kal.

³ Piechna żoná Piotra Pieczona mieszczanina kal., która uposażyła nową ołtarie.

⁴ Henryk Kotliński burmistrz oraz radni kaliscy: Maciej Maczuda, Janusz Reseling fryzjer, Wojciech kuśnierz, Paweł s. Erazma i Sędziwoj Solczowski.

non solverimus aut solvere neglexerimus, extunc domini vicarii predicti poterint nos ^dhinc censuris ecclesiasticis compellere ad solvendum^d. Ad que facienda nos submisimus libera voluntate. Que tamen centum marce monete et numeri premissorum tali modo recepte honestis viris Alexio^e, Iohanni Heide⁵ et Clementi^f civibus Wrathislaviensibus redimenda decem marcas census latorum grossorum sunt solute. Tali eciam condicione inter nos mutuo interiecta, ut dum ipsum censum octo marcarum predictarum reemere voluerimus, extunc^g in spacio medii anni ipsis communitati dominorum vicariorum voluntatem nostram ad perquirendum alium censum equevalentem tenebimur significare. In cuius rei testimonium sigillum nostre civitatis maius ex certa nostra sciencia presentibus est appensum. Actum et datum in Kalisch, feria sexta post diem beati Martini proxima anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto.

Nos vero Vincentius archiepiscopus et primas memoratus petitionibus huiusmodi tamquam iustis inclinati, volentes ecclesiam prefatam in Kalisch amplioribus per personarum auctionem insignire honoribus, dicteque Pyechne Pyeczonis dotatrici piam et devotam in perfectum deducere voluntatem, et signanter propter divini cultus et glorie Dei, quam celi enarrant incessanter, augmentum et honorem, predictam vicariam perpetuam in ecclesia collegiata sancte Marie Calisiensis erigimus et fundamus, dictumque privilegium et singula in eo contenta recipimus, admittimus, ratificamus, approbamus et incorporamus, ac in robur perpetue firmitatis confirmamus, decernentes census huiusmodi deinceps ecclesiastice subiacere libertati. Necnon prefatum Petrum Bank tanquam benemeritum eiusdem vicarie taliter per nos erecte perpetuum creamus vicarium, ipsumque collegio et consorcio dominorum vicariorum tam canonicalium, quam aliorum ecclesie prefate Calisiensis adiungimus et aggregamus in Dei nomine per presentes, volentes quatenus ipse Petrus et sui successores, eiusdem vicarie vicarii, cure animarum et divinis officiis tam diurnis, quam nocturnis, cum aliis dicte ecclesie vicariis intendant, ac omnibus et singulis proventibus, oblationibus, redditibus, testamentis et quibusvis distribucionibus ac universis ad universitatem ipsorum dominorum vicariorum undecimique obvenientibus, fructibus. Sunt certi vicarii canonicales et non canonicales eiusdem ecclesie et sunt contenti. Ipsumque^h dominum Petrum Bank et suos successores iuxta vetus privilegium iurisdictioni, coercioni et subieccioni dicti prepositi dicte ecclesie Calisiensis pro tempore existentis subicimus et subponimus. Iusque patronatus et presentandi personam ydoneam ad prefatam vicariam post cessum aut decessum dicti Petri et successorum eius dominis vicariis et eorum universitati ecclesie Calisiensis antedicte reservamus perpetuo et in ewm. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum in Oppathow, die Mercurii tercia mensis Februarii anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo. Presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus viris dominis Thoma de Strzampyno⁶ decretorum doctore, canonico

^{d-d} Tekst uszkodzony, stąd lekcja prawdopodobna.

^e Nazwiska nie odczytano z powodu uszkodz. tekstu.

^f Jak przyp. e.

⁵ Tekst uszkodz. i lekcja prawdop.

^h Następuje litera przekreślona.

⁶ Aleksy, Jan Heide i Klemens mieszczanie wrocławscy.

⁶ Tomasz ze Strzepinia h. Prus dr dekr. i kan. gnieźn., potem biskup krak.

Gneznensis, Iacobo⁷ preposito, Simone canonico Calisiensis et Stanislao Kochnek⁸ vicario perpetuo Lanciensi ecclesiarum, testibus circa premissa.

⁷ Jakub prał. prepozyt, Szymon kan. kaliscy.

⁸ Stanisław Kochnek wik. wiecz. archikol. łącz.

Testament plebana parafii Ożarów.

Wieluń, 15 czerwca 1440

I. N. Mikołaj syn Macieja z Wielunia notariusz publiczny, na prośbę Grzegorza plebana par. Ożarów pod Wieluniem, w obecności świadków, sporządza jego testament, zawierający następujące elementy treściowe: testator oddaje swoje zasoby pieniężne do dyspozycji wybranych przez siebie egzekutorów, którzy mają pościągać od dłużników pożyczone im sumy, przekazać siostrzenicy wskazane kwantum, ufundować mszę za jego duszę i rodziców, poczynić odpowiednie jałmużny, wreszcie zapewnić mu dożywocie.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 278.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 278.*

^aIn nomine Domini amen. Sub anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo quadragesimo, Indicione | tertia, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Eugenii¹ divina providencia pape quarti, anno ipsius nono | die decima quinta mensis Iunii, hora meridiei vel quasi, in domo habitacionis providi viri Martini² incole extra muros | Welunensis civitatis Gneznensis diocesis, in mei notarii publici testiumque infrascriptorum, ad hoc vocatorum specialiter et rogatorum, presenciam constitutus discretus vir Gregorius plebanus de Osarowo³ Gneznensis diocesis, sanus mente existens, licet corpore langvens, sed per omnia fruens bona racione. Animadvertens presentis vite condicionem, statum labescere instabilem, et quomodo omnia, que in hoc mundo sunt, labilia, transitoria et vana sunt, sciensque sibi mortem ex nature coavis^b debito imminere, sed diem et horam ignoramus, quam Dei monitu et informacione voluit piis misericordie operibus prevenire, subscriptum ac laudabile fecit et condidit testamentum, sub revocatione. Sin primi testamenti, quod quondam in villa Osarowo facerit, roboransque hoc presenti instrumento, simul aliud presens testamentum constituit, fecit et solempniter ordinavit suos veros et legitimos executores et fidei comissores et nuncios speciales, videlicet discretos viros Laurenrium Halis⁴, Andream de Crzywarzeka⁵ vicarios ecclesie Welunensis,

^a Inicjal na wysokość 10 wierszy.

^b Tak dok.

¹ Papież Eugeniusz IV rządził Kościołem w l. 1431—1439 (1447).

² Marcin wieśniak mieszkający za murami Wielunia.

³ Grzegorz pleban par. Ożarów w dek. Praszka, testator.

⁴ Wawrzyniec (pewnie) Kalisz czyli z Kalisza, wik. kol. wiel.

⁵ Andrzej z Krzyworzeczki w dek. wiel., wik. kol. wiel.

necnon Mathiam plebanum de Komorznyki⁶. Omnes in solidum ad tollendum, levandum et recipiendum, eius nomine dicti legantis, viginti marcas latorum grossorum a reverendissimo in Christo patre et domino, dno Vincencio^c divina providencia archiepiscopo Gneznensi⁷; item a prudentibus viris consulibus civitatis Welunensis decim marcas; item a Paulo Darmotinuk⁸ viginti marcas; item a Paulo textore⁹ decim marcas civibus Welunensibus; item insuper dictus legans decim marcas sue nepti Catherine¹⁰ legavit dandum. Quibus executoribus, sic per ipsos predictis pecuniis receptis, eidem domino Gregorio, tamdiu quamdiu eum contingerit vivere, sibi pro suis necessariis, tociens et quociens oportunum fuerit, tenebuntur providere. Residuum vero predictarum pecuniarum, si super fuerint, si aliquid in eodem humanitus contingerit, hinc prefati domini executores et fidei commissores pro eisdem pecuniis census ad decantandum maturam missam, seu pro lectura misse, seu pro aliquo alio pio opere, prout ipsis melius videbitur, iuxta inspiracionem ipsis ab Altissimo attributa, pro anima ipsius legantis et suorum progenitorum providere et procurare debeant. Dansque dictus legans dictis suis executoribus et procuratoribus supradictis plenum mandatum et omnimodam potestatem predictas pecunias seu bona per ipsum dominum legantem, ut prefertur, in testamentum perpetuum legata et assignata diffiniendi, ordinandi iuxta inspiracionem divinam, ut supra, ipsis attributam et collatam. Insuper, si opus fuerit, in premissis agendum, litigandum, defendendum, extorquendum et omnia et singula faciendum, exercendum, que in premissis et circa ea necessaria quomodolibet et opportuna, eciam si talia forent, quod mandatum exigant maius speciale alium vel alios, unum vel plures procuratorem vel procuratores substituendum^d, eum vel eos revocandum, tociens quociens ipsis videbitur comodius expedire iudicio sisti et iudicatum solvi. Promisit insuper dictus legans michi notario publico supradicti testamenti legacionem per ipsum factam et ordinatam tenere ratam, gratam atque firmam perpetue, nec controvenire per se nec per aliquam interpositam aliam personam, nec quesito aliquo doli colore. Super quibus omnibus et singulis predicti executores a me notario publico solempniter stipulanti unum vel plura instrumentum seu instrumenta pecierunt^e, tociens quociens ipsis fuerit necessarium ac opportunum. Acta sunt hec anno, indicione, pontificatu, mense, die, loco et hora quibus supra. Presentibus Iohanne¹¹ clerico de Vidawa, Martino¹² sartore, opidano Welunensi, Alberto¹³ de Crzelec, Franciscone¹⁴ de Vidawa clericis Gneznensis diocesis, testibus circa premissa.

Z. N. Et ego Nicolaus Mathie de Welun¹⁵ clericus Gneznensis dio-

^c Vicencio or.

^d substiendum dok.

^e Tak or.

^f Albertum dok.

⁶ Maciej pleban z Komornik w dek. praszowski.

⁷ Wincenty (Kot doliwczyk) arcybp gniezn. i prymas w l. 1437—1448.

⁸ Pawel Darmotinuk.

⁹ Pawel sukiennik z Wielunia.

¹⁰ Katarzyna siostrzenica testatora.

¹¹ Jan z Widawy kleryk gniezn.

¹² Marcin krawiec z Wielunia.

¹³ Wojciech (przypusz.) ze Strzelec, kler. archidiec. gniezn.

¹⁴ Franciszek z Widawy kler. gniezn.

¹⁵ Mikotaj s. Macieja z Wielunia, kleryk archidiec. gniezn., not. publ. z ust. ces. i tego instrum.

cesis, imperiali auctoritate notarius. Quia predictis omnibus legacioni, ordinationi dicti testamenti et aliis omnibus, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, cum predictis testibus presens interfui, eaque omnia et singula fieri vidi, et ea in publicam formam redeg. Hoc presens publicum [instrumentum] manu propria conscribens, consignavi signo et nomine meis solitis et consuetis, rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

Fundacja i erekcja kaplicy i mansjonarii w kolegiacie warszawskiej.

Zbików, 3 marca 1441

Andrzej (z Bnina) biskup poznański, na prośbę Anny księżnej mazowieckiej wdowy (po ks. Januszu I), która wystawiła i wyposażyła kaplicę w kolegiacie św. Jana Chrzyciela w Warszawie oraz udotowała — przy współudziale arcybiskupa gnieźnieńskiego Wincentego (Kota) i biskupa płockiego śp. Stanisława (Pawłowskiego) — dziesięcinami mające przy niej powstać kolegium mansjonarzy, eryguje wspomnianą kaplicę ku czci Trójcy Przenajświętszej, Wniebowzięcia NMP i św. Anny, a przy niej siedmiu mansjonarzy. Jego dokument wymienia przywileje i obowiązki księży mansjonarzy, poddaje ich pod zarząd własnego precentora, a w sprawach ważniejszych pralata dziekana kolegiaty, przyznaje prawo prezentowania beneficjatorów panującemu księciu warszawskiemu a inwestyturę temuż dziekanowi.

Dokument w formie instrumentu notarialnego zredagował Jan s. Jana z Niechanowa, kleryk archidiec. gnieźn.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 279.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 279.*— *Dziury i szczeliny w pergaminie utrudniają odczytanie tekstu.*

||^aIn nomine Domini amen.|| ^bAd perpetuam rei memoriam. ^cAndreas Dei gracia episcopus Poznaniensis¹ universis tam presentibus, quam futuris noticiam presencium habituris, tenore presencium significamus, | quomodo inter alias sollicitudinis nostre curas id precipue officio nostro opponitur pastorali, ut cultum divinum, quantum^d posse nostro valemus, augeamus, ad quod utique, Deo adiuvante, totis nostris excubiis prompto animo intendimus, non hesi | tantes nos in eo singulare et benedignum Altissimo exhibere famulatum. Cum itaque serenissima princeps domina Anna ducissa Mazowie² etc., fide integra et zelo pure devocionis accensa, cupiens bona temporalia sua, a Deo sibi collata, sic | salubriter et provide dispensare, ut tandem per ea vitam eternam possit conquirere, capellam in ecclesia sancti Iohannis Baptiste collegiata War-

^a Inicjał ozdobny na wysokość 30 wierszy.

^b Inicjał ozdobny skierowany ku górze.

^c Jak pod b.

^d Tak dok.

¹ Andrzej (z Bnina) h. Łódzia, biskup poznański w l. 1439—1479.

² Danuta Anna c. Kiejstuta ks. lit., wdowa po Januszu I ks. mazowieckim, zm. w r. 1448.

schowiensi ad honorem Sancte et Individue Trinitatis, Assumpcionis Beatissime Virginis Marie et sancte Anne muro opere decenti edificari procuravit, eamque ornamentis, apparatus et clenodiis pro decore divinorum illustravit, proventibusque et stipendiis in decimis competenter dotari obtinuit. Quam quidem capellam per eam edificatam et, ut inferius deducetur, studio et opera suis dotatam, per nos auctoritate nostra ordinaria erigi, confirmari ac dotacionem huiusmodi "ipsi capelle" incorporari et annecti, septem quoque numero personas sub titulo mansionariorum perpetuorum in decus¹ eiusdem capelle in ea poni et de novo institui instancius rogavit. Nos itaque huiusmodi dotacione pro eadem capella et ministris eius mansionariis facta, diligentissime calculata et ex literis efficacibus super ea confectis, quas hic volumus habere pro insertis, competentem esse cognoscentes; considerantes etiam et in animo recensentes reverendissimi ac reverendi in Christo patrum dominorum Vincencii Dei gracia sancte ecclesie Gneznensis archiepiscopi et primatis² ac Stanislai beate memorie episcopi Plocensis³, qui pro tam pio et salubri opere consumando sua favorabilia prestiterunt presidia, videlicet manipulares decimas post araturas omnium et singulorum rusticorum et incolarum in hereditatibus Mlodinye⁴ et in Bucosno⁵ Nicolai, in qua parochialis ecclesia consistit, in districtu Radomiensi; item totam decimam manipulem in Corithnicza⁶ in sexaginta mansis cuiuslibet grani et seminis, etiam cum decima lini; item in hereditatibus Dzbunye⁷, Kanthi⁸ et Czirznice¹⁰, in districtu Czechonowiensi sitis, omnes decimas manipulares cuiuslibet grani et seminis, etiam cum decima lini prenotati patres ad predictam capellam donaverunt, sicut ex eorum literis desuper confectis clare docti sumus, et eas similiter hic volumus habere pro insertis. Nos itaque tam pio et salubri affectioni ipsius domine Anne ducisse satisfacere volentes, tum etiam infrapetentibus assensus non est denegandus, potissime tamen ubi cultus divini cernitur salutaris esse profectus et augmentum, memoratam capellam per ipsam dominam Annam ducissam edificatam et, ut premissum est, dotatam, Christi nomine invocato, ad honorem Omnipotentis Dei, Assumpcionis Beatissime Virginis Marie et sancte Anne erigimus et fundamus per presentes. In eaque septem numero personas spirituales et actu presbiteros pro mansionariis sive ministris eiusdem capelle titulo perpetuo ponimus, instituimus et ordinamus. Dotacionem quoque premissam pro ipsa capella et ministris sive mansionariis eius, ut premissum est, factam, fines tamen diocesum non tangendo, nostra ordinaria auctoritate et decreto pro prefata capella et ministris suis sive mansionariis appropriamus, invisceramus, annectimus et incorporamus, ipsamque dotacionem in ius et proprietatem et defensionem ecclesiastice libertatis assumimus, decernentes ipsam exnunc ecclesiasticam computari et ecclesiastice subiacere libertati, gaudereque omni emunitate⁹

²⁻² Słowa napisane 2 razy.

¹ Z powodu ubytku w tekście lekcja prawdop.

² Tak dok.

³ Wincenty (Kot z Dębna) h. Doliwa, arcybp gnieźn. i prymas w l. 1437—1448.

⁴ Stanisław (Pawłowski) h. Roch, biskup płocki w l. 1425—1439.

⁵ Młodynie w. na ter. par. Bukówno.

⁶ Bukówno wtedy w. Mikołaja, par. w dek. przytyckim.

⁷ Korytnica w. w par. Witów k. Piotrkowa Tryb.

⁸ Dzbonie w. na ter. par. Opinogóra w dek. ciechanowskim.

⁹ Kąty miejsc. tamże.

¹⁰ Czernice w. tamże.

ecclesiastica, qua bona omnium ecclesiarum gaudere debent atque gaudent. Quoque super dotacione huiusmodi et eius occasione ad forum iudicii ecclesiastici, tociens quociens ingruerit necessitas, recurratur. Verumque beneficia, sicut claret, dantur propter officia, ideo, ne dicte capelle ministri sive mansionarii supervacue videantur uti stipendiis suis, decernimus presentibus, ut idem mansionarii, qui fuerint pro tempore, horas de Beata Virgine, eciam matutinis, vespers, completorio et missa in eadem capella hora competenti alternatim decantare. Et nichilominus quilibet eorum, dumtaxat preter ebdomadarium illius septimane, qui tunc suo occupabitur officio, tres missas, iam ipsis specificatas, in qualibet septimana in aliquo altari eiusdem capelle legere teneantur et circa ipsam capellam seu eorum mansionarias residenciam facere sint astricti personalem, nonnisi quoque ex licencia et indulto eorum superioris, videlicet decani Warschowiensis¹¹, ex causis rationabilibus per unum tantum mensem aut infra licitum erit se ab ea absentare. Nichilominus tamen quilibet in sui absencia teneatur aliquem ydoneum dare presbiterum, qui onera sua interim in cantu portabit et divinis. Preterea, ut eosdem mansionarios continuo vigeat fraternitas, amor et caritas nutriat sincera, statuimus, quod omnes mansionarii predicti in una demorentur domo, quam ipsa domina Anna ducissa constituit ipsis ordinandam, et mensam communem habeant statui ipsorum congruentem. Et, ne alter alterius strepitu tempore dormiendi excitetur et ad iracundiam aut contumeliam contencionemve exinde provocetur, dormiendum hora a sacris canonibus instituta conveniant. Demum, ut inter ipsos mansionarios ordo floreat perduretque iugiter laudabilis, neque ipsa capella per inadvertenciam eorum pericliter in rebus sive clenodiis suis, volumus et statuimus, ut unus inter ipsos de eorum gremio precentor fiat tamdiu sustinendus in officio suo, quamdiu redderit se constantem et studiosum in eodem. Alias, ipso deside in officio suo comperto, deponatur et alter loco sui detur, qui conveniencius poterit intendere huic officio. Ipse vero sic destitutus precentor, sicut prius fuit, mansionarius habeatur. Qui quidem ipsorum precentor calices, ornatus, cruces, clenodia et alias quaslibet res prenotate capelle in sua habebit et habere debet custodia. Verum, ut tanto melius suo possit intendere officio, duas marcas currentis pecunie ultra totalem sortem aliorum mansionariorum, de proventibus ipsorum comunibus, habere et percipere debet. Cui eciam precentori, tamquam eorum superiori, in omnibus licitis et honestis, et precipue que dicte capelle respiciunt decorem, cantum et honorem, parere debent et sint astricti. Rursus mansionarii prenotati vinum et ceram pro candelis de dictis ipsorum decimis seu comunibus proventibus providere et comparare pro dicta capella teneant et sint obligati annis singulis, temporibus eviternis. Postremo, ne insolencia aut excessu unius alter eorum exemplatus corrumpatur, decano ecclesie Warschowiensi pro tempore existenti prefatos mansionarios iuxta qualitatem excessuum penis pecuniariis et censuris ecclesiasticis corrigendi, cohercendi et puniendi plenam damus potestatem. Per hanc tamen concessionem nostram non recedimus a iurisdicione nostra ordinaria quoad mansionarios memoratos. Item statuimus, decernimus et ordinamus, quod, postquam aliquam mansionariam ex prescriptis mansionariis quommodo vacare contingerit, extunc capitulum ecclesie Warschowiensis personam ydoneam et alias actu presbiterum ad eandem mansionariam taliter vacantem debet eligere et eam prefate domine Anne ducisse,

¹¹ *Prałat dziekan kolegiaty warsz. w diec. poznańskiej.*

quamdiu feliciter aget in humanis, ipsa autem ab hac luce sublata, illustrissimo nato suo domino Boleslao Dei gracia duci Mazovie¹² etc., tamquam dictarum mansionariarum patrono, aut successoribus suis, nominare, quam tunc prefata domina ducissa seu dominus dux memoratus, aut sui successores, domino decano Warschowieni, cui exnunc prefatos mansionarios instituendi de mansionariis predictis omnimodam damus facultatem, presentabit investiendam. Item decernimus, quod, postquam, Deo permittente, aliquem seu aliquos ex mansionariis predictis decedere contingeret decedere intestatum, volumus, ut talium derelicta in comune mansionariorum predictorum cedant, solutis tamen prius ex eis debitis defuncti, si que de iure fuerint solvenda. Que derelicta ipsi mansionarii convertere debent in usum seu proventuum suorum augmentum, prout ipsis videbitur utilius expedire. In quorum omnium et singulorum premissorum presentes nostras ereccionis predictarum mansionariarum literas per notarium nostrum infrascriptum scribi et publicari, nostrique sigilli maioris appensione iussimus comuniri. Datum et actum in Sdbicowo¹³, in curia nostra episcopali, in cubilulo domus superioris eiusdem curie anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo, Indicione quarta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Eugenii divina providencia pape quarti¹⁴ anno ipsius decimo, die vero Veneris tercia mensis Marcii, hora vesperorum vel quasi. Presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus dominis: Nicolao de Sobotha¹⁵ custode, Iohanne de Drzewicza¹⁶ archidiacono Warschowieni in ecclesia Poznaniensi, Szwanthoslao¹⁷ decretorum doctore custode, magistro Iohanne de Lissow¹⁸, Iohanne et Clemente,¹⁹ Warschowienis ecclesiarum canonicis et prelatiis, testibus circa premissa.

Z. N. ^hEt ego Iohannes Iohannis de Nyechanowo²⁰ clericus Gneznen-sis diocesis, imperiali auctoritate publicus notarius et coram prefato reverendo in Christo patre domino Andrea Dei gracia episcopo Poznaniensi huius negotii scriba. Quia predictis ereccioni, fundacioni, onerum impositioni aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, agerentur et¹ fierent, una cum prenominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi. Ideo presens ereccionis premissis instrumentum manu mea propria scripsi et in hanc publicam formam redegii, signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli prefati domini episcopi, de sciencia et mandato suo speciali, consignavi in fidem omnium et singulorum premissorum.

^h Inicjal przekraczający wysokość formuły not.

¹ Spójnik użyty 2 razy.

¹² Bolesław IV ks. mazowiecki, wnuk książąt spod 2.

¹³ Zbików wieś k. Pruszkowa.

¹⁴ Papiież Eugeniusz IV rządził Kościołem w l. 1431—1439 (1447).

¹⁵ Mikołaj z Soboty prał. kustosz poznański.

¹⁶ Jan z Drzewicy archid. warsz. w katedrze pozn.

¹⁷ Świętosław prał. kustosz kolegiaty warsz.

¹⁸ Jan z Lisowa prał. scholastyk (magister) warsz.

¹⁹ Jan i Klemens kanonicy kol. warsz.

²⁰ Jan s. Jana z Niechanowa, kleryk archidiec. gnieźn., not. publ. z ust. ces. i red. nin. dok.

Restytucja pól Stępina Niwa farze w Gąbinie.

Gąbin, 16 czerwca 1441

Ziemowit V książę rawski, sochaczewski i gostyniński zwraca kościołowi parafialnemu w Gąbinie i jego zarządcy pola zw. Stępina Niwa na przedmieściu gabińskim, razem z ogrodnikami i stawem, które uprzednio on sam względnie jego przodkowie odjęli tamtejszemu kościołowi.

Oryginal: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 281.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 281.

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Semovithus Semovithi Dei gracia dux Mazowie¹ Russieque princeps, necnon terrarum Rawensis, Sochaczewiensis, Gostinensis, Mszczonoviensisque heres et dominus Zudaczeviensis etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis, presentibus et futuris harum noticiam habituris, quoniam, quamvis ab ecclesia nostra Gambynensi per inductionem hominum arwm alias Stampyna Nywa² nuncupatum, in suburbio eiusdem civitatis iacens, cum ortulanis in eodem arvo residentibus atque cum piscina in Curzastruga³, inter prefatum arwm et civitatem predictam iacente removeramus, cognoscentes tamen, quoniam prefatum arwm una cum ortulanis in eo residentibus et piscina supradicta ad prefatam ecclesiam Gambynensem ab antiquis spectabat, prout et spectat iuxta omnem eius dimensionem temporibus, freti consilia virorum et dominorum nostrorum consiliariorum⁴, ipsum eidem ecclesie, cum ortulanis in eo residentibus et piscina predicta, restituimus et ascribimus, appropriantes perpetuo cum omni iure et dominio, quo ipsis ecclesia prefata ab antiquo fruebatur, nichil iuris aut proprietatis illic pro nobis et nostris successoribus reservantes, ita late et longe, prout in suis dimensionibus ab antiquo continentur, per ipsam Gambynensem ecclesiam eiusque rectores pro tempore existentes predictum arwm, cum ortulanis et piscina predictis atque spectantibus universis, perpetuo tenendum, habendum, fruendum et possidendum atque pro usibus eiusdem ecclesie meliorandum quovismodo. In cuius rei testimonium sigillum nostre maiestatis presentibus est appensum. Datum in Gambyno, feria sexta crastini Corporis Domini anno incarnationis eius millesimo quadringentesimo quadragesimo primo. Presentibus strenuis et nobilibus dominis: Adam de Ziczsko⁴ castellano, Sassino de Szczawyno⁵ iudice, Thoma alias Syestrzenyecz⁶ capitaneo nostris Gostinensibus, necnon

¹ Tekst wytarty — lekcja prawdop.

² Ziemowit V s. Ziemowita IV książę mazowiecki i ruski, dziedzic ziem rawskiej, sochaczewskiej, gostynińskiej, mszczonowkiej, pan żydaczowski, zm. w 1442 r.

³ Stępina Niwa, część przedmieścia Gąbina.

⁴ Kurzastruga rzeczka płynąca pomiędzy Gąbinem a St. Niwą.

⁵ Adam z Żytska? kasztelan gostyniński.

⁶ Sasin ze Szczawina sędzia gost.

⁷ Tomasz zw. Siostrzeńcem starosta gost.

Gothardo Babsky⁷ curie nostre cancellario, cui premissa dedimus in commisso, et allis multis nostris fidedignis. Per manus Gregorii⁸ notarii.

⁷ Gotard Babski, pewnie ksiądz, kanclerz książęcy.

⁸ Grzegorz, przypusz. ksiądz, notariusz kancel. książęcej.

Andrzej z Łyszkowic potwierdza zachwiany wyrok Stanisława z Karnkowa, wydany na plebana Mikołaja z Inowrocławia.

Kruszwica, 10 lipca 1441

Andrzej z Łyszkowic pralat dziekan kolegiaty kruszwickiej św. Piotra — na polecenie papieża Eugeniusza IV przytoczone z kolei w całości w swoim wyroku — do którego zaapelowała kapituła włocławska, po tym jak (zmarły już) Stanisław z Ujścia rzekomy oficjał gnieźnieński uwolnił Mikołaja Pierzchałę rektora kościoła par. w Inowrocławiu od placenia tejże kapitule rocznie 6 kóp groszy za użytkowanie jej wsi prebendalnej Popowice, przyznanego tejże wyrokiem (również nie żyjącego wtedy) Stanisława s. Budki (z Karnkowa) pral. archidiacona kruszwickiego, potwierdza wyrok wspomnianego pralata, wykonany następnie przez czterech egzekutorów.

Dokument ten w formie instrumentu notarialnego spisał Maciej s. Bratosza z Niestuszewa, kleryk diec. włocł.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 284.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 284.*

|| Andreas || de Lyskowicze¹ decanus Cruswiciensis, iudex commissarius cause et partibus infrascriptis per Sedem Apostolicam specialiter deputatus. Universis et singulis dominis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, scolasticis, | cantoribus, succentoribus, thesaurariis, custodibus, sacristis, tam katedralium, quam collegiatarum canonicis parrochialiumque ecclesiarum rectoribus seu locatenencium eorundem, plebanis, viceplebanis, capellanis curatis et non curatis ceterisque presbiteris, | clericis, notariis et thabellonibus publicis quibuscumque per civitatem et dyocesim Wladislaviensem ac alias ubilibet constitutis et eorum cuilibet in solidum, ad quem vel ad quos nostre littere pervenerint, seu qui presentibus fuerint requisiti salutem | in Domino et nostris, ymmo verius apostolicis, firmiter et humiliter obedire mandatis. Litteras comissionis sanctissimi in Christo patris domini Eugenii divina providencia pape quarti², eius vera bulla plumbea in cordula canapi more Romane Curie dependente, salvas et integras, non viciatas nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes nobis per honorabilem dominum Wladislaum de Sarnowo³ ca-

¹ Andrzej z Łyszkowic pralat dziekan kruszwicki i sędzia apostolski.

² Papież Eugeniusz IV rządził Kościołem w l. 1431—1439 (1447).

³ Władysław z Sarnowa kanonik i prokurator kapituły włocławskiej.

nonicum Wladislaviensem, procuratorem venerabilium dominorum prepositi, decani, archidiaconi, scolastici, cantoris, custodis prelatorum et canonicorum totiusque capituli ecclesie Wladislaviensis coram notario publico et testibus presentatas nos recepisse noveritis huiusmodi sub tenere:

Eugenius episcopus, servus servorum Dei dilecto filio decano ecclesie sancti Petri Cruschwiciensis Wladislaviensis dyocesis salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis dilecti filii prepositus, decanus, archidiaconus et capitulum ecclesie Wladislaviensis monstravit, quod licet olim ipsi Nicolaum Pirzchala⁴ rectorem parrochialis ecclesie in Iuveni Wladislavia Wladislaviensis dyocesis, qui annuam pensionem sex sexagenarum latorum grossorum ex causa legitima solvere tenebatur, eisdem et de illa eis satisfacere recusabat, coram Stanisla⁵o Budkonis archidiacono sancti Petri Cruschwiciensis dicte dyocesis iudice et commissario, per venerabilem fratrem nostrum Wladisla⁶um episcopum Wladislaviensem specialiter deputato, non ex delegacione apostolica traxissent in causa. Idemque iudex, cognitis huiusmodi cause meritis et iuris ordine observato, prefatum rectorem ad solvendum pensionem eandem preposito, decano, archidiacono et capitulo prefatis per suam diffinitivam, que nulla provocacione suspensa in rem transunt, iudicatam sententiam condemnasset sibi⁷que mandasset, ut pensionem ipsam infra certum peremptorium tunc expressum terminum preposito, decano, archidiacono et capitulo solveret antedictis. Ipsumque rectorem pensionem huiusmodi infra dictum terminum, et eciam post, solvere non curantem excomunicacionis sententia innodasset, ipsumque postmodum fecisset excomunicatum publice crescenti contumacia minciari. Tamen Stanislaus de Uscze⁷, qui se gerit pro officiali Gneznensi false asserens, a quodam conficto sufficienti eidem Nicolao, ut asserebat, ab eodem episcopo illato gravamine fuisse per eundem Nicolaum in causa huiusmodi appellatum et se iudicem inter partes ipsas existere competentem, excepcionis rei iudicate per prepositum, decanum, archidiaconum et capitulum predictos proposita non admissa, prefatum Nicolaum, eidem sentencie non parito nec de parendo prestita caucione, excomunicacionis sententiam relaxavit eandem. Quare dicti prepositus, decanus, archidiaconus et capitulum, quancito id ad eorum pervenit noticiam, sencientis exinde indebite se gravari, ad Sedem Apostolicam appellarunt. Quocirca discrecioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, sentencias ipsas diffinitivas videlicet, sicut est iusta, per censuram ecclesiasticam, excomunicacionis vero, sicut racionaliter est, prolata, facias auctoritate nostra, usque ad satisfaccionem condignam, appellacione remota, firmiter observari. Datum Florencie anno incarnationis Domine millesimo quadringentesimo tricesimo nono, Idibus Octobris, pontificatus nostri anno nono.

Post quarum quidem litterarum presentacionem et recepcionem fuimus per prefatum dominum Wladisla⁶um procuratorem dictorum dominorum capituli Wladislaviensis debita cum instancia requisiti, quatenus ad execucionem earundem procedere, litterasque citatorias canonicas et adversus discretum Nicolaum plebanum in Iuniwladislavia discernere dignaremur. Nos vigore comissionis predictae in causa huiusmodi rite et legitime procedere cupientes, ad predictorum dominorum capituli

⁴ *Mikołaj Pierzchała rektor kościoła par. w Inowrocławiu.*

⁵ *Stanisław s. Budka (z Karnkowa) śp. prał. archidiacon kruszw.*

⁶ *Władysław (z Oporowa, Oporowski) biskup włocł. 1433—1449.*

⁷ *Stanisław z Ujścia rzekomy oficjal gnieźnieński.*

ecclesie Wladislaviensis, principalium in predicta comissione principaliter nominatorum instanciam, discretum dominum Nicolaum Pirzchala, rectorem ecclesie parrochialis in Iuniwladislavia dyocesis Wladislaviensis, exadverso principalem in eadem comissione nobis presentata principaliter nominatum, ad dicendum et excipiendum quicquid verbo vel in scriptis contra supradictam comissionem dicere seu excipere vellet, nostris patentibus citacionum litteris citari mandavimus et fecimus ad certum terminum peremptorium et competentem. Quoquidem termino adveniente comparuit iudicialiter coram nobis honorabilis dominus Paulus⁸ canonicus Wladislaviensis, procurator wenerabilium et honorabilium dominorum capituli ecclesie Wladislaviensis, de cuius procuracione et mandato nobis constabat et constat legitimis documentis, acusavitque contumaciam dicti Nicolai plebani nichil dicentis contra comisionem nobis, ut premittitur, presentatam. Exadverso prefatus Nicolaus plebanus in Iuniwladislavia coram nobis comparens quasdam pretensas excepcionis contra rectum et iurisdictionem nostram obtulit petens easdem admitti. Nos prefato domino Paulo procuratori capituli instanti et petenti terminum ad replicandum et demum ipsi Nicolao ad duplicandum successive statuimus. Et consequenter, servatis servandis in eadem causa, non obstantibus excepcionibus dicti Nicolai, pronunciamus nos iudicem dictis partibus fore competentem. Et demum alio termino per nos eidem Nicolao prefixo, circumspetus magister Iacobus de Trzebochowo⁹ procurator, et procuratorio nomine wenerabilium dominorum capituli ecclesie Wladislaviensis, de cuius procuracionis mandato constabat nobis sufficienter, iudicialiter comparens, citacione reproducta et debite executata, coram nobis accusavit contumaciam eiusdem Nicolai plebani in Iuniwladislavia, nichil dicentis contra appellacionem dictorum dominorum capituli Wladislaviensis, prout tunc terminum requirebat, et pro iustificatione appellacionis eiusdem partis sue et rescripti prefati certis scripturas, instrumenta publica, iura et munimenta realiter in scriptis, ipso Nicolao presente et contra prefata iura et munimenta nichil excipere volente. Nos eadem habentes pro recongnitis^a, iustis, notis et sigillis^b tamquam iusta et legitima habemus. Et consequenter summariam petitionem pro parte dicti capituli ecclesie Wladislaviensis tenoris infra-scripti protulit et produxit:

Petit procurator et procuratorio nomine wenerabilium virorum dominorum prepositi, decani, archidiaconi et capituli Wladislaviensis per vos dominum decanum iudicem et commissarium a Sede Apostolica specialiter deputatum vestramque sententiam pronunciarum, decerni et declarari, per olim Stanislaum de Wscze assertum officialem Gneznensem in quadam pretensa causa cuiusdam pretensi gravaminis Nicolao Pirzchala asserto rectori ecclesie parrochialis in Iuniwladislavia, per reverendum in Christo patrem dominum Wladislaum episcopum Wladislaviensem, ut asserebat, illato male et inique vel saltim nulliter fuisse processum. Ipsiusque processum necnon absolucionem dicto Nicolao Pirzchala contra rem iudicatam et in prejudicium dictorum dominorum capituli Wladislaviensis sibi per eum impensam cassandam et annullandam fore, cassari et annullari debere ac pro parte dictorum dominorum capituli Wladislaviensis a dicto olim Stanislaum de Wscze asserto officiali ipsiusque processu prefato bene fuisse et esse provocatum et appellatum, necnon pari vestra sententia pronunciarum, decerni et declarari sen-

⁸ Paweł kan. i prok. kapituły włocł.

⁹ Mgr Jakub z Trzebuchowa prokurator kapituły włocł.

tenciam diffinitivam per olim venerabilem Stanislaum Buthkonis archidiaconum Cruschwiciensem, iudicem et commissarium per dictum reverendum patrem Wladislaum episcopum Wladislaviensem, per ipsius patentes litteras de et super annua pensione sex sexagenarum inter partes predictas datum et deputatum, latum in rem transmissa iudicatum et debite executioni fuisse demandatam et processus necessarios per eum fuisse decretos et fulminatos, eosdemque processus et omnia inde secuta per vos ratificandos fore et ratificari debere, ac contra prefatum Nicolaum Pirzchala processus ultiores decernendos per vos fore, ipsumque cogendum et compellendum ad parendum dicte sentencie realiter et effectu, et per vos compelli viis iuris et remediis opportunis, salvo iure addendi, minuendi etc. et de expensis factis et fiendis protestatur, ut fuit et est moris. Tandem vero die et hora infrascriptis comparuit iudicialiter coram nobis prefatus magister Iacobus de Trzebochowo rector ecclesie parochialis in Chelmce¹⁰ procurator predictus, procuratorio nomine quo supra, citacione a nostro iudicio emanata et per nos decreta reproducta debite executata, acusavit contumaciam dicti Nicolai non comparentis et in ipsius contumaciam sentenciam pro se et pro dicta parte sua in scriptis per nos ferri et promulgari instanter postulavit. Nos tandem Andreas de Lyskowicze decanus Cruschwiciensis, iudex et commissarius antedictus, visis per nos primitus et diligenter inspectis omnibus et singulis actis acticatis, instrumentis et scripturis in huiusmodi causis habitis, et que pro iustificacione comissionis predicte sufficiebant et necessaria videnda et examinanda fuissent, de consilio iurisperitorum et assensu, quibus de huiusmodi cause meritis relacionem plenariam fecimus et fidelem, ad nostram ferendam et promulgandam sentenciam duximus procedendum et processimus, eamque per ea, que vidimus et cognovimus in contumaciam dicti Nicolai non comparentis, licet diucius ultra horam consuetam expectatum, in scriptis tulimus et promulgavimus ac presentibus ferimus et promulgamus in hunc modum:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et habentes pre oculis solum Deum, de iurisperitorum consilio, per hanc nostram sentenciam, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, declaramus et decernimus olim Stanislaum de Uszcze assertum officialem Gneznensem excepcionem de re iudicata pro parte dominorum prepositi, decani, archidiaconi et capituli Wladislaviensis de et super annua pensione sex sexagenarum coram eo propositam admittere denegasse, maleque et inique fuisse et esse processum, ipsiusque processum ac pretensam absolucionem Nicolao Pirzchala in preiudicium rei iudicate dictorum dominorum capituli Wladislaviensis impensum, quatinus de facto processit, cassandum et annullandum fore, et cassamus et annullamus ac pro parte dictorum dominorum capituli Wladislaviensis a dicto Stanislaode Uszcze asserto officiali et ipsius processu ac absolucione pretensa ad Sedem Apostolicam bene fuisse et esse provocatum et appellatum, necnon pari nostra sententia, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, decernimus et declaramus sentenciam diffinitivam olim venerabilis domini Stanislai Buthkonis archidiaconi Cruswiciensis, iudicis et commissarii, per reverendum patrem dominum Wladislaum episcopum Wladislaviensem inter prefatos dominos capitulum ecclesie Wladislaviensis et Nicolaum Pirzchala assertum rectorem ecclesie parochialis in Iuniwladislavia de et su-

^a Tak dok.

^b Raczej powinno być sigillatis.

¹⁰ Chelmce parafia pod Kruszwicą.

per annua pensione sex sexagenarum in rem transmissa iudicatam et debite executioni demandatam, ipsiusque processus per eum decretos, fulminatos et executos ratificandum fore et ratificamus ac ipsum Nicolaum ad parendum ipse sentencie cogimus et compellimus ac condemnamus, processus olim dicti Stanislai Buthkonis reagravandos fore et reagravamus, loca in quibus idem Nicolaus moratur et ad que devenit, quamdiu moram in eisdem traxerit, ecclesiastico subicimus interdicto. Quod interdictum observari volumus tamdiu, quousque dicte sentencie dicti olim Stanislai Buthkonis paritum fuerit realiter et cum effectu. Prefatumque Nicolaum Pirzchala in expensis propterea coram nobis legitime factis condemnandum fore et condemnamus. Quamquidem nostram sentenciam et presentes nostras litteras, omniaque et singula in eis contenta, vobis omnibus et singulis supradictis, quibus has nostras litteras dirigimus, intimamus, insinuamus et notificamus ac ad vestram et cuiuslibet vestrum noticiam deducimus et deduci volumus per presentes. Vobis nichilominus et vestrum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub excomunicacionis pena, quam in vos et quemlibet vestrum, trina trium dierum duntaxat, canonica monicione premissa, ferimus in hiis scriptis, si in exequendis mandatis nostris huiusmodi, ymo verius apostolicis, negligentes fueritis ac rebelles. Districte precipientes mandamus, quatinus mox, dum pro parte dictorum dominorum capituli Wladislaviensis fueritis requisiti vel alter vestrum fuerit requisitus, itaque in hiis exequendis unus alium non expectet nec alter pro alio se excuset. Prefatum Nicolaum Pirzchala rectorem ecclesie in Iuniwladislavia iuxta tenorem litterarum executorialium et processuum inde secutorum dicti olim domini Stanislai Buthkonis archidiaconi Cruschwiciensis, iudicis per reverendum patrem dominum Wladislaum episcopum Wladislaviensem dictis partibus deputati, excomunicatum et aggravatum, per nos vero nunc reagravatum publice coram christifidelibus alta et intelligibili voce, campanis pulsatis, candelis accensis et ipsis extinctis in terramque proiectis denunciatis et denunciare curetis singulis diebus dominicis et festivis, facientes ipsum in cibo, potu, salutacione, empcione, vendicione, via, foro, igne, aqua, balnei, hospicii que, recepcionis et quovis actu christifidelium arcibus evitatis; removens ipsum a divinis officiis et ecclesiasticis sacramentis, penitencia morientis duntaxat excepta, ecclesiastica sepultura sit sibi specialiter interdicta. Et nichilominus civitates, villas, castra, opida, predia et alia loca, ad que dictus Nicolaus Pirzchala plebanus in Iuniwladislavia venerit et quamdiu in eisdem locis moram traxerit, ecclesiastico supponimus interdicto. Quodquidem interdictum vobis et cuilibet vestrum inviolabiliter precipimus observare tamdiu, donec predicte sentencie dicti olim domini Stanislai Buthkonis archidiaconi Cruschwiciensis per dictum Nicolaum paritum fuerit realiter et cum effectu et a nobis vel a nostro superiore absolucionem meruerit obtinere. Diem vero executionis presencium et quicquid in premissis feceritis per vestras patentes litteras aut instrumenta publica, horum seriem seu designacionem in se continentes seu continencia, remissis presentibus, nobis intimetis. Volumus autem presentem nostrum processum circa dictos dominos capitulum ecclesie Wladislaviensis vel procuratorem ipsorum remanere, et non per vos nec per quemlibet alium preter ipsorum dominorum voluntatem detineri. Contrarium vero facientes sentenciis excomunicacionis volumus subiaccere. Copiam tamen mandamus fieri de premissis tam^o petentibus sumptibus

^o Powinno być eam.

petencium et expensis. In quorum omnium fidem et testimonium omnium premissorum presentes nostras litteras scribi et publicari meique^d sigilli appensione mandavimus communiri. Lecta et data fuit hec sententia per nos Andream de Lyskowicze decanum Cruschwiciensem, iudicem predictum in domo habitacionis nostre Cruschwicie anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo, Indicione quarta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Eugenii divina providencia pape quarti anno ipsius undecimo, die Lune X mensis Iulii, horis terciarum vel quasi. Presentibus wenerabilibus et honorabilibus viris dominis: Swanthosla¹¹ archidiacono et officiali Wladislaviensi, Nicolao de Nyewyesch¹² preposito, Petro¹³ archidiacono Cruschwicisibus et Iohanne Swethlik¹⁴ plebano in Straschewo, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Z. N. °Et ego Mathias Brathosy de Nestoschewo¹⁵ clericus Wladislaviensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius. Quia predictis sentencie pronunciacioni, declaracioni aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, agerentur et fierent una cum prenomi-natis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi. Sed aliis negociis prepeditus per alium scribi procuravi, meque huic manu propria subscribens, in hanc publicam formam redegem, signo et nomine meis solitis et consuetis, una cum sigilli appensione wenerabilis viri domini Andree decani Cruschwiciensis, comissari consignandum in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

[Na zakładce z prawej strony:] Ego Iohannes¹⁶ vicarius perpetuus Wladislaviensis, protunc ebdomadarius, sum executus presens mandatum publice in choro ecclesie Wladislaviensis die Martis prima mensis Augusti [1 VIII], in signum cuius sigillum proprium subappendi.

[Na odwrocie pergaminu:] Ego Stanislaus¹⁷ vicarius Cruschwycziensis presens mandatum sum executus feria secunda proxima Ad vincula sancti Petri Apostoli ante festum [31 VII].

[Niżej powyższego:] Et ego Paulus¹⁸ vicarius in Luniwladislavia sum executus presens mandatum die dominico proximo post festum Omnium Sanctorum [5 XI] infra horas vesperorum. Licet tamen est et fuit decretum in sacra sinodo Lanciciensi¹⁹: nemini obedisse nec exequisse; et alium processum ratione neutralitatis²⁰. Sed ego tamen filius obediencie exesecor², et in signum huius et evidenciam faciendam sigillum meum subappendi etc.

[Na drugim rogu odwrocia:] VII die Octobris [7 X] per me Petrum²¹ plebanum Brestensem execucio presentis mandatis facta est, una cum sigilli appensione.

^d Tak dok.

^e Inicjal przekraczający wysokość formuły not.

^f Tak dok.

¹¹ Świętosław (z Wrzący) prał. archidiałkon i oficjał włocł.

¹² Mikołaj z Niewiesza prał. prepozyt kruszw.

¹³ Piotr prał. archidiałkon kruszw.

¹⁴ Jan Swietlik pleban ze Straszewa.

¹⁵ Maciej s. Bratosza z Niestuszewa, kleryk diec. włocł., not. publ.

¹⁶ Jan wikariusz wiecz. katedry włocł.

¹⁷ Stanisław wikariusz kolegiaty kruszw. św. Piotra.

¹⁸ Paweł wikariusz (pozwanego) z Inowroclawia.

¹⁹ Nie wiadomo który synod łeczycki ma na myśli wik. Paweł.

²⁰ Z treści widać, że wik. Paweł wolałby nie być egzekutorem dok. skazującego jego proboszcza.

²¹ Piotr pleban z Brzeźcia (Kuj.).

Przeniesienie wsi Dziewa z prawa polskiego na niemieckie (magde-burskie).

Obóz wojskowy k. Pozomu (Węgry), 4 lutego 1442

Władysław król polski i węgierski, na prośbę notariusza kancelarii polskiej Wojciecha z Chomiąży, kanonika kolegiaty zamkowej (królewskiej) św. Wita w Kruszwicy, przenosi jego wieś prebendalną Dziewa w pow. inowrocławskim z prawa polskiego na niemieckie w odmianie magdeburgskiej. Przy tej okazji określa przywileje i obowiązki sołtysa i mieszkańców oraz rezerwacje monarsze.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 285.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 285.— Pewne części nieczytelne.

||^aIn nomine Domini amen.|| Ad perpetuam rei memoriam. Nos Wladislaus¹ Dei gracia Hungarie, Polonie, | Dalmacie, Croacie, Rascie, Serevie etc. rex, necnon terrarum Cracovie, Sandomirie, Syradie, Lancicie, Cuyavie, Lithvanie princeps, Pomeranie Russieque dominus et | heres etc.^b Significamus tenore presencium, quibus expedit universis, presentibus et futuris harum noticiam habituris, quomodo ad petitionem iustam honorabilis et nobilis | Alberti de Chomanscha², prebendarii sancti Viti ante castrum Crusficiense, notarii aule nostre, sincere nobis dilecti, villam prebende sue predicte nostre collacionis Dzewa³ vocatam in terra et districtu Iumiwladislaviensi sitam, prout in suis metis longe lateque ab antiquo limitata consistit, de iure Polonico in Theutunicum, quod Maydburiense dicitur, transferrimus perpetue duraturum, removen-
tes ibidem omnia iura Polonica, modos et consuetudines univesas, que ipsum ius Theutunicum, ut sepe, perturbare consueverunt absol-
vimus. Insuper eximimus et perpetue liberamus omnes kmethones et singulos predicte ville incolas ab omni iurisdicione et potestate omnium Regni nostri pallatinorum, castellanorum, capitaneorum, iudicum, subiu-
dicum, camerariorum ceterorumque officialium et ministerialium eorun-
dem, ut coram ipsis vel ipsorum aliquo pro causis parvis sive magnis, puta furti, incendii, homicidii, membrorum mutilacionis seu quib-
usvis aliis^c enormitatibus efficaciter^d cittati minime respondebunt, nec pecuniarias^e penas solvere tenebunt^d. Kmethones et incole ville dicte^e et hoc se in reddenda iusticia negligens factus et remissus, tunc non aliter quam suo iure Theutunico predicto^f querulantibus respondere sit astrictus. In causis autem criminalibus et capitalibus superius expres-

^a Inicjal przekraczający wysokość całego tekstu.

^{b-b} Lekcja prawdop.

^c Lekcja prawdop.

^d W ubytku pergaminu następował krótki wyraz.

^e Następuje 1¹/₃ wiersza tekstu odnoszącego się do sołtysa, prawie w całości na złożeniach wytarta i wyblakła.

¹ Władysław (Warneńczyk) król polski od 1434, węgierski od 1440 r., poległ w 1444.

² Wojciech z Chomiąży kanonik kolegiaty zamkowej św. Wita w Kruszwicy, notariusz królewski.

³ Dziewa wieś prebendalna kan. Wojciecha w par. Pieranie, dek. inowr.

satis scolteto⁵ ville iamdicte iudicandi, sinandi, puniendi et condempnandi plenam damus tenore presencium facultatem, prout hocipsum ius Theutunicum in omnibus suis punctis, condicionibus, articulis et clausulis postulat et requirit, iuribus tamen nostris regalibus semper salwis. Harum, quibus sigillum nostrum mediocre est appensum, testimonio literarum. Datum ante Pozomum⁴ in exercitu campestri, die dominico proximo ante festum sancte Dorothee Virginis Gloriose, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo. Presentibus hiis testibus magnificis, strenuis nobilibusque: Luca de Gorka⁵ pallatino Poznaniensi, Laurencio Zaramba de Kalinowa⁶ castellano Siradiensi, Petro Palas⁷ succamerario Cracoviensi, Petro Scora de Gay⁸ iudice Poznaniensi, Clemente Czolek de Byelany⁹, Michaële de Branitze¹⁰ et aliis fidedignis quamplurimis. Per manus magnificorum Iohannis de Conieczpole¹¹ cancellarii [et] Petri Woda de Szczekocziny¹² vicecancellarii Regni Polonie.

¹ Następują 1—2 słowa starte.

² Dok. scoltetus. ■

⁴ Obóz wojskowy na Węgrzech k. miejsc. Pozomum.

⁵ Łukasz z Górki (Górka) woj. poznański.

⁶ Wawrzyniec Zaramba z Kalinowy kaszt. sieradzki.

⁷ Piotr Pałasz podkomorzy krakowski.

⁸ Piotr Skóra z Gaju sędzia pozn.

⁹ Klemens Ciołek z Bielani.

¹⁰ Michał z Branitz.

¹¹ Jan z Konieczpola (Konieczpolski) kanclerz królestwa.

¹² Piotr Woda ze Szczekocin podkanclerzy król.

Wikariusz gen. Maciej z Raciążka transumuje dokument fundacyjny ołtarza Niep. Poczęcia NMP w katedrze.

Włocławek, 9 kwietnia 1442

Maciej (Racht) z Raciążka kanonik i wikariusz gen. włocławski, na prośbę wikariusza wiecz. katedry włocł. Andrzeja z Głuszyny, transumuje dokument wystawiony przez biskupa włocł. księcia Henryka, z daty: Włocławek, 13 sierpnia 1392 r., który, za zgodą swej kapituły, sprzedał wicekustoszowi Mikołajowi z Kowala za 26 kóp groszy wieś mensy biskupiej Czerniewice w dystrykcie kowalskim. Z powyższej sumy część została przeznaczona na pokrycie dachu nad chórem kapłańskim w świątyni, a reszta na fundację tamże ołtarza Niepokalanego Poczęcia NMP. Po śmierci ks. Mikołaja ołtaria przeszła na kolegium wikaryjskie.

Transumpt ten w formie instrumentu notarialnego zredagował Jan s. Jakuba z Izbicy, kleryk diec. włocławskiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 286.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 286.

||^aIn nomine Domini amen. Nos || Mathias de Raczansz¹ licenciatus in decretis, canonicus vicariusque in spiritualibus reverendi in Christo

^a Inicjał na wysokość 25 wierszy.

¹ Maciej z Raciążka (Raciążka) lic. dekr., kanonik i wik. gen. włocławski.

patris et domini dni Wladislai² Dei gracia episcopi Wladislaviensis. Universis et singulis tam presentibus, quam futuris, quibus expedit, per hoc presens publicum instrumentum volumus fore notum, quomodo discretus dominus Andreas de Gluschina³ vicarius perpetuus ecclesie Wladislaviensis coram nobis constitutus, producto quodam privilegio reverendi ac venerabilis in Christo patris et domini Henrici⁴ divina et Apostolice Sedis [gracia] electi, confirmati Wladislaviensis | ecclesie, sano, salvo et integro, non viciato nec in aliqua sui parte, ut apparebat, suspecto, exposuit, qualiter dicto privilegio ipse dominus Andreas et etiam vicarii ecclesie Wladislaviensis necessario uti in iudiciis et extra haberent. Timens ne casu fortuito hinc et hinc inter se dictum privilegium porrigendo et eo fruendo corrumpatur aut violetur quoquomodo, nobis humiliter supplicavit, quatinus dictum privilegium ex suo originali per notarium publicum ad cautelam futurorum transsumere et transscribere ac exemplari cum appensione decreti nostri mandaremus. Nos igitur prefati domini Andree petitionibus, utpote iustis et rationi consonis annuentes, privilegium huiusmodi ex ipsius originali per infrascriptum notarium, nichil addendo vel minuendo, quod facti mutaret substanciam aut variaret intellectum, de verbo ad verbum transsumere et transscribere ac exemplari, necnon sigilli nostri appensione communiri mandavimus, decernentes auctoritate ordinaria, quod eidem transsumpto in iudiciis et extra stetur per omnia et credatur fidesque plenaria adhibeatur, ac si litere originales apparerent. Cui quidem privilegio duo sigilla: unum rotunde, intus de rubea, ab extra vero de comuni [cera]. In cuius medio clipeus duas aviculas tamquam aquilas ad volandum aptas et quatuordecem lapides quadratos contenti cernebantur. Literęque circumferenciales legebantur, cruce anteposita, hoc modo: S. Henrici Dei gracia episcopi Wladislavien. Aliud vero sigillum maius, oblonge figurarum, in toto de comuni cera. In cuius medio ymago coronata, puerum in sinistra et pomum in dextera manibus gestans, sedere super duas bestias, de quarum faucibus flosculi duo procedebant. Sub cuius etiam ymaginis pedibus tres imagines complosis manibus genitulate apparebant. Litere vero circumferenciales ducte, stella anteposita, legebantur tali modo: Mater misericordie, salva capitulum Wladislavien. ecclesie. Tenor dicti privilegii sequitur in hec verba:

[*następuje dokument biskupa Henryka, z daty: Włocławek, 13 sierpnia 1392 — druk. Chodyński: Wikariusze, Dok. nr 3*].

Super quibus omnibus et singulis prefatus dominus Andreas petivit publica instrumenta etc. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum presentes literas per notarium publicum infrascriptum scribi et publicari, nostrique sigilli appensione mandavimus communiri. Actum et datum Wladislavie in domo nostre habitacionis, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo, Indicione quinta, die vero Lune nona mensis Aprilis, hora terciarum vel quasi. Presentibus honorabili et discreto Stanislao de Lancicia⁵ baccalaureo arcium rectore scholarum ecclesie Wladislaviensis, Marco clerico⁶ et Nicolao de Raczansz⁷ laico, testibus circa premissa vocatis specialiter et rogatis.

² Władysław (z Oporowa, Oporowski) h. Sulima, dr dekr., biskup włocł. 1433—1449.

³ Andrzej z Gluszyny wikariusz wiecz. katedry włocł.

⁴ Henryk książę lignicki, bp włocł. w l. 1389—1398.

⁵ Stanisław z Łęczycy bak. sztuk, rektor szkoły kat. we Włocławku.

⁶ Marek kleryk (diec. włocł.).

⁷ Mikołaj z Raciąza (Raciążka), świecki.

Z. N. ^bEt ego Iohannes Iacobi de Istbicza⁸ clericus Wladislaviensis diócesis, publicus imperiali auctoritate notarius. Quia predictis privilegii productioni, expositioni, transsumpcioni aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur una cum prenomi- natis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi. Ideoque presentes literas de mandato dicti domini Mathie de Raczansz vicarii in spiritualibus in publicam formam redigens, manu propria scripsi, signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli ipsius domini Mathie appensione^c consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus etc.

^b Intencją przekraczający formułę not.

^c Wyraz niepotrzebnie powtórzony.

⁸ Jan s. Jakuba z Izbicy kler., diec. włocł., not. publ. z ust. ces.

Ekskomunika na władze miejskie Brzegu n. Odra.

Kraków, 13 czerwca 1443

Mikołaj s. Spicymira z Krakowa, dr dekretów, prałat kantor krakowski oraz sędzia i podkonserwator praw Uniwersytetu Krakowskiego, poprzez proces sądowy okłada karą ekskomuniki władze miasta Brzegu w diecezji wrocławskiej z powodu uporczywego niestawienia się przed jego sądem (w Krakowie) w sprawie prowadzonej przeciwko nim z powództwa Jerzego s. Jerzego Sworca z Krakowa, kanonika kruszwickiego i kieleckiego, studenta Akademii. (Z braku anteriorów nie wiadomo jakich praw dochodził tenże student wobec miasta Brzegu).

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 287.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 287.— Nie publikuję późniejszych zmian w tekście dokumentu i uwag na marginesie.

||Magister Nicolaus Spiczimiri|| de Cracovia¹ decretorum doctor, cantor ecclesie Cracoviensis, fructuum, reddituum et proventuum | in Regnò Polonie Camere Apostolice debitorum collector, iudex et succonservator iurium, bonorum et privilegiorum venerabilium, honorabilium et circumspectorum virorum dominorum | rectoris, doctorum, magistrorum, retorum, suppositorum seu scolarium Inclite Universitatis Studii Cracoviensis, per venerabilem patrem dominum Dominicum² divina paciencia | abbatem monasterii Clarethumbæ ordinis Cisterciensis Cracoviensis diocesis, iudicem et conservatorem principalem a Sede Apostolica delegatum specialiter subdelegatus. Honorabilibus et circumspectis viris dominis vicariis perpetuis seu ebdomadariis ecclesie collegiate Bregensis³ Wrathislaviensis diocesis, ceterisque presbiteris curatis et non

¹ Mistrz Mikołaj s. Spicymira z Krakowa, dr dekr., prałat kantor krakowski, kolektor świętopietrza w królestwie, sędzia i podkonserwator praw Akad. Krak.

² Dominik opat Cystersów w Mogile, sędzia i konserwator praw Uniw. Krak.

³ Brzeg m. n. środkową Odrą, wtedy w diec. wrocławskiej.

curatis, clericis et thabellionibus publicis per et infra civitatem et diocesim Wrathislaviensem ac alias ubilibet constitutis, presentibus requisitis, salutem in Domino et nostris huiusmodi, ymmo verius apostolicis, in omnibus humiliter obedire mandatis et fidem in comissis indubiam adhibere. Literas comissionis et subdelegacionis prefati venerabilis patris domini Dominici abbatis, iudicis et conservatoris antedicti principalis, in pergameno scriptas, eius vero sigilli rotunde figure, intus de rubra, ab extra vero de communi cera, in pensula pergameni subappendenda, sigillatas, sanas, salvas et integras, ac omni prorsus vicio et suspicione carentes, nobis pro parte dictorum dominorum rectoris, doctorum, magistrorum et scholarium Universitatis Studii Cracoviensis antedictae exhibitas et presentatas nos cum ea, qua decuit, reverentia recepisse, noveritis. Quarum totum et integrum tenorem in processu citacionis cause inter partes infrascriptas premisimus et inseri fecimus^a. Nichilominus de eodem fidem indubiam facere dispositi fecimus et faciemus tempore et loco opportunis. Harum igitur comissionis et subdelegacionis literarum vigore et auctoritate quamvis spectabiles et circumspecti viri^b magistratus gremium^b: proconsules, consules, iurati totaque communitas civitatis Bregensis Wrathislaviensis diocesis ad nostram, ad instantiam honorabilis viri domini Georgii Georgii Sworc de Cracovia⁴ Cruschwiciensis et Cyelciensis ecclesiarum collegiatarum canonici, in predicta Inclita Universitate Studii Cracoviensis scholaris et studentis, per literas certi tenoris citatorias, ab auditorio nostro emanatas, ad terminum seu diem infrascriptum legitime et peremptorie citati et citata fuerint et fuerit presenciam. Tamen in eo termino nec per se, nec per aliquem eorum seu ipsius procuratorem seu syndicem minime parere curaverint et curaverint, seque contumaciter absentaverint et absentaverint, huiusmodi termino minime satisfaciendo. Comparuit tamen idem honorabilis dominus Georgius Georgii Schworc. Per circumspectum magistrum Iohannem de Zneyna⁵ procuratorem suum legitimum, qui citacionem nostram huiusmodi debite executam reproduxit, et contumaces predictos^b magistratus gremium^b, proconsules, consules, iuratos ac ipsam communitatem dicte civitatis Bregensis contumacem, non comparentes et non comparentem, nec terminum huiusmodi satisfaciendum nec satisfaciendum instantius accusavit, petens ipsos et ipsam, prout erant et erat merito, per nos contumaces et contumacem reputari et pronunciari, literasque executorias et contumacie infrascriptas in forma solita et consueta decerni. Nos itaque magister Nicolaus Spiczimiri cantor ecclesie Cracoviensis, iudex et suconservator memoratus, attendentes requisicionem prefati magistri Iohannis, procuratoris dicti domini Georgii iuri fore et esse consonam, prefatos^b magistratus gremium^b, proconsules, consules et iuratos totamque communitatem memorate civitatis Bregensis, citatos et citatam et ultra plures dies et tempus consuetum diucius expectatos et expectatam, non comparentes nec comparentem, nec termino huiusmodi satisfaciendum ac satisfaciendum, contumaces et contumacem, prout erant et erat, merito reputavimus et pronunciamus reputavimus et pronunciamus in hiis scriptis. Vobis omnibus et singulis executoribus suprascriptis in virtute sancte obediencie et sub excommunicacionis pena, quam in vos et vestrum quemlibet, terna trium dierum monicione canonica previa, ferimus et promulgamus in hiis scriptis, nisi feceritis, que vobis distincte precipiendo mandamus et auctoritate apostolica iniun-

^a *Następuje wyraz nie odczytany.*

^{b-b} *Lekcja prawdop.*

gimus, quatinus prefatos ^bmagistratus gremium^b, proconsules, consules et iuratos ac sepedictam^c communitatem civitatis Bregensis, citatos et citatam, non comparentes nec comparentem, contumaces et contumacem sic excommunicatos et excommunicatam vestris in ecclesiis publice infra missarum vestrarum solemniam, coram plebis multitudine ad audienda divina congreganda, voce vulgari et intelligibili, singulis diebus dominicis et festivis nuncietis et denunciatis ac nunciare et denunciare curetis tamdiu, donec a nobis absolucionis beneficium meruerint obtinere, aut vos aliud districtius habueritis in mandatis. De die vero execucionis presentis processus et quidquid feceritis in premissis, nos per vestras patentes literas aut instrumenta publica, horum senem^d in se continentes aut continencia, per annotationem seu per subscriptiones formales presentibus annotatas, remissis presentibus, reddatis cerciores. Volumus tamen copiam fieri de premissis, eam petentibus et habere volentibus, petencium quidem sumptibus et expensis. Absolucionem vero omnium et singulorum, qui prefatam nostram excommunicationis sententiam quoquomodo incurrerint seu incurrerit, nobis aut superiori nostro tantummodo reservamus. Datum Cracovie in domo habitacionis nostre, die Martis tredecima Iunii anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo tercio, nostro maiori, quo in huiusmodi causis utimur, sigillo presentibus subappenso. Nicolaus Petri de Wislicia^e notarius.

^c sepedictum dok.

^d Tak dok., może powinno być sensum?

⁴ Jerzy s. Jerzego Sworc z Krakowa, kanonik kruszwicki i kielecki, stud. Uniw. Krak., powód w nin. procesie.

⁵ Mgr Jan ze Znina, prokurator kan. Sworca.

⁶ Mikołaj s. Piotra z Wiślicy, notariusz tej sprawy.

36

Kompromis pomiędzy kapitułą wrocławską a proboszczem inowrocławskim.

Wrocławek, 26 maja 1444

I. N. Jan s. Jakuba z Izbicy notariusz publiczny sporządza dokument (instrument), mocą którego kapituła kat. wrocławska i rektor kościoła par. w Inowrocławiu Mikołaj (Pierzchala), prowadzący długotrwały spór o czynsz należny kapitule z jej wsi Popowice, powierzają rozstrzygnięcie sprawy wybranym przez siebie arbitrom: Jakubowi s. Jaszczolda prepozytowi, Ściborowi archidiakonowi i Janowi kustoszowi — plockim. Obydwie procesujące się strony powinny się stawić w Plocku z potrzebnymi dokumentami w dniu 19 czerwca 1444 r. Strona, która nie przybędzie na to posiedzenie, wypłaci drugiej stronie 10 grzywien. Potem zaś obie strony mają się zastosować do orzeczenia sędziów arbitrów.

Oryginał: Wrocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 289.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. poł. XV w., dok. 289.

^aIn nomine Domini amen. Sub anno nativitatis eiusdem millesimo

^a Intycjał na wysokość 18 wierszy.

quadragesimo quadrage | simo quarto, Indiccione septima, die vero Martis vicesima sexta mensis Maii, hora | vesperarum vel quasi, in domo venerabilis domini Swanthoslai de Wrancza¹ archidiaconi, vicarii | in spiritualibus et officialis Wladislaviensis, circa ecclesiam Wladislaviensem sita, meique notarii publici et testium infrascriptorum, ad hoc vocatorum et rogatorum, presencia, constituti personaliter venerabilis et honorabilis domini; Petrus de Crampa² prepositus, suo ac venerabilium et honorabilium dominorum: Swanthoslai archidiaconi, Iohannis custodis³, Iarandi⁴, Iohannis Gorsky⁵, Cristini⁶, Pauli⁷, Mathie licenciati in decretis^{7a} et Martini⁸ canonicorum ibidem presencium capitulariter congregatorum ac tocius capituli ecclesie Wladislaviensis nominibus ab una, et Nicolaus rector⁹ ecclesie parrochialis in Iuniwladislavia diocesis Wladislaviensis partibus ab altera. Volentes, ut dicebant, parcere litibus et expensis super omnibus et singulis controversiis, quas habent super annua pensione sex sexagenarum de villa Popovicze¹⁰ et eius occasione, amicaliter sponte de bona ac matura deliberacione omnes, ipsorum in venerabiles dominos Iacobum Iaszoldi¹¹ prepositum, si et in quantum circa ecclesiam cathedralem Plocensem presens fuerit, Stiborium archidiaconum¹², vicarium in spiritualibus et officialem, necnon Iohannem custodem¹³ Plocensem, absentes tamquam presentes, tamquam in arbitros arbitratores, laudatores et amicales compositores compromiserunt de alto et basso. Itaque quelibet pars predicta coram prefatis dominis arbitris arbitratoribus et amicalibus compositoribus in Ploczka¹⁴, sub pena decem marcarum parti comparenti per partem non comparentem irremissibiliter solvenda, cum omnibus et singulis iuribus et munimentis, quibus uti voluerint, feria sexta proxima post octavas Corporis Christi¹⁵ nunc venturas compareant. Que partes dictam penam in se sponte assumpserint. Dederuntque prefate partes dictis dominis arbitris plenum mandatum, liberam et omnimodam potestatem, ut in premissis omnibus et singulis possint simpliciter et de plano, sine strepitu iuris et figura iudicii cognoscere, examinare iura parcium et amicaliter componere, et auditis dictis partibus ac earum iuribus et allegacionibus, plenius discussum fine amicali terminare, laudare et sentenciare, sicut eis melius videbitur expedire, presentibus infrahinc et festum beate Margarethe¹⁶ nunc venturum dumtaxat valiturum. Promiseruntque dicte partes sibi invicem non coacte, non compulse, ut aliquo errore seducte, sed spontanee, libere, solempni stipulacione previa, stare, parere et obedire dictorum dominorum arbitratorum laudo, penis, arbitrio, precepto, pronunciacioni sentencie per ipsos facte aut faciende; huiusmodi factis, pronunciaciis, diffinitis et prolatiis stare et ea recipere,

¹ Swiętosław z Wrzący archidiacon, wikariusz gen. i oficiel włocławski.

² Piotr z Krępy prałat prepozyt włocł.

³ Jan prał. kustosz włocł.

⁴ Jarand kanonik włocł.

⁵ Jan Górski kan. włocł.

⁶ Krystyn kan. włocł.

⁷ Paweł kan. włocł.

^{7a} Maciej lic. dekr., kan. włocł.

⁸ Marcin kan. włocł.

⁹ Mikołaj (Pierzchala) rektor kościoła par. w Inowrocławiu.

¹⁰ Popowice w. w par. Brześć (Kuj.).

¹¹ Jakub s. Jaszczolda prał. prepozyt płocki.

¹² Scibor prał. archidiacon ploc.

¹³ Jan prał. kustosz ploc.

¹⁴ Plock.

¹⁵ Dzień 19 czerwca 1444 r.

¹⁶ Dzień 13 lipca 1444 r.

emologare et approbare in omnibus punctis et clausulis ac in nullo per se vel alium, directe vel indirecte repugnare et contradicere. Si vero aliqua pars secus fecerit, vel in aliquo contra premissa seu aliquod premissorum contravenerit, aut quomodolibet attemptaverit, eadem pars huiusmodi laudum, arbitrium, diffinicionem, pronunciacionem et amicabilem compositionem in toto vel in parte non servans, pene per pre-nominatos apponende subiaceat. Ad quam partes predictae, si secus fecerint, se submiserunt et eam receperunt. Super quibus omnibus et singulis premissis prefati domini petiverunt a me notario publico unum vel plura, publicum seu publica instrumenta. Acta hec anno, indicione, die, mense, hora et loco, quibus supra. Nobili Iohanne de Trzebochowo¹⁷, discreto Nicolao cantore¹⁸ chōri ecclesie Wladislaviensis, clerico et Nicolao de Iuniwladislavia¹⁹, testibus circa premissa vocatis.

Z. N. ^bEt ego Iohannes Iacobi de Istbicza²⁰ clericus Wladislaviensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius. Quia predictis compromissioni, potestatis tradicioni aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum pre-nominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audivi. Ideo presens publicum instrumentum unde conficiens, manu mea scripsi, publicavi signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, requisitus et rogatus etc.

^b Inicjal na wysokość tekstu formuły not.

¹⁷ Dziejcz Jan z Trzebuchowa (par. Dębno Król.).

¹⁸ Mikołaj kantor chóru katedry włocł., kleryk.

¹⁹ Mikołaj z Inowrocławia.

²⁰ Jan s. Jakuba z Izbicy kler. diec. włocł., not. publ. z ust. ces.

37

Rozstrzygnięcie sporu o patronat kościoła w Sławoszewie.

Gniezno, 2 kwietnia 1449

Przedwoj z Grąd prepozyt gnieźnieński i administrator archidiecezji — w sporze o patronat kościoła par. w Sławoszewie (archidiakoniat łączący), prowadzonym w Konsystorzu Gnieźnieńskim od śmierci ostatniego plebana Pawła, zm. w kwietniu 1447 r., z powództwa dotychczasowego kolatora Wojciecha Rytwiańskiego, kanonika gnieźn. i łącz. oraz ołtarzysty św. Katarzyny w Zgierzu, z racji którego to beneficjum posiadał ten tytuł, przeciwko miejscowym ziemianom: Mikołajowi z Oporowa, Jakubowi Noch i Świętochnie Wieprzkowej, pragnącym (pewnie słusznie) patronat uzyskać dla siebie — przysądza tenże, zgodnie z przytoczonym w całości poprzednim wyrokiem wikariusza i oficjała gen. gnieźnieńskiego dra Mikołaja z Kalisza z 21 lutego 1448 r., Rytwiańskiemu, zobowiązując od siebie stronę pozwaną do pokrycia wydatków sądowych powoda w sumie 7 grzywien.

Dokument spisał w formie instrumentu notarialnego Jan s. Mikołaja ze Stadnik, kleryk diec. krak.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 294.

Obszerny opis — Librowski: Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 294.

||^aIn nomine Domini amen.|| Nos Predwojusz de Grandi¹ prepositus administratorque sede vacante sancte ecclesie Gneznensis. Per hoc presens publicum instrumentum, sententiam diffinitivam in se continens, notum facimus, quibus expedit, | universis, quod dudum mota inter honorabilem dominum Albertum de Rythwani² canonicum metropolitani Gneznensem et collegiate Lanciencis ac altaristam altaris in Sgerzs ecclesiarum et discretum Andream de Malischicze³ clericum in minoribus constitutum, ipsius ad ecclesiam parrochiam in Slawoschewo Gneznensis dyocesis presentatum ex una, necnon magnificum et nobiles dominos Nicolaum de | Opporow⁴ subdapiferum Lanciensem, Iacobum Noch⁵ et Swanthochnam Wyeprzkowa⁶ in dicta Slawoschewo heredum ac discretum Iacobum de Rakowicze⁷, ipsorum ad dictam ecclesiam in Slawoschewo exadverso presentatum, pro et super iure patronatus et presentandi ecclesie parrochialis in Slawoschewo predicta et eius occasione partibus ex altera, coram venerabili et egregio viro domino Nicolao de Calisch⁸ decretorum doctore vicarioque in spiritualibus reverendissimi in Christo patris et domini dni Vincentii⁹ Dei gracia sancte ecclesie Gneznensis archiepiscopi et primatis, officialis generalis, precessore nostro immediato, fuit materia questionis ad prefatorum honorabilis et discreti dominorum Alberti de Rythwani canonici et altariste in Sgerzs et Andree de Malischicze sui presentati instantiam. Reverendissimus in Christo pater dive memorie tunc archiepiscopus Gneznensis ipsius patentibus cride literis omnes et singulos sua interesse putantes, si qui essent preter dictum presentantem, coram se et in absentia sui coram memorato venerabili viro domino Nicolao de Calisch, protunc vicario et officiali Gneznensi generali, evocari fecit ad unum certum terminum peremptorium et competentem. Termino veniente prefatoque domino Nicolao de Calis decretorum doctore, vicario in spiritualibus et officiali ad iura reddenda et causas audiendas iudicio pro tribunali presidente, circumspectus magister Paulus¹⁰ apostolicus causarum Consistorii Gneznensis et dictorum dominorum Alberti Rythwensky canonici et altariste ac Andree de Malischicze ipsius presentati huiusmodi procurator, de cuius procuracionis mandato aput acta cause presentis litigacionis constabat atque constat documentis, personaliter comparens, reproductis huiusmodi cride literis, ab auditorio prefati domini Vincentii archiepiscopi emanatis, petivit dictum dominum Andream, dicti domini Alberti de Rythwani canonici et altariste in Sgerzs presentatum, ad ipsius presentacionem, tanquam veri et unici patroni de ipsa ecclesia in Slawoschewo institui et investiri. Exadverso circumspectus magister Petrus

^a Inicjal ozdobny na wysokość 45 wierszy.

¹ Przedwoj z Grąd prał. prepozyt gnieźn. i administrator archidiecezji.

² Wojciech z Rytwian (Rytwiański) kanonik gnieźn., łącz. i oltarzysta św. Katarzyny w Zgierzu, patron kościoła w Slawoszewie.

³ Andrzej z Matyszyc kleryk, płocki, prezentowany przez Rytwiańskiego na plebana w Slawoszewie.

⁴ Mikołaj z Oporowa (Oporowski) podstoli łącz., dziedzic z par. Slawoszewo, pretendent do kolatorstwa.

⁵ Jakub Noch także dziedzic z par. S., drugi pret. do kolat.

⁶ Świętochna Wieprzkowa dziedziczka z par. S., również pret. do kolator.

⁷ Jakub z Rakowic bak. sztuk, prezentowany przez Oporowskiego, Nocha i Wieprzkową na plebana w Slawoszewie.

⁸ Mikołaj z Kalisza dr dekretów, wikariusz gen. i oficjal gnieźn. abpa Kota, rozsądzający spór o patronat w Slawoszewie.

⁹ Wincenty (Kot) arcybiskup gnieźn. i prymas w l. 1436—1448.

¹⁰ Mgr Paweł not. z ust. pap., pracownik Kons. Gnieźn. oraz prokurator Rytwiańskiego i kleryka Andrzeja.

de Bnin¹¹, causarum Consistorii Gneznensis et dictorum nobilium Nicolai de Opporow subdapiferi Lanciciensis, Iacobi Noch et Swanthochna Wyeprzkowa in Slawoschewo heredum ac Iacobi de Rakowicze, ipsorum presentati legitimus procurator, de cuius similiter procuracionis onere aput acta cause litigacionis sufficienter est doctum documentis, personaliter comparens terminum ad dicendum contra producta peccit sibi dari competentem. Cui eo instante huiusmodi terminus fuit assignatus. In quo termino iidem magistri Petrus de Bnin et Paulus apostolicus procuratores, nominibus parcium suarum, quibus supra, unus ad alterius mandata et alia producta generaliter exceperunt verbo, replicacionibus verbalibus hincinde subsecutis. Prelibatus dominus Nicolaus de Calisch iudex et officialis, in certo termino ipsi ad hoc recepto, dicta per procuratores partium hincinde producta, ipsius interlocutoria verbo facta admisit ad causam et terminum hincinde ad libellandum statuit et assignavit. Quo quidem veniente termino prefati magistri Paulus apostolicus conventionalem articulatam^b et Petrus de Bnin summarium, libellos, procuraciones partium suarum nominibus, quibus supra, procuratoriis coram domino Nicolao de Calis officiali prefato, ipso ad iura reddenda et causas audiendas sedente, facto realiter et in scriptis produxerunt et obtulerunt, et quilibet ipsorum pro parte sua obtulit et produxit, petentes hincinde admitti, eisdemque utrunque responderi, litemque super eisdem^c contestari. Quorum quidem libellorum tenores secuntur in hec verba. Et primo conventionalis:

Coram vobis venerabili et egregio viro domino Nicolao de Calis decretorum doctore, vicario in spiritualibus et officiali Gneznensi generali protestatur et nomine procuratorio honorabilis viri domini Alberti de Rythwani et canonici, prebendati seu rectoris altaris sub tytulo seu vocabulo sanctarum virginum Matris Ihesu Christi et Katherine Martiris in ecclesia parochiali in Sgyerzs siti Gneznensis dyocesis ecclesiarum ac veri, unici et legitimi patroni seu collatoris ecclesie parochialis in Slawoschewo dicte Gneznensis dyocesis, nomine discreti viri Andree de Malischicze clerici Plocensis dyocesis in minoribus constituti, ipsius ad dictam ecclesiam in Slawoschewo legitimi presentati, contra et adversus strenuum ac nobiles viros Nicolaum de Opporow subdapiferum Lanciciensem, Iacobum Noch et Swanthochnam Wyeprzkowa assertos heredes ibidem in Slawoschewo, gerentes se promiscue ecclesie eiusdem in Slawoschewo, necnon quendam Iacobum de Rakowicze assertum baccalaureum, ut dicitur, presbiterum, ipsorum permissu, ut dicitur, exadverso presentatum, et contra quamlibet aliam personam pro ipsis vestro in iudicio, litte interveniente, posiciones et articulos infrascriptos per modum et viam libelli articulati conventionalis seu petitionis summarie dat, ferat, exhibet et producit tam coniunctim, quam divisim, alternative, narrative et dispositive. Qui inquantum sub forma libelli producantur^d, petit super eis litem contestari. Inquantum vero posiciones et articuli existunt, ipsis singulariter singulis per verbum credit vel non credit, suo medio iuramento responderi. Qui si negati fuerint, eos probare intendit non astringens se et dictam partem suam ad onus probacionis superflue, sed duntaxat ad ea, que pro intencione ipsius partis sufficiunt et non alias, nec alio modo de quo protestatur.

^b Tak dokument.

^c Następuje przekreślony początek innego wyrazu.

^d producitur dok.

¹¹ Mgr Piotr z Bnina prac. Kons. Gnieźn. oraz prokurator Oporowski, Nocha, Świętochny i ks. Jakuba.

Inprimis siquidem proponit, ponit, dicit et fit negatum, similiter probare intendit. Quod ab antiquis temporibus retroactis et legitime prescriptum, quorum memoria hominum viventium in contrarium non existit in Regno Polonie et intra ipsius Regnum et in quadam villa Slawoschewo comuniter et wlgariter nuncupata seu appellata. Huius in se homines utriusque sexus ipsam inhabitantes, necnon ecclesiam parrochiam, cimiterium ac campanas ac alia insignia pro ecclesia facienda et representanda, et sic fuit et est verum publicum, notorium et manifestum. Item proponit, ut sequitur, quod a dictis temporibus legitime prescriptis ex usu, obsinancia^e, stilo et consuetudine, more utentium, tentorum et approbatorum, nonnulli canonici, prebendati seu rectores predicti altaris ecclesie in Sgerz pro tempore existentes, predecessores eiusdem domini Alberti altariste moderni, pretextu huiusmodi altaris duntaxat, ac solummodo ipsi soli et unici, habuerunt et habere consueverunt plenum ius patronatus et presentandi personam ydoneam ad dictam ecclesiam parrochiam in Slawoschewo. Ad eosdem pertinuit et spectavit pertinereque et spectare dinoscitur, ac in eius possessione actuali et reali fuerit pacifica et consueta, iusto titulo et bona fide, prout et dictus dominus Albertus Rythwensky altarista modernus successive pronunciat et ad eum spectat et pertinet ipso iure. Quodque ipsorum presentati, tocians quociens casus vacationis acciderit, per lociordinarium canonicè investiebantur et instituebantur ecclesiam de eadem, nemine impediendo aut contradicendo, salvo impedimento moderno infrascripto, et sic fuit et est verum. Item ponit, ut supra, quod nuper de anno Domini, videlicet millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo ac de mense Aprili, predicta ecclesia in Slawoschewo per mortem et obitum olim domini Pauli¹², ipsius ultimi et immediati rectoris, ita prout Deo placuit, fuit et est suo viduata rectore seu pastore, atque vacat pro presenti, et sic fuit et est verum. Item proponit, ponit, ut supra, quod memoratus dominus Albertus Rythwensky altarista altaris prenotati in Sgerz et canonicus Gneznensis, tanquam verus et unicus patronus seu collator^f ecclesie eiusdem^t parrochialis in Slawoschewo, prefatum dominum Andream de Malischicze clericum predictae Plocensis dyocesis, benemeritum et ydoneum ac vita laudabilem et moribus compertum et approbatum, suis patentibus literis, infra tempus debitum et iure statutum, domino lociordinario seu in spiritualibus vicario eiusdem legitime presentavit eadem de ecclesia investiendum et instituendum, et sic fuit et est verum. Item ponit, dicit, ut supra, quod prefati strenuus et nobiles, videlicet Nicolaus de Opporowo subdapifer Lanciencis, Iacobus Noch et Swanthochna Wyeprzkowa pretensi patroni, una cum quodam Iacobo de Rakowicze, ipsorum pretense presentato, quibus nullum ius competit in dicto iure patronatus et presentandi eiusdem ecclesie in Slawoschewo, nescitur quo ducti spiritu ac qua intencione ausi, opposuerint se et opponunt iuri et presentationi predicti domini Alberti Rythwensky et Andree sui presentati, ac contradixerint et contradicunt, impediverunt et impediunt, licet nulliter et de facto, quominus predictus dominus Andreas presentatus possit et valeat canonicè investiri et institui de dicta ecclesia in Slawoschewo supradicta, maximam iniuriam et preiudicium, prout et gravamen predicto Alberto Rythwensky altarista et suo presentato, per hoc contra Deum et iusticiam facientes et irrogantes in animarum

^e Tak dok.

^{t-t} Wyrazy 2 razy wypisane w dok.

¹² Paweł zmarł w 1447 r. rektor kościoła w S., po którym rozpoczął się spór o patronat.

suarum periculum^g, et dispendium ac scandalum christifidelibus non modicum plurimorum, et sic fuit et est verum. Item proponit, ponit, ut supra, quod de premissis omnibus et singulis fuit et est publicum vox et communis fama. Ex premissis igitur et quodlibet premissorum petit procurator procuratorio nomine, quo supra, per vos venerabilem virum dominum Nicolaum de Calis decretorum doctorem, vicariumque in spiritualibus ac officialem ecclesie Gneznensis generalem, ac vestram sententiam diffinitivam et sanctam pronunciari, decerni et declarari a temporibus retroactis et legitime prescriptis ac per ipsa tempora predictum ius patronatus et presentandi ecclesie parochialis predictae in Slawoschewo, in districtu Lanciensi iacentis et consistentis, ad nonnullos canonicos prebendatos seu rectores predicti altaris in Sgerzs siti, pro tempore existentes et precessores immediatos eiusdem domini Alberti moderni, ac ad ipsum honorabilem dominum Albertum Rythwensky altaristam modernum ibidem in Sgerzs successive, pretextu huiusmodi sui altaris duntaxat, tanquam ad verum et unicum patronum et collatorem, iusto tytulo et bona fide pertinuisse et spectasse, ac pertinere et spectare debere cum pleno iure, presentatos quoque ipsorum, tociens quociens casus vaccacionis accidit, per lociordinarium ad dictam ecclesiam in Slawoschewo, nullo impediende canonice investitos et institutos fuisse et esse; prefatum quoque dominum Albertum Rythwensky altaristam modernum de anno presenti, videlicet millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo, de mense Aprili, predictum dominum Andream de Malischicze clericum Plocensis dyocesis, in minoribus constitutum, benemeritum et ydoneum ad dictam ecclesiam in Slawoschewo, per mortem et obitum Pauli ultimi rectoris eiusdem vaccantem, suis patentibus literis, infra tempus a iure statutum, domino lociordinario et suo in spiritualibus vicario investendum de eadem legitime presentasse et nominasse; predictos vero strenuum et nobiles Nicolaum de Opporow subdapiferum Lanciensem, Iacobum Noch et Swanthochnam Wyeprzkowa assertos patronos, et Iacobum de Rakowicze, ipsorum pretensum presentatum, se iuri et presentacioni eiusdem domini Alberti et Andree, sui legitime presentati, nulliter et de facto opposuisse et contradixisse indebite et iniuste, ipsisque talia illicita facere fuisse neque licere; oppositionesque, molestaciones et impedimenta predicto domino Alberto Rythwensky, vero et unico patrono seu collatori et Andree ipsius legitimo presentato, per dictos nobiles Nicolaum subdapiferum Lanciensem, Iacobum Noch et Swanthochnam Wyeprzkowa factas et facta, prestitas et prestita fuisse et esse temerarias et temeraria, illicitas et illicita, iniustas et iniusta, ac de facto presumptas et presumpta; et ob hoc ius patronatus et presentandi sepredictae ecclesie in Slawoschewo prefato domino Alberto altari-
 ste, racione huiusmodi sui altaris in Sgerzs, tanquam vero et unico patrono seu collatori adiudicandum fore et per vos adiudicare debere, ac predictum dominum Andream de Malischicze, ad presentacionem eiusdem domini Alberti Rythwensky investendum et instituendum fore et per vos institui et investiri debere; et tam ipsum dominum Albertum altaristam et patronum legitimum, etiam dictum dominum Andream suum presentatum legitimum ab impedicione dictorum nobilium, videlicet Nicolai subdapiferi Lanciensis, Iacobi Noch et Swanthochnae Wyeprzkowa, quibus nullum ius competit in dicto iure presentandi et patronatus, absolvendos fore et per vos absolvi debere et esse; et super ulterioribus vexacionibus, molestacionibus et impedimentis racione iuris

^g Tak dok.

patronatus in Slawoschewo prefatis nobilibus Nicolao subdapifero Lanciensi, Iacobo Noch et Swanthochne, necnon Iacobo, ipsorum pretenso presentato, perpetuum silentium imponendum fore et per vos imponi debere condemnando. Nichilominus ipsos nobiles et Iacobum ipsorum presentatum, predicto domino Alberto Rythwensky vero et unico patrono ac Andree ipsius domini Alberti Rythwensky legitimo presentato in expensis, in hac lite legitime facta, absolucionem cogendos et compellendos fore et per vos cogi et compelli debere, vestra sententia diffinitiva, iusta et sancta mediante, vestrum benignum officium super hoc humiliter implorando. Salvo iure addendi, minuendi, corrigendi ceterisque iuris, beneficiis et remediis sibi per omnia semper salvis. Deinde libellus reconventionalis sequitur:

Coram vobis venerabili viro domino Nicolao de Calis decretorum doctore, vicarioque et officiali sancte ecclesie Gneznensis generali procurator et nomine procuratorio strennui et nobilium virorum domino Nicolai de Opporowo subdapiferi Lanciensi, Nicolai Noch et Swanthochne Wyeprzkowa, heredum et legittimorum patronorum ecclesie parochialis in Slawoschewo Gneznensis dyocesis ac honorabilis domini Iacobi in Racowicze artium liberalium baccalaurei, actu presbiteri, ipsorum legitimi presentati, contra et adversus venerabilem virum dominum Albertum Rythwensky canonicum Gneznensem et altaristam in Sgerzs et Andream de Malischicze, ipsius pretensum presentatum et contra quamcunque aliam personam pro eis vestro in iudicio legitime intervenientem; quam^h cum querela proponit et dicit, quod, quamvis ius patronatus et presentandi ecclesie parochialis in Slawoschewo Wladislaviensisⁱ dyocesis ad prefatos strennuum et nobiles dominos Nicolaum de Opporowo subdapiferum Lanciensem, Nicolaum Noch et Swanthochnam Wyeprzkowa, tanquam veros, unicos et legitimos patronos et heredes ecclesie parochialis in Slawoschewo, ex successione progenitorum et predecessorum ipsorum a temporibus legitime prescriptis, videlicet a decem, viginti, triginta, quadraginta, quinquaginta et sexaginta citra vel ultra annis, ac a tali tempore et per tantum tempus, cuius^j iurium et contrariorum^j memoria hominum non existit, de usu, consuetudine, more et observancia, iusto tytulo et bona fide pertinuisset et spectasset, prout et nunc pertinet et spectat, ratione fundus, fundacionis, dotacionis et alias dotis et fundi; que decimas manipulares post omnes et singulos agros ipsorum allodiales, ratione predictae ecclesie in Slawoschewo, quibus ipsa ecclesia extitit donata, in signum iuris patronatus et presentandi, tanquam veri patroni, dant et solvunt una cum suis predecessoribus. Fueruntque nonnulli predecessores progenitorum predictorum nobilium eiusdem hereditatis et ecclesie predictae, tanquam veri heredes et possessores, in possessione iuris patronatus et presentandi ipsius ecclesie actuali et reali, vel quasi pacifica et quieta ipso iure, presentatique per ipsos lociordinarium ad eandem instituebantur et investiebantur, tociens quociens ipsam vaccare contingebat, absque quovis impedimento. Sicque fuit habitum, tentum, creditum et reputatum et nunc habetur, creditur et reputatur, salvo impedimento infrato. Tamen prefatus venerabilis dominus Albertus Rythwensky canonicus Gneznensis et altarista in Sgyerzs, cum Andree ipsius pretenso presentato, nescitur quo iure fulciti, ymo nulliter, et de facto pretendens se esse patronum ibidem in Slawoschewo, cum sibi minime ius competit in iure

^h Lekcja prawdop.

ⁱ Powinno być: Gneznensis.

^j Lekcja możliwa.

patronatus et presentandi ipsius ecclesie, opposuit se et opponit, contradixit et contradicit, impedivitque et impedit prefatos strennuum et nobiles ville suprascripte, tanquam veros patronos in iure patronatus et presentandi, ac ipsum dominum Iacobum in Rakowicze, ipsorum presentatum, quominus prefatus dominus Iacobus presentatus eorum possit et valeat de dicta ecclesia in Slawoschewo institui, anime sue in periculum, predictorumque nobilium ac ipsius domini Iacobi presentati preiudicium et gravamen ac scandalum plurimorum. Procurator, qui supra, protestatur de danda petitione, salvo iure addendi, minuendi, corrigendi et declarandi etc. et aliis iuris beneficiis sibi per omnia semper salvis.

Oblatis itaque huiusmodi libellis ac ipsis per eundem dominum Nicolaum de Calis officialem Gneznensem, sua interlocutoria verbo facta mediante, admissis, dicti postmodum procuratores in termino ipsis limitato coram eodem domino, dno Nicolao officiali iudicialiter comparentes, alter ad alterius libellos negantes, narrata, prout narrantur, in eisdem fore vera et petita fieri non debere. In ipsis vero libellis narrata fore vera et petita fieri debere, affirmantes, responderunt. Et quilibet eorum respondit animo litem contestandi. Et consequenter posiciones et articulos per dictos procuratores in termino ipsis assignato iudicialiter datos et eisdem singulorum ad omnes huiusmodi responsas, idem dominus Nicolaus de Calis officialis in certo ulteriori termino huiusmodi articulos pro utraque parte datos, sua interlocutoria mediante, ad probandum admisit. Et successive nonnullis testibus ad probandam intencionem dictorum articulorum tam coram eodem domino Nicolao de Calis officiali, quam certis commissariis, in vim literarum remissionis inductis, admissis, receptis, iuratis et examinatis, eorumque dictis et deposicionibus in scriptis fideliter redactis, et deinde publicatis, cum subsecutione exceptionum in scriptis contra alterutrius dicta et deposiciones testium. A quorum exceptionum per magistrum Petrum Bnin, nomine partis sue, contra testes et dicta partis sibi adverse productorum repulsione et non admissione, ad Sanctam Sedem Apostolicam fuit et erat provocatum et appellatum. Memoratus vero dominus Nicolaus de Calis officialis appellatione huiusmodi, uti impertinenti, refutata, prefatis partibus in negotio principali ad ulteriora procedere mandat, et subsequenter ad omnes residuos actus et terminos necessarios. Prefatum magistrum Petrum de Bnin procuratorem et partem suam principalem, suis citacionum literis et in walvis ecclesie metropolitane Gneznensis per edictum publicum successive citari mandat, et cum parte instante et presente, servatis de iure servandis, in contumaciam partis non comparentis processit. Et omnibus ad causam necessariis et oportunitis factis, dispositis et ordinatis in causa conclusit. Nichilominus visis primitus et diligenter inspectis omnibus et singulis actis acticatis, necnon iuribus et munimentis, dictis posicionibus testium in huiusmodi causa habitis, datis et exhibitis, ipsisque cum debita maturitate et diligencia recensitis ac equa lance^k iusticie discussis, ad suam sentenciam diffinitivam, dictis partium procuratoribus citatis duntaxat, procedens et processit, eamque tulit et pronunciat huiusmodi sub tenore:

Cristi nomine invocato, pro tribunali sedentes ac ipsum Deum pre oculis habentes, de iurisperitorum consilio, maturaque intra nos deliberacione prehabita, per hanc nostram diffinitivam sentenciam, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, decernimus et declaramus a temporibus retroactis et legitime prescriptis, ac per ipsa tempora predictum ius patronatus et presentandi ecclesie parochialis predictae in Slawoschewo, in districtu Lanciciensis consistentis, ad rectores altaris predicti

in Sgerzs siti pro tempore existentes, predecessores eiusdem domini Alberti Rythwensky ac ad ipsum dominum Albertum altaristam modernum ibidem in Sgerzs successive, pretextu huiusmodi sui altaris, tanquam ad verum et unicum patronum iusto tytulo et bona fide pertinuisse et spectasse ac spectare et pertinere debere. Cum pleno iure presentatos quoque ipsorum, tociens quociens casus vaccacionis accidit, per lociordinarium ad dictam ecclesiam in Slawoschewo, nullo impediante, canonicè investitos et institutos fuisse et esse. Prefatum quoque dominum Albertum Rythwensky altaristam modernum de anno Domini millesimo quadringentesimo quadragésimo septimo, de mense Aprili, predictum dominum Andream de Malischicze clericum Plocensis dyocesis, in minoribus constitutum, benemeritum et ydoneum ad dictam ecclesiam in Slawoschewo, per mortem et obitum Pauli¹, ultimi et immediati rectoris eiusdem vacantem, suis patentibus literis, infra tempus a iure statutum, reverendissimo in Christo patri et domino, dno Vincentio Dei gracia sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopo et primate et michi pre-eminentie¹ sue in spiritualibus vicario investiendum. De eadem legitime presentasse et nominasse. Predictos vero strennum et nobiles Nicolaum de Opporow subdapiferum Lanciensem, Iacobum Noch et Swanthochnam Wyeprzkowa et Iacobum de Racowicze, ipsorum pretensum presentatum, se iuri et presentacioni eiusdem domini Alberti altariste et Andree suo legitimo presentato nulliter et de facto opposuisse et contradixisse, indebite et iniuste, ipsisque talia illicita fuisse neque licere. Oppositiones quoque, molestaciones et impedimenta predicto domino Alberto Rythwensky, vero et unico patrono, et Andree, ipsius legitimo presentato, per dictos nobiles Nicolaum subdapiferum Lanciensem, Iacobum Noch et Swanthochnam Wyeprzkowa factas et facta, prestitas et prestita fuisse et esse temerarias et temeraria, illicitas et illicita, iniustas et iniusta ac de facto presumptas et presumpta. Et ob hoc ius patronatus et presentandi sepedicte ecclesie in Slawoschewo prefato domino Alberto altariste, racione huiusmodi sui altaris in Sgerzs, tanquam vero et unico patrono adiudicandum fore et adiudicamus. Ac predictum dominum Andream de Malischicze, ad presentacionem eiusdem domini Alberti Rythwensky altariste, ad predictam ecclesiam parrochiale in Slawoschewo seu vicariam perpetuam eiusdem altaris in Sgerzs, investiendum et instituendum fore, quem investimus et instituimus. Et tam ipsum dominum Albertum altaristam in Sgerzs predicteteque ecclesie parrochialis in Slawoschewo patronum, quam etiam dictum dominum Andream, suum presentatum legitimum, ab impeticione dictorum nobilium Nicolai subdapiferi Lanciensis, Iacobi Noch et Swanthochne, quibus nullum ius in iure patronatus et presentandi competit, absolvendum fore et absolvimus. Et super ulterioribus vexacionibus, molestacionibus et impedimentis racione iuris patronatus ecclesie predictae in Slawoschewo prefatis nobilibus Nicolao, Iacobo et Swanthochne, necnon Iacobo, ipsorum pretenso presentato, perpetuum silencium imponendum fore et imponimus. Et insuper ipsos nobiles Nicolaum, Iacobum et Swanthochnam, et Iacobum ipsorum presentatum, predictis dominis Alberto, vero et unico patrono ecclesie in Slawoschewo predictae, et Andree, ipsius legitimo presentato, in expensis in hac lite legitime factis condempnandos fore et condempnamus, et ad earum solucionem compellimus. Ipsa-

^k Tak dok.

¹ Następuje przekreślone et.

¹ Lekeja prawdop.

rum nobis taxationem imposterum reservamus. Lecta, lata et in scriptis promulgata est et fuit hec sententia diffinitiva per prefatum venerabilem virum dominum Nicolaum de Calis decretorum doctorem, vicarium in spiritualibus et tunc officialem Gneznensem generalem in domo ipsius habitacionis, in summo Gneznensi sita, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo, Indicione undecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Nicolai divina providencia pape quinti¹³, anno ipsius secundo, die vero Mercurii vicesima prima mensis Februarii. Presentibus ibidem venerabili, honorabilibus et circumspectis viris dominis: Iohanne Sprowsky¹⁴ collegiate sancte Marie Sandomiriensi preposito, Stanislae de Byelawi¹⁵ cantore, Iohanne Furmani¹⁶ artium baccalaureo, vicario ecclesie metropolitane Gneznensis, Petro plebano in Istebno¹⁷, Burgmanno altaris in Galschow¹⁸, Hectore Stanislai de Starschewo¹⁹, Mathia Nicolai de Conin²⁰ notariis publicis, Peregrino de Pampicze²¹, Alberto, Romano, Stanislae Goszdz et Petro Kostrzewa²² civibus Gneznensibus, advocatis et procuratoribus causarum Consistorii Gneznensis, circa premissa testibus vocatis specialiter et rogatis. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas sive presens publicum instrumentum, huiusmodi sententiam diffinitivam in se continentes sive continens, exinde fieri et per notarium publicum et causarum coram nobis scribam infra-scriptum scribi et publicari mandavimus, nostrique sigilli consistorialis munimine iussimus et fecimus communiri. Expost nobis iudicio pro tribunali sedentibus, circumspectus magister Paulus apostolicus, causarum Consistorii Gneznensis et dictorum venerabilis et honorabilis dominorum Alberti de Rythwany canonici Gneznensis et altaris in Sgerzs, et Andree de Malischicze, ipsius ad ecclesiam parrochiam in Slawoschewo presentati, legitimus procurator, de cuius procuracionis mandato aput acta cause per legitima constabat et constat documenta, personaliter comparens, citato magistro Petro de Bnin procuratore exadverso per nuncium iuratum consistorialem et per ipsum relatione facta, producta, quod expensarum cedula, papiri, easdem in scriptis declaravit, petens per nos easdem taxari et moderari. Nos tandem moderacione, qua cum Deo potuimus leviora premissa, omisso dicti magistri Pauli apostolici procuratoris, qui supra, corporali iuramento, ad septem marcas mediorum grossorum duximus taxandas et taxamus per presentes.

Quequidem expense taxate sunt per nos Predwogium de Grandi prepositum et administratorem sede vacante sancte ecclesie Gneznensis. Gnezne, in domo habitacionis nostre, nobis inibi ad iura reddenda et causas audiendas iudicio pro tribunali sedentibus, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono, Indicione duodecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Nicolai divina providencia pape quinti anno ipsius tercio, die vero Mercurii secunda mensis Aprilis, presentibus ibidem venerabili et honorabilibus viris dominis: Iohanne Sprowsky preposito Sandomiriensis et canonico Gnez-

¹³ *Papież Mikołaj V rządził Kościołem w l. 1447—1455.*

¹⁴ *Jan Sprowski prepozyt sand., kan. gnieźn., późniejszy arcybiskup.*

¹⁵ *Stanisław z Bielaw prał. kantor gnieźn.*

¹⁶ *Jan s. Furmana bak. sztuk, wik. katedry gnieźn.*

¹⁷ *Piotr pleban w Istebnej, diec. krak.*

¹⁸ *Burgman otarzysty w Goliszewie?*

¹⁹ *Hektor s. Stanisława ze Starczewa, not. publ.*

²⁰ *Maciej s. Mikołaja z Konina, not. publ.*

²¹ *Peregryn z Pępic.*

²² *Wojciech, Roman, Stanisław Gózdź, Piotr Kostrzewa — mieszczanie gnieźn.*

nensis ecclesiarum, Nicolao in Pobyedziska²³, Iohanne Pawlowsky²⁴ in Skarbimirzicze plebanis, Andrea de Opalenicze²⁵ et Nicolao de Ziwanicze²⁶ notariis publicis, circa premissa testibus vocatis specialiter et rogatis.

Z. N. ^mEt ego Iohannes Nicolai de Stadnyky²⁷ clericus Cracoviensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate notarius et coram prelibato viro domino Predwogio de Grandi preposito et administratore sede vaccante sancte ecclesie Gneznensis causarum et facti presentis scriba. Quia premissa omnia tam coram prefatis venerabilibus viris dominis Nicolao de Calis decretorum doctore, vicario tunc in spiritualibus et officiali Gneznensi, quam etiam Predwogio de Grandi preposito et administratore sede vaccante in libris actorum sentencie diffinitive prolacionem reperi, aliaque omnia et singula coram testibus suprascriptis successive acticata vidi et conspexi, ac expensarum taxationi una cum prenominationis testibus presens interfui. Ideo presens publicum instrumentum, per me scriptum, exinde confeci, subscripsi, publicavi et in hanc publicam formam redegi, signo quoque et nomine meis solitis et consuetis, una cum prefati domini administratoris sigilli appensione et de ipsius speciali mandato comunivi et consignavi, rogatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

^m Inicjał przekraczający tekst formuły not.

²³ Mikołaj pleban w Pobiedziskach.

²⁴ Jan Pawłowski pleban ze Skalmierzyc.

²⁵ Andrzej z Opalenicy not. publ.

²⁶ Mikołaj z Żywanic not. publ.

²⁷ Jan s. Mikołaja ze Stadnik kleryk diec. krak., not. publ. z ust. ces., pisarz Kons. Gnieźn.

38

Spór o dziesięcinę pieniężną z Witoszyna rozstrzygnięty na korzyść wikariuszów włocł.

Włocławek, 16 listopada 1450

Świętosław z Wrzący archidiakon i administrator diecezji włocławskiej, w sporze toczącym się pomiędzy kolegium wikariuszy katedry włocł. a dziedzicem z Witoszyna Marcinem i jego poddanymi o dziesięcinę pieniężną z wymienionej wsi, wydaje 12 marca 1449 r. wyrok na korzyść wikariuszy. W następnym zaś roku, proszony przez tychże, wydaje w oparciu o tamtą decyzję z akt Konsystorza Włocł. samoistny dokument w tym względzie.

Dokument ten w formie instrumentu notarialnego zredagował Jan s. Jakuba z Izbicy, kleryk diec. włocławskiej.

Oryginał: Włocławek, Arch. Diec.— Sygn.: Dokument 298.

Obszerny opis — Librowski: *Oryginalne dokumenty samoistne z pierw. pol. XV w., dok. 298.*

|| ^aIn nomine Domini amen. || Nos Śwanthoslaus de Wrancza¹ archi-

^a Inicjał ozdobny na całą wysokość tekstu.

¹ Świętosław z Wrzący prałat archidiakon i administrator diec. włocławskiej.

diaconus et administrator ecclesie Wladislaviensis. | Universis et singulis quibus expedit, per hoc presens publicum instrumentum, sententiam in se continens, volumus fore notum, quomodo mota coram nobis, auctoritate ordinaria, | inter honorabiles dominos . . universitatem vicariorum ecclesie cathedralis Wladislaviensis ab una, et omnes et singulos kmethones necnon nobilem Martinum heredem | in Wythoschyno² diocesis Wladislaviensis, ponentem se principalem pro kmethonibus predictis de et super decima pecuniali de mansis decem et octo ac agris eorundem et eius occasione partibus ab altera, materia questionis^b. Citacione contra prenominatos nobilem Martinum heredem et kmethones de Wythoschyno, ad instanciam universitatis vicariorum ecclesie Wladislaviensis predictae per nos decreta, ipsis ad terminum certum comparantibus, ad omnes et singulos terminos iudiciarios, processum summarium servantes litteque legitime contestata, nonnullisque testibus super intencionem dictorum vicariorum Wladislaviensium receptis. Visis igitur omnibus actis, probacionibus, scriptis et munimentis coram nobis productis, ipsisque rite recensitis et equa lance iusticie discussis, nobiscumque deliberacione diligenti sepius repetita, ad nostram sententiam diffinitivam processimus, ipsamque in presencia parcium utrarumque et eam pronunciarum petencium, in scriptis tulimus et pronunciamus, cum Dei adiutorio, in hec verba:

|| Cristi nomine || invocato, sedentes pro tribunali et solum Deum pre oculis habentes, per ea que in causa vicariorum ecclesie Wladislaviensis super solucione decime pecunialis in Wythoschyno ex una, et nobilem Martinum, qui se pro kmethonibus suis ibidem in Wythoschyno posuit principalem, partibus ab altera, summarie cognovimus et ex testium deposicione pro hac vice colligere potuimus, matura inter nos deliberacione prehabita, per hanc nostram sententiam, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, decernimus et declaramus prefatos vicarios fuisse in percepcione decime de undecim mansis in dicta villa Wythoschino, videlicet de novem mansis kmethonum et de duobus, quos colebat nobilis Mathias Czelynsky³, dum eosdem possedisset. Prefatum quoque nobilem Martinum heredem ibidem in Wythoschyno ius percipiendi decimam et solucionem decime huiusmodi dictis vicariis et ipsorum procuratoribus se opposuisse indebite et iniuste, sibi talia facere non licuisse. Unde prefatum nobilem Martinum et ipsius kmethones ad^c solvendum et dandum decimam de dictis undecim mansis a tempore eius^a solucionis seu detencionis, et iuxta sententiam arbitralem venerabilium dominorum Petri prepositi⁴ et Mathie de Raczansch⁵ canonici Wladislaviensis, decretorum doctoris, de quolibet manso per octo grossos numeri Polonicalis et monethe Prutenicalis nunc contentis, per duos grossos scottonum computando, prout in eadem lacius continetur in expensis, propterea coram nobis legitime factis, contempnandum fore et condempnamus per presentes. Lecta, lata et in scriptis pronunciata est hec nostra sententia diffinitiva, per nos Swanthoslaum archidiaconum, tunc vicarium in spiritualibus et officialem Wladislaviensem, in domo habitacionis nostre, sub anno Domini millesimo quadringentesimo qua-

^b questionic dok.

^c *Tekst starty — lekcja przyimka prawdop.*

^d *Tekst starty, lekcja zaimka prawdop.*

² *Marcin dziedzic w Witoszynie w par. Szpetal Górny.*

³ *Szlachcic Maciej Czeliński.*

⁴ *Piotr prał. prepozyt włocł.*

⁵ *Maciej z Raciąza (Raciążka) kanonik włocł.*

dragesimo nono, Indicione duodecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Nicolai divina providencia pape quinti⁶ anno ipsius secundo, die vero Lune duodecima mensis Marcii, hora vesperorum vel quasi. Presentibus nobilibus et circumspecto viris dominis: Iohanne de Crampa⁷, Andrea de Janovicze⁸, Iacobo de Redecz⁹, Iohanne de Rypyn¹⁰ heredibus ac magistro Iohanne de Wylczyna¹¹ procuratore causarum Consistorii Wladislaviensis, testibus circa premissa.

Tandem vero coram nobis personaliter constituti honorabiles domini Florianus vicedecanus¹² et Iacobus Plowyczsky¹³ vicarii perpetui dicte ecclesie Wladislaviensis, nomine dictorum vicariorum Wladislaviensium, nos cum debita instancia supplicaverunt, quatinus predictam sententiam ex actis nostri consistorii dare et decernere ac in publicam formam redigere, nostrique sigilli officiolatus Wladislaviensis communire mandarem. Nos itaque petitione ipsorum iusta attendita, etque petentibus assensus non est denegandus, prescriptam sententiam per nos latam per notarium infrascriptum in publicam formam redigere mandavimus, nostrique officiolatus sigilli appensione iussimus communiri, in memoriam futurorum. Actum et datum Wladislavie, in domo habitacionis nostre, anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo, Indicione tredecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dni Nicolai divina providencia pape quinti anno ipsius quarto, die vero Lune sedecima mensis Novembris, hora terciarum vel quasi. Presentibus nobilibus et circumspecto viris dominis: Barthossio de Syewyersko¹⁴, Nicolao de Lypye¹⁵ heredibus et Iohanne Gamleczkone¹⁶ procuratore causarum Consistorii Wladislaviensis, testibus circa premissa.

Z. N. ^eEt ego Iohannes Iacobi de Istbicza¹⁷ clericus Wladislaviensis, publicus imperiali auctoritate notarius et coram prenominato domino Swanthoslao de Wrancza archidiacono et administratore ecclesie Wladislaviensis causarum scriba. Quia predictis supplicacioni, sentencieque predicte in publicam formam redacioni allisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenominatibus testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui. Ideo predictam sententiam ex actis Consistorii Wladislaviensis per alium fidelem, me occupato aliis negociis, scribere procuravi, me huic subscribens, signoque et nomine meis solitis et consuetis, una cum appensione sigilli Officiolatus Wladislaviensis consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, requisitus et rogatus specialiter.

^e Inicjał przekraczający wysokość formuły not.

⁶ Papiież Mikolaj V rządził Kościołem w l. 1447—1455.

⁷ Jan dziedzic z Krępy.

⁸ Andrzej dziedzic z Janowic.

⁹ Jakub dziedzic z Redcza.

¹⁰ Jan dziedzic z Rypina.

¹¹ Mgr Jan z Wilczyna prokurator Konsystorza Włocł.

¹² Florian wicedziekan (przełożony) kol. wikariuszy kat. włocł.

¹³ Jakub Płowiecki wik. wiecz. kat. włocł.

¹⁴ Bartosz dziedzic z Siewierska.

¹⁵ Mikolaj dziedzic z Lipia (Lipna).

¹⁶ Jan Gamleszko prok. Kons. Włocł.

¹⁷ Jan s. Jakuba z Izbiczy kleryk włocł., not. publ. z ust. ces.